

Måndagen den 16 december

Kl. 11.00–19.02

---

§ 1 Anmälan om ersättare

Talmannen anmälde att *Göran Lindell* (C) inträtt som ersättare för *Annie Lööf* (C) under tiden för hennes ledighet den 13 december 2019–20 februari 2020.

§ 2 Avsägelse

Talmannen meddelade
att *Aylin Fazelian* (S) av sagt sig uppdraget som ledamot i utrikesutskottet,
att *Beatrice Ask* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i försvarsutskottet från och med den 31 december,
att *Maria Stockhaus* (M) av sagt sig uppdragen som ledamot i utbildningsutskottet och som suppleant i civilutskottet,
att *Pål Jonson* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i EU-nämnden,
att *Annie Lööf* (C) av sagt sig uppdraget som ledamot i Utrikesnämnden från och med den 13 december och
att *Lars Püss* (M) av sagt sig uppdraget som suppleant i försvarsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade
att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Annika Strandhäll* som ledamot i utrikesutskottet och *Carina Ohlsson* som suppleant i utrikesutskottet samt
att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Lars Püss* som ledamot i utbildningsutskottet och *Maria Stockhaus* som ledamot i trafikutskottet.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i utrikesutskottet
Annika Strandhäll (S)

ledamot i utbildningsutskottet
Lars Püss (M)

ledamot i trafikutskottet
Maria Stockhaus (M)

suppleant i utrikesutskottet
Carina Ohlsson (S)

§ 4 Anmälan om vice ordförande i EU-nämnden

Talmannen anmälde att *Jessika Roswall* (M) valts till andre vice ordförande i EU-nämnden från och med den 13 december.

§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2019/20:181

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:181 Efterlevandepensioner till utrikesfödda barn
av Jan Ericson (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 19 december 2019.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 2 december 2019

Socialdepartementet
Ardalan Shekarabi (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Socialförsäkringsutskottets betänkanden
2019/20:SfU1 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning
2019/20:SfU4 Utgiftsområde 8 Migration

§ 7 Utbildning och universitetsforskning

*Utbildning och
universitetsforskning*

Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:Ubu1
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (prop. 2019/20:1
delvis)
föredrogs.

Anf. 1 KRISTINA AXÉN OLIN (M):

Herr talman! I Alingsås träffade jag Miguel, 17 år gammal. Redan på lågstadiet började problemen, när Miguel inte knäckte läskoden. När det sedan fortsatte på mellanstadiet kom han mer och mer efter. Han sackade efter i skolan och började slarva med skolarbetet. Han kände sig sämre än alla andra och började bli stökig för att få uppmärksamhet. Han mobbade och blev utfrusen. Ju mer ensam han blev, desto mer stökade han på lektionerna och på rasterna.

På högstadiet började Miguel skolka, och ingen lärare eller någon annan vuxen gjorde någonting. I nionde klass var Miguel knappast i skolan alls. Föräldrarna hade fullt upp med sina egna problem. I dag, ett och ett halvt år senare, har Miguel ingen grundskoleexamen och inget jobb.

I Alingsås träffade jag också Soran, en pojke i 20-årsåldern. Soran är otroligt intelligent, ett så kallat särbegåvat barn med fotografiskt minne. På låg- och mellanstadiet gick det ganska bra, även om Soran var något udda. Men när Soran började på en ny högstadieskola var det stökigt, och personalomsättningen var stor. Många lärare stannade bara ett kort tag, och många vikarier avlöste varandra.

Soran började vara hemma mer och mer. Han tyckte att det var tråkigt och stökigt på lektionerna. När den tredje vikarien krävde att eleverna skulle sitta i sina bänkar och läsa *Flugornas herre* en tredje gång vägrade Soran. Han hade ju redan läst den två gånger och kunde den utantill! Läraren insisterade ändå, men då gick Soran hem. Sedan gick inte Soran till skolan på två och ett halvt år.

Soran fick självklart inte något avgångsbetyg från årskurs 9 och kom därför inte in på gymnasiet. Men tack vare föräldrarna fick han göra ett test till MIT i Massachusetts, där han blev mer än välkommen. Sedan gick han där och blev en av deras toppstudenter.

Jag har berättat om två elever som jag har träffat i Alingsås, som båda har misslyckats med att få ett avgångsbetyg i årskurs 9. För en av dem har det gått väldigt bra, men hur det kommer att gå för den andra vet vi inte ännu.

Vad vi däremot vet är att om vi ska göra någonting för att förebygga utanförskap, arbetslöshet, missbruk och kriminalitet är det att se till att alla barn och unga går ut grundskolan och gymnasiet med fullständiga betyg. Det visar all forskning.

Så är det inte i Sverige. I våras lämnade 27 440 elever årskurs 9 utan fullständiga betyg. Det är fler individer än hela Alingsås kommuns invånarantal. Var fjärde elev har inte godkänt i ett eller flera ämnen, och det är

tyvärr fler än förra året. Enligt Skolverkets statistik, som kom tidigare i höst, saknar var fjärde elev betyg i ett eller flera ämnen redan i årskurs 6. Det är det som dagens skoldebatt borde handla om, herr talman.

Den 3 december presenterades PISA-undersökningen, den undersökning som OECD genomför där över 70 länders utbildningsresultat jämförs. Tyvärr, men inte förvånande, visade PISA på Sveriges stora problem i dagens skola. Skolministern twittrade att det var en glädjens dag. Det tycker inte jag och vi moderater. Det var en sorglig dag.

Resultaten känner många till. 11 procent exkluderades, de flesta för att de inte kan tillräckligt mycket svenska. 11 procent exkluderades, vilket är tre gånger högre än snittet i EU. 13 ½ procent av de barn som skulle ha deltagit i PISA-provet var frånvarande den dagen, och av dem som ändå gjorde provet fick 18 procent godkänt.

Under detta år har hälften av kommunerna i Sverige gjort besparingar i skolan. Vi vill att kommunerna ska satsa på skolan. Därför har vi moderater avsatt 7 miljarder mer till kommunerna så att man kan rekrytera duktiga lärare, behålla dem man har, satsa på fortbildning och satsa på de oersättningsbara och viktiga rektorerna.

Vi har också avsatt 2,4 miljarder för att svensk skola och våra barn ska få fler timmar. I Sverige har våra barn nästan ett helt år mindre lektioner i grundskolan än snittet i Europa. Vi vill att alla barn ska lära sig svenska. Därför har vi avsatt 100 miljoner under tre år för att införa språkförskola så att alla barn kan språket redan när de börjar skolan.

Herr talman! Vi moderater har många fler förslag för att förbättra skolan för både elever, lärare, rektorer och annan personal. Vi kommer aldrig att twittra om att vi är glada och nöjda när var fjärde elev lämnar grundskolan utan betyg och när det saknas tusentals lärare.

För oss moderater är alla barn, 100 procent, viktiga och inte bara 75 procent, som i Socialdemokraternas Sverige.
(Applåder)

Anf. 2 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Den vecka som PISA presenterades kunde vi höra Moderaternas företrädare Kristina Axén Olin upprepade gånger uttala sig om hur förfärligt resultatet var. Sedan ägnade hon sig endast åt att prata om vilka som inte hade deltagit i undersökningen samt, precis som nyss, vara upprörd över att man är glad över att kunskapsresultaten har gått upp.

Den detalj som Kristina Axén Olin är upprörd över grundar sig i OECD:s regelsystem och är alltså inte någonting som Sverige har bestämt. Det gick till och med så långt i en Expressenintervju att hon påstod att PISA är politiskt styrt. Det stämmer inte. Jag skulle vilja att Kristina Axén Olin utvecklar vad hon menar med påståendet att PISA är politiskt styrt.

Likaså är vi nog många här inne och säkerligen fler utanför som tittar på detta som är nyfikna på Moderaternas recept för att öka likvärdigheten och minska segregationen. Hur ser detta recept ut?

Häromdagen kunde vi läsa Kristina Axén Olin och partiledare Kristerssons sjupunktslista över åtgärder som måste till för skolan. Ingenstans nämndes problematiken med likvärdigheten, och ingenstans nämndes heller den marknadsisering som skolan i dag präglas av. Det är intressant att notera att Moderaterna ställer sig bakom en misstroendeförklaring just på grund av ett orimligt marknadssystem inom Arbetsförmedlingen men inte

med ett ord nämner utmaningen inom samma område i skolan. Därför vill jag gärna veta: Hur ser Moderaterna på denna stora utmaning som fler och fler i vårt samhälle, inte minst Moderaterna själva, tar upp?

Prot. 2019/20:52
16 december
-----

*Utbildning och
universitetsforskning*

Anf. 3 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! Gunilla Svantorp ställde glädjande nog olika frågor till mig om Moderaternas recept för en bättre skola. Jag har redogjort för några här i dag, och jag får säkert tillfälle att redogöra för några till. Det handlar naturligtvis om fler timmar, om fler lärare, om att alla barn ska kunna lyckas och om de 7 miljarderna extra till kommunerna. Där har ni, Gunilla Svantorp, gjort neddragningar som gör att hälften av kommunerna har besparingar. Det handlar också om en bättre lärarutbildning, om att satsa på rektorer, om lugn och ro i skolan och om en rad andra saker.

Som socialdemokrat, Gunilla Svantorp, kan du väl ändå inte stå här och försvara PISA-undersökningens resultat, som du nu anklagar mig för att ondgöra mig över? I PISA exkluderades 11 procent. Det är ett bevis på ett stort misslyckande att det i dagens skola är 11 procent som inte kan tala så bra svenska att de kunde göra provet över huvud taget. Vi hade ett extremt stort bortfall med våra 13,5 procent, och ingen kan förklara varför dessa 13,5 procent var frånvarande den dagen. Oavsett detta blev 18 procent av dem som gjorde provet underkända. Det kan väl inte vara en glädjens dag för Socialdemokraterna när 18 procent av dem som gör PISA inte ens får godkänt?

Anf. 4 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Allt det som Kristina Axén Olin och Ulf Kristersson efterlyser i sin sju punktslista över åtgärder är sådant som redan håller på att hända. Det finns ju åtgärder.

Kristina Axén Olin pratar om fler timmar. Var ska lärarna till dessa fler timmar hittas? Man kan stå i talarstolen eller skriva debattartiklar och önska saker, men man måste också titta på hur det faktiskt ser ut. Om inte Kristina Axén Olin och hennes parti har upptäckt det så har vi en stor lärarbrist här i landet, och då vill man ha fler timmar. Det vill vi också ha så småningom, men inte i dag. Om vi skulle utöka med fler timmar så som läget är i dag, vilka skulle då undervisa? Det blir de som inte har utbildning. Detta kan väl Kristina Axén Olin ändå inte vilja?

Jag måste också få säga en sak. I er artikel, Kristina Axén Olin, läste i alla fall jag att ni tyckte att det var ett bra PISA-resultat. Jag läste kanske fel, men visst stod det så i artikeln?

Anf. 5 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! Jag noterar att Gunilla Svantorp inte svarade på min fråga om man tycker att det är okej att vi har 18 procent som blir underkända i PISA. Jag tycker att det är ett sorgligt resultat av PISA, och ännu sorgligare är självfallet våra egna svenska undersökningar som visar betygsstatistiken år efter år. Gunilla Svantorp kan ju inte blunda för att det varje år blir fler elever som inte får ett fullständigt betyg. Det blir färre lärare, och det blir fler elever som inte får godkänt. Detta kan väl ändå inte glädja en socialdemokrat.

Anf. 6 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Jag lyssnade ordentligt på ditt anförande, Kristina Axén Olin från Moderaterna, inte minst när det gäller det bekymmersamma läget för olikvärdigheten och de stora skillnaderna i svensk skola.

Jag har haft förmånen att jobba med utbildningsfrågor sedan 2002, och Moderaterna har i huvudsak anslutit sig till flera punkter i Liberalernas skolpolitik. Så också på SvD Debatt häromdagen. Det fanns ingenting i artikeln där som skilde sig från den politik som Alliansen och Liberalerna har drivit de senaste åren, men vi skiljer oss åt på några punkter.

På grund av de skillnader vi ser i svensk skola förordar vi i Liberalerna ett statligt huvudmannaskap. Detta beror på att tillgången till pedagogiska, utbildade lärare skiljer sig, att satsningarna skiljer sig, att kvaliteten skiljer sig och att läraryrkets status har sjunkit de senaste decennierna.

Därför är min fråga till Kristina Axén Olin: Varför motsätter sig Moderaterna ett införande av statligt huvudmannaskap?

Den andra punkten där Liberalerna skiljer sig från Moderaterna är att vi inte drar ned på Specialpedagogiska skolmyndigheten, som Moderaterna gör i budgeten. Vi drar inte ned 1,3 miljarder på likvärdighetsbudgeten. Det är precis som Kristina Axén Olin säger, att många kommuner har omfattande ekonomiska problem. Då summerar jag. När jag läser Moderaternas budgetförslag ser jag att ni drar ned 1,9 miljarder på utbildningsbudgeten. Hur går er skolpolitik ihop, Kristina Axén Olin?

Anf. 7 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! Jag är glad över att Roger Haddad ställer frågor. Jag är också glad över att Roger Haddad, till skillnad från dem som han bildar ett regeringsunderlag med – Socialdemokraterna – instämmer i de förslag som vi moderater presenterade i artikeln i Svenska Dagbladet.

Men, Roger Haddad, man kan inte bara läsa de poster som du läser, utan det du måste läsa är att vi moderater satsar 7 miljarder mer till kommunerna för att dessa ska kunna satsa på skolan, anställa fler lärare, ha mindre klasser, satsa på specialpedagoger, ha fler särskilda undervisningsgrupper och allt annat som skolan är i behov av. Det är detta vi gör.

Socialdemokraterna har styrt detta land och skolfrågorna sedan 2014. Vi har nu haft en socialdemokratisk skolminister i fem år, och vi ser att resultaten går ned, att lärarna blir färre och att inte ens hälften av lärarutbildningarna får godkänt.

Min fråga till Roger Haddad är: Hur kan ni vara stolta över ert samarbete med Socialdemokraterna när det gäller skolfrågor?
(Applåder)

Anf. 8 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Moderaternas talesperson vill inte besvara frågan hur man ska öka likvärdigheten och jämlikheten och få till ökad kvalitet i skolan när man drar ned 2 miljarder, bland annat en halv miljard på lärarassistenter, som ska avlasta lärarnas administrativa börda. Vi vet, och Kristina Axén Olin vet det också, att den viktigaste orsaken till att lärare lämnar sitt yrke är bristande arbetsmiljö. Lärarassistenter och stödfunktioner är en av de satsningar som behövs från statens sida.

Det går inte att bara skicka ut pengar till den kommunala påsen. Både Kristina Axén Olin och jag har varit kommunpolitiker och vet att om pengarna inte är örönmärkta finns det en risk att de går till något annat. Ni drar alltså ned ungefär 2 miljarder på utbildningsbudgeten, Kristina Axén Olin.

Dessutom kvarstår min fråga: Varför motsätter ni er ett statligt huvudmannaskap?

Anf. 9 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! Roger Haddad frågar mig igen varför vi drar ned på skolan. Nej, vi drar inte ned på skolan. Vi lägger 7 miljarder mer än regeringen till kommunerna och skolan eftersom det är kommunerna som är ansvariga.

Det var Göran Persson som för 30 år sedan kommunaliserade skolan. Detta beslut var djupt olyckligt. Det jag tror att du och jag är överens om, Roger Haddad, är att kunskap är världens starkaste vapen. Om det är något vi kan göra för att förbättra världen för våra barn är det att se till att alla barn går ut grundskolan med fullständiga betyg. Det innebär också att alla barn ska ha samma chans och samma möjligheter. I den regering som du och ni liberaler är med i skär ni ned på möjligheten för barn att klara av skolan. Det är färre lärare i dag, det är inte tillräckligt bra lärarutbildningar och det är allt fler barn som lämnar skolan utan fullständiga betyg.

Anf. 10 TALMANNEN:

Jag påminner om att vi i replikskiftena i riksdagen inte brukar använda ”du” och ”ditt” utan att vi talar via talmannen, det vill säga vi berättar för talmannen vad vi tycker om våra meddebattörer. Vi tilltalar alltså inte varandra direkt.

Anf. 11 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Herr talman! På Specialpedagogiska skolmyndigheten arbetar landets främsta experter på barn med särskilda behov i skolan – just sådana barn som Kristina Axén Olin mötte när hon besökte Alingsås. Moderaterna föreslår ändå nedskärningar på just Specialpedagogiska skolmyndigheten med 8 miljoner kronor. Det kommer att innebära att de behöver säga upp personal som i dag är ute på skolor som behöver hjälp med att lösa situationen för barn som har blivit hemmasittare eller riskerar att bli det.

Moderaterna skär också ned 1 385 miljoner kronor på statens stöd till likvärdig skola. Likvärdigheten brister i Sverige. Det är det största problemet för svensk skola, och det visar också PISA-undersökningen. Vi i Miljöpartiet har under vår tid med utbildningsminister Gustav Fridolin prioriterat att lösa problemet med den ojämlika skolan. Därför infördes också likvärdighetsbidraget, som i den här budgeten byggs ut ytterligare.

Likvärdighetsbidraget ger mer till alla skolor men mest till dem som behöver det bäst. Eftersom vi har en stor skolegregation i det här landet ser behoven på skolorna väldigt olika ut. I vissa skolor finns väldigt få som behöver extrastöd och i andra väldigt många.

Moderaterna har äntligen sett att ojämlikheten är ett problem, men man presenterar inga lösningar utan skär ned där pengarna behövs som bäst.

Anf. 12 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! Annika Hirvonen frågar mig om hur vi ska få vår budget att gå ihop och pratar om Specialpedagogiska skolmyndigheten. Specialpedagogiska skolmyndigheten gör ett fantastiskt arbete, och vi moderater tycker att det är viktigt. Däremot är man inte från Specialpedagogiska skolmyndigheten ute operativt i skolor och arbetar som speciallärare och jobbar direkt med barnen.

Det vi moderater gör för att barn med särskilda behov ska få hjälp är att vi satsar 7 miljarder mer än regeringen och ger de pengarna till kommunerna eftersom skolan lyder under kommunernas budget. För oss är likvärdighet i skolan otroligt viktigt. Vi tror att duktiga och engagerade lärare som har höga förväntningar på barnen är den bästa nyckeln för att åstadkomma en bra skola. Vi tror också att rektor är ovärderlig, och vi tror att det är otroligt viktigt att satsa på våra rektorer och skolledningar runt om i kommunerna och att de barn som har särskilda behov ska få den hjälp som de förtjänar.

För oss finns det ingen motsats till att skapa en bra skola som vänder sig till *alla* barn. Det man kan se nu med den regering vi har haft med Miljöpartiet och Socialdemokraterna är att fler och fler barn går ut skolan utan fullständiga betyg. Vi ser det i årskurs 9 och vi ser det även nu redan i årskurs 6 att vart fjärde barn inte får ett fullständigt betyg.

Hur kan Annika Hirvonen tycka att det verkar som att Socialdemokraternas och Miljöpartiets skolpolitik leder till någonting positivt?

Anf. 13 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Herr talman! Under vår tid i regering har det anställts 31 000 fler vuxna i svensk skola. Vi har prioriterat de strukturella utmaningarna med ojämlikheten och infört ett likvärdighetsbidrag som ger mer till alla och mest till dem som behöver det bäst.

Resultaten vänder i undersökning efter undersökning. I senaste PISA-mätningen ser vi hur Sverige åter är tillbaka inom kunskapsresultaten på alla områden. Vi ser hur lärarnas status är högre i den senaste internationella undersökningen om lärares arbetsvillkor. Vi ser hur svenska elever är bättre i matematik och läsning, inom naturvetenskap, i de mätningar som görs av OECD.

Jag är övertygad om att vi behöver mer av den politiken, inte mindre.

Anf. 14 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! Det spelar ingen roll om det är 31 000 fler anställda i skolan och vissa parametrar ser bättre ut i PISA, även om det fortfarande är inom felmarginalen. De kurvor som jag bryr mig om, det som känns i mitt hjärta, går åt fel håll när Miljöpartiet och Socialdemokraterna styr. Vi har fler barn, Annika Hirvonen, som går ut skolan utan fullständiga betyg. Vi har fler barn som lämnar gymnasiet utan godkänd gymnasieexamen efter tre år. Det är fler barn i årskurs 6 som har luckor i sina betyg.

Herr talman! Annika Hirvonen kan väl ändå inte säga att alla kurvor går åt rätt håll när de som verkligen betyder något går helt åt fel håll?

(Applåder)

Anf. 15 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Kristina Axén Olin representerar som bekant ett parti som satt vid regeringsmakten i åtta år innan de fem år som nämdes här tidigare från talarstolen. Att kritisera likvärdighetsarbete eller PISA-resultat vet jag därför inte om Moderaterna egentligen ska göra här.

Jag har en fråga till Kristina Axén Olin som handlar om det system som vi har i svensk skola och som är unikt i världen eftersom vi är det enda land som tillåter sådana vinstuttag som vi gör. Som bekant är Moderaterna ett parti som sedan starten har stått på riskkapitalisternas sida och har ett antal företrädare som är verksamma såväl inom politiken som inom dessa företag och riskkapitalbolag. Vi vet också att de fyra största friskolekoncernerna gjorde en vinst på ungefär 3,5 miljarder kronor under de senaste åren. Det är pengar som skulle ha kunnat satsas på att anställa fler lärare, som Kristina Axén Olin talar om behövs, och det skulle ha kunnat gå till att öka likvärdigheten.

I kommun efter kommun där Moderaterna är med och styr har man i dag satt i system att i de bygglov som ges och i den kommun- och stadsplanering som görs se till att ställa i ordning lokaler för kommande bildningar av friskolor. Anser Kristina Axén Olin att det är rättvist och att det är på lika villkor för alla aktörer inom skolan att man i de kommuner som ni styr helt enkelt ger de fristående skolorna ett försprång? Man ger subventioner i form av miljontals kronor och bygger lokaler innan de fristående skolorna ens har ansökt om att få starta sin verksamhet. Anser Kristina Axén Olin och Moderaterna att det här är rimligt?

Anf. 16 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! Daniel Riazat ställer frågor om friskolorna och valfriheten som vi har i Sverige. Jag tror att friskolorna har varit ovärderliga när det gäller kvalitetsutvecklingen i Sverige. Jag tror också att friskolorna är en av de saker som har bidragit positivt till att vi har haft en löneutveckling som har gått åt rätt håll hos lärare. Jag ser också många friskolor som gör ett fantastiskt arbete, inte minst när det gäller integration. Jag tänker särskilt på Internationella Engelska Skolan, där man många gånger har åtskillda nationaliteter i samma klassrum och lyckas alldeles utmärkt bra.

Det som borde oroa både Vänsterpartiet och oss moderater, liksom socialdemokrater och alla andra partier här, är att var fjärde elev inte klarar av skolan i Sverige. Där har vi ett gemensamt ansvar, och jag tycker att vi alla borde känna en stor oro över vad som händer i vår framtid när vart fjärde barn lämnar skolan.

Daniel Riazat får gärna svara på denna fråga: Hur kan ni i Vänsterpartiet sova gott om nätterna och känna er nöjda med det arbete Sverige har gjort de senaste fem åren, när var fjärde elev lämnar skolan utan fullständiga betyg?

Anf. 17 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Jag noterar att Kristina Axén Olin inte svarade på min fråga. Det är trots allt jag som är frågeställare här.

Kristina Axén Olin talar också om att hon tror att den i internationella jämförelser extrema privatiseringen av det svenska skolväsendet har haft en positiv påverkan. Men efter ungefär tre decennier är det inte längre tid

för att tro, utan det är tid för att faktiskt göra något åt de allra största problemen som har uppstått på grund av detta.

Löneutvecklingen har inte blivit mer positiv tack vare fristående skolor eftersom man i snitt har ungefär 2 500 kronor lägre lön för sin personal. Internationella Engelska Skolan är dessutom den skola som har sämst elevsammansättning när det gäller elever med olika bakgrund.

Vad gäller de fem senaste åren har jag inte suttit i regering, och jag tänker inte ta något ansvar för detta. Jag vill återigen upprepa min fråga: Anser Kristina Axén Olin att det är rimligt att ge fristående aktörer som gör stora vinster dessa förmåner framför kommunerna?

Anf. 18 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! I Sverige har vi ett unikt system med valfrihet och samtidigt en helt finansierad skola, vilket innebär att alla kan välja skola utan att behöva betala något vid sidan om. Tidigare hade vi i Sverige ett system där en del hade råd att köpa platser och betala för att gå i friskolor. Så är det inte i dag. I dag kan alla barn välja den skola de tror är bäst för dem.

När det sedan gäller tillsyn och kvalitetsgranskning av skolan tycker jag att detta är väldigt viktigt, och jag ser med oro att vi har en rad skolor i Sverige som inte presterar tillräckligt hög kvalitet. Därför har vi moderater satsat 44 miljoner mer till Skolinspektionen, för vi tycker att deras arbete är viktigt – att granska kvalitet, se till så att alla barn har god kvalitet, föreslå och vidta åtgärder och, i de fall där det inte går, dra in tillstånd.

Herr talman! Jag ser gärna att Vänsterpartiet instämmer i vår önskan och också skjuter till 44 miljoner mer till Skolinspektionen.
(Applåder)

Anf. 19 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik:

Herr talman! De senaste veckorna har PISA-resultatet nämnts, inte minst i anförandet av Kristina Axén Olin, och jag undrar genuint vilken Moderaternas hållning är när det gäller detta.

När PISA-resultatet presenterades den 3 december var det svårt att glädjas, kunde man läsa från Moderaternas håll. För en vecka sedan, den 10 december, skrev Kristina Axén Olin tillsammans med Ulf Kristersson en debattartikel i Svenska Dagbladet, som jag vill citera: "För en vecka sedan kom den senaste PISAMätningen. Det var den första kullen som gick i Alliansens och Jan Björklunds skola. Det var glädjande att Sverige nu har vänt det kunskapsstapp som pågått under 20 år." Och senast, i dag i talarstolen, lyfter Kristina Axén Olin att det är svårt att se det som en glädjens dag.

Jag undrar därför: Vad är Moderaternas hållning? Var PISA-resultatet glädjande eller inte?
(Applåder)

Anf. 20 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! Fredrik Christensson frågar mig om Moderaternas inställning till PISA-resultatet. PISA-resultatet är djupt oroande, och det borde oro även Centerpartiet, Liberalerna, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och alla andra här inne.

Det är oroande när 11 procent av barnen inte talar tillräckligt bra svenska eller har något funktionshinder. Den stora bulken var dock de barn som inte fick göra provet för att de inte talar tillräckligt bra svenska. Att vi har tre gånger så stor andel i Sverige jämfört med snittet för övriga Europa är djupt oroande.

Den andra delen, att Sverige lyckas sämst i hela Europa när det gäller inrikes- kontra utrikesfödda barn, är ännu mer oroande. Det var 13 ½ procent som inte kom och gjorde provet den dagen fast de skulle ha gjort det. Det är en extremt hög siffra, och ingen kan ge någon förklaring till varför så många var borta den dagen. Detta är också oroande. Ännu värre är kanske att 18 procent inte ens fick godkänt.

Självklart fanns det siffror som gått åt rätt håll; det gällde kunskaper i matematik, naturkunskap och en del annat. Detta ska vi naturligtvis glädjas åt. Men man kan ändå inte, vilket vi också skrev i artikeln, se PISA som ett glädjeresultat. Skolministern twittrade om en glädjens dag och om att hon var stolt över att vara skolminister. Men de flesta siffror i PISA är djupt oroande och borde oro inte minst er i Centerpartiet.

Anf. 21 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik:

Herr talman! Jag delar uppfattningen att mer självklart behöver göras för att stärka alla elever och deras kunskapsresultat. Men jag tycker att det är glädjande att vi ökar kunskapsresultaten i PISA när det gäller läsförståelse, matematik och naturvetenskap. Det är bra att vi visar att de reformer som genomfördes under Alliansens tid får effekter. Vi har fokus på kunskapsresultat, vilket Moderaterna också skrev i debattartikeln i Svenska Dagbladet. Det är därför jag genuint undrar: Är Moderaterna glada över att vi går framåt i PISA, eller är man det inte?

När det gäller problemen och de ytterligare saker som behöver göras håller jag med i flera delar. Vi behöver ha större fokus på de elever som har sämst förutsättningar, och det är, som PISA också pekar på, avgörande att stärka likvärdigheten i svensk skola.

Men det kommer just nu dubbla budskap från Moderaterna när det gäller om det resultat i PISA som presenterades för två veckor sedan var glädjande eller inte.

Anf. 22 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! Nej, PISA-resultatet var inte glädjande. Det allra mesta i den gör riktigt ont i själen och borde oro många.

Det förvånar mig att Centerpartiet och Liberalerna, som tidigare ändå har ingått i Alliansen där vi gjorde förbättringar för svensk skola, väljer att stödja en regering som inte har kommit fram med ett enda förslag sedan jag tillträdde i utbildningsutskottet. Inte ett enda konkret förslag om hur vi ska förbättra skolan har kommit. Detta tycker jag borde oro Centerpartiet mer än Moderaternas inställning till PISA.

(Applåder)

Anf. 23 PATRICK RESLOW (SD):

Herr talman! Skolan har i många år varit en experimentverkstad för klåfingriga, postmoderna vänsterradikaler. Läroplaner, modeller, betygssystem och det ena egendomliga pedagogiska tricket efter det andra har avlöst varandra på löpande band. Politiskt korrekta begrepp har använts i

pedagogiken för att indoktrinera elever i det vänsterliberala tankegodset. I stället för att fokusera på faktabaserad kunskap, ordning och reda i klassrummen och respekt gentemot varandra har kritik av normer och strukturer blivit en ledstjärna. Elevernas eget ansvar har bortprioriterats, och kraven på lärarna att öka elevernas kunskapsresultat har ökat väsentligt. Det är dags att bryta denna utveckling.

Om skolan ska lyckas måste rätt satsningar göras redan från början. Under en tioårsperiod har antalet barn i förskolan ökat med nästan 90 000, och många förskolor har för liten personalstyrka. Sjukskrivningar, utbränd personal och hög personalomsättning har präglat verksamheterna, och det har inneburit försämrad trygghet och kontinuitet för barnen.

Samtidigt kan jag konstatera att regeringen i sin budget väljer att minska anslaget till förskolan med nästan 700 miljoner kronor. Det känns ganska märkligt.

Sverigedemokraterna vill gå en annan väg. I vår budgetmotion satsar vi 1,3 miljarder kronor i vår så kallade förskolemiljard för att förstärka kvaliteten i förskolan. Vi vill ha mindre barngrupper och begränsa antalet barn per anställd till max fem. Vi vill också förstärka vistelsemiljön och arbetsvillkoren för våra förskollärare. Utöver detta satsar vi 300 000 kronor på ett slopat karensavdrag för förskollärare. Genom en trygg och bra förskoletid lägger vi grunden för lärandet i senare år.

En grundläggande förutsättning för att lära är också att det råder studiero. Så ser det däremot inte ut överallt i dag. Enligt Skolinspektionens senaste elevenkät, som besvarats av 720 000 elever, lärare och vårdnadshavare på grund- och gymnasieskolor runt om i landet, säger tre av tio elever att de saknar studiero i skolan. Mest alarmerande är att andelen elever som saknar studiero ökar redan i årskurs 5. Vi pratar alltså om elvaåringar. Eleverna i årskurs 5 upplever dessutom att skolarbetet blivit mindre lustfyllt, mindre roligt och mindre intressant och att nyfikenheten stillas i mindre omfattning. Det är tre av tio. Då ska man också komma ihåg att elevunderlaget ökat sedan förra mätningen. Det handlar alltså om ett icke oväsentligt antal elever.

Det är sällan de allra bästa eleverna som drabbas av detta, utan det är just de elever som behöver allra mest stöd som påverkas mest. Nyfikenheten förbyts till olust. Skoltröttheten slår till. Ansträngningarna minskar. Så får det inte vara.

Skolenkäten visar också att det är allt färre elever i årskurs 9 som upplever att någon vuxen agerar vid mobbning och annan kränkning. Variationen är stor, och det finns skolor där hälften av eleverna inte upplever att vuxenvärlden reagerar.

Varför är det på det här viset? Svaret finns kanske i den rapport som Lärarförbundet presenterade i höstas. Där menade fyra av tio lärare att de fick ägna en stor del av undervisningen till att upprätthålla ordning och reda i klassrummet i stället för att undervisa. Mer än hälften av lärarna sa att de tvekar att agera när någon elev stör, eftersom de är osäkra på vad de får göra eller är rädda för att bli anmälda. Sju av tio grundskollärare och sex av tio gymnasielärare säger att de helt enkelt inte vet vad de får göra för att stoppa stökiga situationer.

Lösningen är såklart inte den klassiskt socialdemokratiska, det vill säga att ösa ut mer ospecificerade medel till skolorna, utan i stället att se till att lärarna får all befogenhet att agera, att eventuella tveksamheter kring detta

tas bort och att skolorna ser till att upprätthålla studiero. Regelverket måste omgående skärpas. I vår budgetmotion satsar vi därför 1 miljard kronor för att skapa studiero i skolan. Vi stärker bland annat Skolinspektionens arbete med en halv miljard utöver regeringens budget. Fler oanmälda inspektioner, utökad verksamhet och bättre uppföljning ska stärka den statliga kontrollen. Vid uppenbara missförhållanden ska också staten kunna överta skolan och tillsätta en av staten utnämnd rektor.

Vi satsar dessutom en halv miljard på så kallade jourklasser och jour-skolor. Dit ska elever som inte fungerar i en normal skolsituation flyttas. Det kan till exempel handla om elever som stör ordningen trots tillsägelser eller elever som mobbar eller hotar andra elever och lärare. Det är viktigt att i alla sådana situationer stå upp för de elever som går till skolan för att lära sig något och för de elever som utsätts för till exempel mobbning och hot, inte stå upp för dem som utövar hot och mobbning. Det ska inte råda någon som helst tvekan om vilka elever vi ska skydda.

Rekryteringen av lärare måste också stärkas, och lärarrollen måste renodlas. I dag är det alldeles för låga intagningskrav på lärarutbildningen. Vi vill höja antagningskraven och skära ned antagningskvoten vad avser högskoleprovet. Vi vill också förstärka handledarrollen, så att olämpliga lärare sällas bort tidigt i utbildningen.

Likaså måste vi renodla lärarrollen. Lärarna har på senare år förvandlats till att bli något slags extra socialsekreterare. Vi föreslår därför 1,5 miljarder för att stärka så kallad stödpersonal i skolan. Det kan handla om it-personal, administrativ personal, vaktmästeri eller personal inom elevhälsa, till exempel kuratorer, skolsköterskor, skolläkare och psykologer – allt för att avlasta lärarna, så att de kan fokusera på själva syftet med lärarrollen.

Herr talman! Skolan ska vara en plats för lärande. Det ska vara en plats där det råder ordning och reda i klassrummen och på skolan. Det ska vara en plats där elever bemöter varandra och lärare med respekt. Med detta sagt är det vår bestämda uppfattning att det behövs en helt ny inriktning på svensk skolpolitik.

Jag vill också passa på att säga att det finns många beröringspunkter med det som Kristina Axén Olin från Moderaterna framförde i sitt anförande. Jag ser fram emot konstruktiva samtal. Kanske kan vi även på detta område hitta gemensamma lösningar, så att vi kan bryta den socialdemokratiska makthegeomin över skolpolitiken.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jörgen Grubb, Michael Rubbestad och Robert Stenkvist (alla SD).

Anf. 24 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! En av de absolut viktigaste frågorna för att höja skolans kvalitet och inte minst resultat, den kanske viktigaste faktorn, är lärarna och tillgången på behöriga utbildade lärare. För att lyckas måste vi – precis som Patrick Reslow var inne på – rekrytera de bästa till läraryrket. Vi måste behålla lärare och locka tillbaka dem som har lämnat yrket.

En viktig post – eftersom detta trots allt är en budgetdebatt, herr talman – är det statliga Lärarlönelyftet, som vi för några år sedan tog initiativ till. Det innebär att staten går in och skjuter till extra medel för att höja lärarnas

status, öka deras karriärmöjligheter, utöka möjligheterna att vilja bli lärare och utvecklas på sitt jobb samt värdera särskilt skickliga lärare.

Då blir min fråga till Patrick Reslow utifrån Sverigedemokraternas budget: Varför drar ni ned med 2,6 miljarder på posten lärarlöner? Det jag har hört av Sverigedemokraternas talesperson från talarstolen, herr talman, går inte direkt ihop med den budget Sverigedemokraterna lägger på kammarens bord i dag.

Anf. 25 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Jag noterar att Roger Haddad för fram exakt samma argument som socialdemokrater har fört fram i medier på senaste tid. Liberalerna har alltså socialdemokratiserats under de här månaderna.

Vi vill inte sänka lärarnas löner. Det är inte det som det handlar om. Vad vi däremot är kritiska mot är det system som man införde och som vi tycker är djupt orättvist. Det kommer inte alla lärare till del. Vi vill i stället se ett system där det finns fler karriärsteg för lärarna och där man premieras utifrån andra aspekter än dem som ligger i den modell som nu har genomförts.

Jag noterar också att Roger Haddad argumenterar som om staten vore huvudman för skolan. Även om Liberalerna vill detta är det faktiskt inte så, utan det är kommunerna som är huvudmän. Vad gör regeringspartierna och deras stödpartier för att stärka kommunernas budgetar? Det är trots allt de som i första hand ska finansiera lärare.

Den här myten om att Sverigedemokraterna skulle dra ned på lärarlönerna stämmer inte. Vi vill avskaffa det system som man har infört med förstelärartjänster. Under en övergångstid vill vi titta på ett annat karriärsystem. Sedan vill vi successivt öka lönerna genom att införa flera steg i olika karriärvägar.

Anf. 26 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Det här är anmärkningsvärt. I en situation där många kommuner tvingas dra ned på till exempel just skolan väljer Sverigedemokraterna att i den här budgeten dra bort 3 miljarder som ska gå till kommunerna. Det är öronmärkta skolpengar till kommunerna, bland annat för att anställa speciallärare, förstärka elevhälsan och inte minst anställa behöriga lärare.

Herr talman! Sverigedemokraterna måste svara på var i utbildningsbudgeten de här 2,6 miljarderna ligger. Det står ju minus 2,6 miljarder på Lärarlönelyftet.

När vi ville införa det här sa Socialdemokraterna initialt nej. När vi lokalt i kommunerna har drivit höjda lärarlöner har Socialdemokraterna också sagt nej. Men ni har trots allt runt om i några av landets kommuner biträtt det här förslaget, liksom tidigare lärarlönelyft.

Ja, vi vill ha ett statligt huvudmannaskap. Jag hoppas att ni kommer att rösta för ett sådant förslag när det kommer till kammaren.

Anf. 27 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Det är inte konstigt att kommunerna går på knäna. Det har inte minst Roger Haddads eget parti hjälpt till med, med den enorma massinvandringspolitik som man har fört och som har skapat problem för svenska skolor. Antalet elever har bara ökat, utanförskapsområdena har

blivit fler och problemen i utanförskapet har blivit större. Kanske borde man innan man pratar om att ösa ut en massa pengar se lite grann på vad det är för politik som har medfört de problem som kommunerna har.

Vi vill inte sänka lärarlönerna. Däremot vill vi avskaffa förstelärartjänsterna. Det är vi väldigt tydliga med. Om Roger Haddad har problem med det får det stå för honom.

Vi är väldigt tydliga med att vi vill ha ett annat karriärsystem. Vi vill se ökade löner för samtliga lärare och inte för några få utvalda på obestämda premisser, vilket det här systemet faktiskt grundar sig på.

Anf. 28 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! När man lyssnar på Patrick Reslow och läser i Sverigedemokraternas motion om hur man ska behandla olika grupper av elever förundras i alla fall jag lite grann av den bild jag får i mitt huvud. Det är alltifrån förberedelseklasser och jourklasser till pliktclasser och nivågrupperingar av olika slag och säkert någonting mer som jag har glömt.

Hur menar Sverigedemokraterna att barnen ska kunna mötas i skolan för att vi ska uppnå de skrivningar om värderingar och om att möta andra människor som inte är exakt som en själv? Det står faktiskt i läroplanen. Hur menar Sverigedemokraterna att vi ska kunna uppnå vad som står i den lagtexten om barnen aldrig får tillfälle att mötas i skolan?

Enligt det anförande vi alldeles nyss hörde är det många satsningar som ska göras på skolan. Men det var inte så väldigt länge sedan, ungefär ett år sedan, som vi stod här i kammaren och ni sverigedemokrater tillsammans M och KD röstade igenom en budget som drog ned på skolan.

Skolan behöver ökad trygghet, studiero och likvärdighet. Då krävs också stabila ekonomiska förutsättningar snarare än att man ändrar åsikt hela tiden.

Det politiska spelet är dock alltid viktigare för Sverigedemokraterna. Och även i det här budgetförslaget drar SD ned på pengarna till likvärdighetssatsningar, satsningar som bygger på Skolkommissionens, alltså forskningens, förslag. I stället är det Sverigedemokraternas egna erfarenheter och tyckande som ska få styra resurstilldelningen.

Hur tänker egentligen Sverigedemokraterna när ni skär ned på likvärdigheten, eller är det så att Sverigedemokraterna inte ser likvärdigheten i skolan som en viktig fråga?

Anf. 29 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Man blir lite förundrad över Socialdemokraternas frågeställningar. Det är inte första gången det här kommer upp.

Hur ska man mötas i skolan? Kan Gunilla Svantorp säga mig varför ni vurmar för elever som konsekvent stör ordningen? Varför vurmar Socialdemokraterna för elever som utövar mobbning mot andra elever eller hotar lärare och elever? Varför ska de möta elever som vill vara i skolan för att lära sig någonting och utvecklas?

Flytta dessa elever, säger vi. Vi ska inte ha de eleverna i vanlig undervisning, utan de ska gå i en särskild undervisning på en jourkola eller i en jourklass.

När det gäller förberedelseklasser tycker vi att det är självklart att om man inte behärskar svenska språket måste man gå i en klass där man lär sig det, och där allt fokus ligger på svenska språket, innan man kommer in

i en vanlig klass. Annars drar man ju ned hela tempot och kunskapsnivån för klassen i övrigt.

Det är obegripligt att Socialdemokraterna, trots alla debatter i alla år och trots alla erfarenheter vi har på det här området, fortfarande inte har förstått detta. Vad krävs för att Socialdemokraterna ska väckas ur digerdödens katakomber?

(Applåder)

Anf. 30 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna är experter på att förenkla. Antingen är det så, eller så är det så. Antingen är det svart, eller så är det vitt. Det finns liksom inget mellanting.

Många av de barn som stör gör det av en anledning. Det finns säkert några som stör för att det är kul att störa, men det finns faktiskt de som har funktionsnedsättningar som gör att de behöver mötas på ett speciellt sätt. Dem vill alltså Patrick Reslow och Sverigedemokraterna bara skicka ut utan åtgärd och sätta i andra klasser. Jag tycker att det är bedrövligt.

Forskningen visar dessutom att barn som får översköljas av det svenska språket när de kommer till Sverige har mycket lättare att lära sig svenska. Sverigedemokraterna vill i stället sätta dessa barn i speciella klasser där de aldrig får höra svenska annat än från den vuxne, fastän det är jätteviktigt att de får lära sig svenska ihop med andra svenska barn. Hur tänker Sverigedemokraterna bidra till det?

(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Hirvonen Falk (MP)

Anf. 31 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Så får vi höra att vi målar allting i svart och vitt. Så är det såklart inte, men det är också ett typiskt socialdemokratiskt mantra.

”Några som stör.” Här kommer tycka-synd-om-mentaliteten in – just den tycka-synd-om-mentalitet som har förstört svensk skola.

Så är det givetvis inte. Det finns barn som inte funkar i normal undervisning, och då ska man inte ha dem i normal undervisning.

I fråga om förberedelseklasser och att man inte behärskar svenska språket ska man givetvis prata svenska i förberedelseklasserna. Det är det som är tanken. Men hur ska du tillgodogöra dig regelrätt undervisning till exempel i samhällskunskap när du inte behärskar språket? Hur ska du kunna tillgodogöra dig matematiken och moderna språk?

Det är fullständigt omöjligt, och där har vi förklaringen till de dåliga kunskapsutvecklingsresultat som vi har i skolan. Då tänker jag inte bara på betygen, utan jag tänker på de faktiska kunskaperna, de kunskaper man har med sig från grundskolan till gymnasieskolan och från gymnasieskolan till universitetet. Där säger gymnasieskolan att man har godkända elever, men de når inte upp till de kunskapskrav som de egentligen borde ha för betyget.

Anf. 32 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Herr talman! I morse blev jag kallad för ”bajskorv” av förskolegruppens busiga pojke. De slog varandra, han och min son. De fick en tillsäg-

else. Sedan slog de varandra igen, ungefär så hårt de kunde med varsin vuxen som höll om dem. Båda var bajskorvar.

Elever som trots tillsägelser stör ordningen ska enligt Patrick Reslow placeras i jourkolor. Sverigedemokraterna vill skydda de välartade barnen från dem. Hur små elever ska Sverigedemokraterna tvinga in på sina uppfostringsinternat?

Herr talman! Jag får ont i magen vid tanken på att min sons busiga kompis, i dag tre år gammal, ska mötas av en skola som varken kritiserar en våldsutövande mansnorm eller ger honom en plats att utvecklas till en ansvarstagande vuxen. Men det skär ännu mer i hjärtat vid tanken på att han eller kanske mitt barn, eller kanske ditt busiga barn, ska slitas hemifrån och placeras på ett uppfostringsinternat för att skolan inte klarar av att hantera barn med särskilda behov.

(Applåder)

Anf. 33 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Vad ska man säga om en sådan frågeställning? Är det allt som Miljöpartiet har att komma med som svar på det som sades?

Här börjar man prata om att barn som står och småbråkar skulle föras in någonstans. Det är klart att det inte handlar om det! Vilken värld lever Miljöpartiet i? Är det en låtsasvärld, en konstruktion någonstans, där man irrar runt och försöker hitta sin plats?

Det här handlar om elever som uppenbart stör ordningen i en skola. De kanske sitter och surfar på mobilen konstant, och när läraren säger ifrån börjar de att kasta papper och kanske knuffar till kamraten framför. De gör så att de andra eleverna inte kan koncentrera sig och inte bedriva arbete. Det är det som gör att läraren måste ägna kanske 30 minuter av en 40-minuterslektion åt att få tyst på eleverna.

Den här världen ser dock inte Miljöpartiet. I la-la-land är allting bra. Beklagligt!

Anf. 34 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Herr talman! Nu har vi fått svaret att elever som kastar papper, tittar för mycket i sin mobil och knuffar en kamrat ska tvångsinterneras i Sverigedemokraternas jourkolor. Det här är helt enormt!

Patrick Reslow svarar inte på min fråga: Hur små barn ska slitas från sina föräldrar för att de kastar papper, tittar på sin mobil eller knuffar en kamrat?

Miljöpartiets svar på att vi har barn som inte kan koncentrera sig i klassrummet är fler närvarande vuxna och utbildning i neuropsykiatriska funktionshinder för alla lärare. Det ska vara obligatoriskt på lärarutbildningen att lära sig om barn med särskilda behov och om specialpedagogiska metoder. Skolan ska ha de resurser som krävs för att varje barn, oavsett behov, ska få det stöd de behöver för att fungera i klassrummet.

Svara på min fråga, Patrick Reslow: Hur små barn ska ni tvångsinternera?

(Applåder)

Anf. 35 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Tvångsinternerna? Vi använder inte det begreppet. Det är märkligt att man använder sig av begrepp och skyller andra för att använda begrepp som inte ens finns med i budgettexten.

Sedan var det en fråga om hur små barnen ska vara. Jag utgår från att vuxna gör vad de ska göra med små barn och ser till att det inte blir några problem. Det skulle vara förfärligt om det skulle finnas enorma problem i en förskola med 3–4-åringar. Jag utgår från att man rättar till efter hand.

Men det finns klasser där det råder enorma ordningsproblem, där läraren får säga till konstant men det hjälper inte, där läraren negligeras, där läraren inte får den respekt denne förtjänar. Det är de eleverna det handlar om.

Sedan pratar Annika Hirvonen Falk om dem som kastar papper och liknande – och konstruerar en sanning utifrån vad jag har försökt att säga. Det är inte bara skyggglappar, utan nu är det även öronlappar som präglar Miljöpartiets politik.

Anf. 36 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Ibland när man debatterar här i talarstolen undrar man vad som hade hänt med Sverigedemokraternas ledamöter om deras egna förslag hade gått igenom.

Jag skulle vilja ställa en fråga till riksdagsledamot Patrick Reslow angående det förslag ni har lagt fram om att avskaffa karriärmodellen och karriärstegsreformen, som Vänsterpartiet länge har varit emot och som vi har lagt fram motförslag till. Det som är intressant i Sverigedemokraternas förslag är att det visar på att SD inte enbart är ett rasistiskt och borgerligt parti utan också ett parti som inte vet hur man gör en budget.

SD föreslår en karriärmodell som ”ska baseras på utveckling, samordning, mentorskap och krav på höjning av elevresultat”. Ska vi alltså ha en modell där de enda som får göra karriär är de som sätter de högsta betygen på barnen och eleverna? Vad får vi för modell när vi redan befinner oss i ett läge med betygsinflation på grund av ett marknadsexperiment som Sverigedemokraterna är högst delaktiga i, speciellt efter de middagar man hade med näringslivets representanter inför förra valet?

Ska vi avskaffa en modell som jag menar är helt felaktig och i stället skaffa en ny modell som går ut på att sätta högre betyg, som ger incitament för större betygsinflation än i dag? Menar Sverigedemokraterna på riktigt att det kan kallas för ett budgetförslag?

Anf. 37 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Det är märkligt att en ledamot av ett utskott hånar en annan ledamot och säger att man inte vet hur man gör en budget. Det vi kan vara glada för är att Vänsterpartiets budget aldrig har realiserats. Då hade vi sett problem i det här landet. Folk hade av naturliga skäl flyttat eftersom ingen vill bo i en kommunistisk stat.

Ska betygen styra? Nej, vi säger att det är fråga om en höjning av elevresultaten. Det är inte alltid fråga om betyg. Nu vet vi att Daniel Riazat och Vänsterpartiet är starka förespråkare av att avskaffa all form av bedömning i skolan, framför allt betygen. Det ska vara ett lullande. Man får inte lov att sortera folk, eller vad det nu är för vänsterbegrepp som alltid används.

Men det är inte vad detta handlar om. Elevresultat kan också vara andra saker. När en elev exempelvis lämnar grundskolan, hur ser man att eleven klarar sig på den grundläggande nivån på gymnasieskolan eller vidare på högskolan? Det finns många sätt att se på elevresultaten.

Betygskriterier är en sak. Nationella prov är ett annat kriterium. Vi är för dessa. De funkar i många andra länder. Vi har tittat på till exempel Singapore, där man använder karriärtjänstmodeller, och de funkar hur bra som helst. Och det finns andra länder som har liknande karriärtjänstmodeller. Det vi vet är att få länder tillämpar det förstelärarsystem som nu finns i Sverige.

Anf. 38 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Jag väntade i en och en halv minut på att få ett svar, men jag kan konstatera att det inte finns ett svar eftersom Sverigedemokraterna egentligen inte har ett färdigt förslag i frågan. Det är bara någonting som har skrivits in för att rättfärdiga att det inte finns ett förslag.

Jag går till nästa fråga, eftersom jag inte fick svar på den förra. Nästa fråga handlar om modersmålsundervisningen. Samtliga forskare på området är helt eniga om att modersmålsundervisning är oerhört viktig för att också kunna ta till sig det nya språket svenska och för att eleven ska stärkas i andra ämnen. Ändå väljer Sverigedemokraterna att i kommun efter kommun där de styr, ofta tillsammans med Moderaterna, dra ned på modersmålsundervisningen. I vissa kommuner vill man ta bort den undervisningen, vilket går mot den lagstiftning som finns i dag. De kommunerna har till och med blivit anmälda, och nu ska frågan bli en rättssak.

Tycker Patrick Reslow att det här går ihop med resultaten av forskningen om modersmålsundervisning?

Anf. 39 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte om det är någon mening att ge ett svar. Daniel Riazat hör ju aldrig svaren. Han säger alltid att han inte fick svar på frågan. Det spelar ingen roll vad man säger – Daniel Riazat tycker alltid att han inte får svar.

Men nu ska jag ändå ge Daniel Riazat ett svar. Vi tänker i kommunerna tillämpa lagen så som den är skriven. Om det sedan blir en rättsprocess på detta – ja, då får det bli en rättsprocess och lagstiftningen prövas. Men vi tillämpar lagen så som den är skriven. Hittills har vi inte fått något annat beslut än att den tillämpas korrekt.

Det är mitt svar till Daniel Riazat, och vi tänker fortsätta det arbetet i de kommuner där vi har möjlighet att påverka och genomföra förslagen. Vi ska fortsätta på spåret att tillämpa reglerna om modersmålsundervisning restriktivt i enlighet med den lagstiftning som finns.

(Applåder)

Anf. 40 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Från allt fler kommuner runt om i landet larmas det om en ekonomisk krissituation. Enligt tidningen Skolvärlden har åtta av tio kommuner genomfört besparingar på förskolan och skolan i år. Samtidigt planerar sju av tio kommuner att skära ned ytterligare nästa år. Det som tidigare gömde sig bakom byråkratiska ord, till exempel effektiviseringar och anpassningar, är nu öppna uttalanden och beslut om nedskärningar.

När utbildningsministern tidigare i år presenterade vilka satsningar regeringen skulle göra på skolväsendet lät det som guld och gröna skogar. Många extramiljarder skulle satsas. Men när regeringen presenterade sin budget var det en sak som var tydlig, nämligen att satsningarna på kommunerna och skolorna lyste med sin frånvaro.

Medan Sveriges höginkomsttagare fick 6 miljarder i skattesänkningar fick Sveriges 2 miljoner skol- och förskolebarn dela på en extrasatsning på drygt 100 miljoner kronor. Samtidigt som alla partier i riksdagen sa sig vilja satsa på barn i lägre åldrar innebar den S-ledda regeringens budget stora nedskärningar för just denna grupp. Jag vänder mig till landets socialdemokrater och S-sympatisörer: Var det detta ni röstade på?

Skolan är inte en kommunal verksamhet som alla andra. Den är en förutsättning för att ge barn framtidshopp och livsmöjligheter. Det är dags att regeringen öppnar ögonen och ser den kris som pågår ute i kommunerna. I Kiruna har 50 av kommunens 75 elevassistenter sagts upp. I andra kommuner pratas det även om nedläggningar av skolor, ofta på landsbygden för att koncentrera eleverna på större skolor på centralorterna.

Det alla dessa besparingar har gemensamt är att de görs för att rädda kommunernas ekonomi kortsiktigt, inte för att det skulle bli bättre för barnen i skolan. På samma sätt har regeringens politik en sammanhängande röd tråd, eller snarare en blå tråd, som handlar om att tillsammans med borgerliga partier fortsätta med den omvända Robin Hood-politiken: mer till landets allra rikaste på bekostnad av förskola, fritidshem och skola.

Så här kan det inte få fortsätta. Vänsterpartiet instämmer i slutsatsen av forskningsrapporterna, som tydligt visar att satsningar i tidigare åldrar ger bättre förutsättningar för alla barn att nå sin fulla potential.

Vänsterpartiet instämmer också i den massiva kritiken mot att i denna ansträngda situation för landets förskolelärare och lågstadielärare göra stora nedskärningar, som regeringen bidrar till. Därför lägger vi i Vänsterpartiets budget för 2020 2,2 miljarder mer till förskolan och 1 miljard mer till lågstadiet.

Herr talman! Om vi ska ha en välfärd att lita på i framtiden är det dags att ta välfärdshjältarna och -hjältinnorna på allvar. Ett exempel på detta är Förskoleupproret, som med stort stöd bland de anställda i förskolan har sänt larmsignal efter larmsignal och lagt fram förslag till förändringar för att förbättra arbetsmiljön och i slutändan barnens tillvaro i den svenska förskolan. Mindre barngrupper, fler pedagoger per barngrupp, tid för planering och fortbildning på arbetstid och tillgång till specialpedagoger och anpassade lokaler är bara några av de ytterst viktiga förslag som man gett uttryck för. Svaret på detta får inte bli ytterligare borgerlig politik.

Välfärden, inte minst inom utbildningsväsendet, lider i dag av stor personalbrist, som beräknas öka de närmaste åren. För att garantera fungerande välfärd i hela landet föreslår Vänsterpartiet därför en stor utbildningssatsning för att säkra personalförsörjningen, där man kombinerar betalt arbete med utbildning. Satsningen som vi gör finansieras helt och hållet med statliga medel, omfattar en tioårsperiod och uppgår till 50 miljarder kronor. Det räcker exempelvis till att utbilda minst 10 000 nya lärare, förskollärare, sjuksköterskor och socionomer. Det räcker till att utbilda ungefär 1 000 barnmorskor och 3 000 specialistsjuksköterskor. Alla dessa satsningar är utbildningssatsningar värda namnet.

En annan viktig fråga handlar om den näring som våra barn och elever får. Hållbar skolmat ska ge barn och elever energi att gå i förskolan och skolan samtidigt som den bidrar till att ställa om matproduktionen till att bli mer hållbar för klimatet och miljön. Dessa mål är inte motsatser, men de kräver ett genomtänkt och hållbart arbete från början till slut.

Därför vill vi göra en satsning på ett skolmatslyft som kommer att innebära att vi ställer om till mer hållbar matlagning.

Det närmar sig slutet av detta år, och skolpolitiken är återigen på tapeten efter den nyligen publicerade PISA-rapporten. Det är en rapport där resultaten pekar åt helt rätt håll för vissa elever samtidigt som skolsystemet pekar åt helt fel håll – igen.

Nedskärningarna i den offentliga sektorn i början av 90-talet dränerade den allmänna skolans resurser. Kommersialiseringen av svensk förskola och skola, som sattes igång under samma period, och dess sammankopplade reformer fortsätter att leda skolsystemet åt fel håll.

Förlorarna på detta, vilka är det? Jo, det är barnen, eleverna och personalen. Med de stora nedskärningar som väntar majoriteten av landets kommuner under de kommande åren riskerar likvärdigheten och jämlikheten att försämras ytterligare.

Ändå står regeringen tyst. Ja till satsningar i lägre åldrar har blivit nedskärningar i lägre åldrar. Ja till att få bort vinstjakten för bara ett par år sedan har blivit ja till att behålla vinstjakten. Ja till ökad likvärdighet har i praktiken blivit ja till ökad segregering och minskad jämlikhet. Så blir det när man samarbetar med högerpartier.

Frågan om bildning och kunskap som en rättighet i stället för en handelsvara bör ses i ett större perspektiv. I grunden handlar det om demokratis framtid. En demokratiskt styrd och jämlik förskola och skola, där segregationen bryts och där alla barn och elever ges likvärdig utbildning, kommer att stärka vår demokrati och öka jämlikheten i vårt samhälle. Denna viktiga uppgift har varken den borgerliga S-ledda regeringen eller de övriga borgerliga, konservativa eller rasistiska partierna någon lösning för.

Jag vänder mig till personalen inom förskolan, fritidshemmen och skolan. Tack för det fantastiska arbete ni gör varje dag! Ni förtjänar bättre.

Anf. 41 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Herr talman! Jag delar Daniel Riazats oro för att ojämlikheten fortfarande är stor i svensk skola. Det är PISA-undersökningens kanske viktigaste budskap till oss beslutsfattare: Vilka föräldrar du har och hur många böcker som står i bokhyllan hemma blir allt viktigare för hur det går för dig i skolan.

Av det skälet tillsatte Gustav Fridolin under sin tid som utbildningsminister Skolkommissionen, där han samlade forskare och profession för att ta fram de förslag som ska möta de strukturella utmaningarna i svensk skola.

Jag är glad över att vi i januariavtalet är överens om att vi ska gå vidare på den väg som Skolkommissionen pekar ut. I mars presenteras en utredning för likvärdig finansiering och minskad segregation i svensk skola. Det är helt centralt om vi ska bekämpa ojämlikheten och få en jämlik skola.

I dag sorteras elever utifrån bakgrund. Det beror på bostadssegregationen, men det är faktiskt också det sätt på vilket skolvalet i dag fungerar – eller, kan man säga, inte fungerar – som brister.

Jag hoppas att vi i bred enighet här i kammaren kan komma överens om att prioritera de här frågorna under denna mandatperiod. Vi ser ju alla problemen.

Vi har också i denna budget stärkt likvärdighetsbidraget, de pengar som fördelar mer till alla men mest till dem som behöver det bäst, utöver de 5 miljarder i generella medel som går ut till kommunerna.

Anf. 42 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Jag är lite förvirrad; jag vet inte riktigt vad jag ska svara på, så jag förlänger mitt anförande. Men jag kan kommentera det som nämndes om Skolkommissionen och om segregation och jämlikhet.

Det var jättefint att Skolkommissionen tillsattes. Vissa förslag som kom från Skolkommissionen var väldigt bra. Samtidigt vet vi att det finns vissa nyckelfrågor. Annika Hirvonen Falk talar i sin replik om att hon och Miljöpartiet hoppas att vi alla är överens och så vidare. Men i det här fallet är det ju faktiskt så att ledamoten representerar regeringen.

Frågan om likvärdighet och jämlikhet handlar i grunden om den extrema privatisering av svensk skola som vi sett sedan 90-talet och framåt och som saknar motstycke i världen. Det handlar om det fria skolvalet till grundskolan, som enligt all seriös forskning har lett till att boendesegregationen förvärrats mycket, och att det inte längre är den största orsaken till segregationen i skolan. Det handlar också om skolpengssystemet. Det handlar om hela detta system med marknadsskola som stiftades någon gång i början av 90-talet.

Jag bara undrar vad Miljöpartiet tar för ansvar. Ibland när Miljöpartiet debatterar är det som att man inte är med i regeringen, och ibland är man det. När det är satsningar är man med i regeringen. När likvärdigheten ser ut som den gör, när vi har den friskolereform vi har och när det fria skolvalet leder till segregation, då låter man som att man är emot det. Men ni sitter ju i regeringen, så vad gör Miljöpartiet i dessa frågor?

Anf. 43 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet tar ju ansvar genom att försöka förändra där vi ser problem i svensk skola. Under vår tid med utbildningsministerposten tillsatte vi Skolkommissionen. Vi tillförde mer pengar och gjorde historiska satsningar på höjda lärarlöner och ökad likvärdighet i skolan.

Vi fortsätter nu, i det samarbete där vi ingår i dag, att försöka bygga en mer likvärdig skola.

Under förra mandatperioden gick vi till riksdagen med förslag om att begränsa möjligheten till vinstuttag från skolor. Det röstades ned. Vi gick till riksdagen med förslag om att huvudmän ska ha ett ökat ansvar för att motverka skolsegregationen. Det röstades ned.

Då får vi hitta nya vägar. Jag tror att det som är bäst för svensk skola är att riksdagen försöker arbeta för att få igenom lösningar som kan bli verklighet.

Anf. 44 DANIEL RIAZAT (V) replik:
Herr talman! Jag tror också på det.

Samtidigt tror jag att man ska ha en vilja och att man som politiskt parti ska ha ryggrad och inte enbart hålla upp fingret i luften för att se hur vindarna blåser. Politiska partier har ett ansvar för att också opinionsbilda och inte bara följa opinionen.

I den här frågan samarbetade vi ju under förra mandatperioden med Miljöpartiet och Socialdemokraterna, den förra regeringen. Många av de satsningar som nämndes här har kommit till genom förhandlingar mellan Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna.

Vinstjakten var ett krav för att vi ens skulle samarbeta med det regeringsunderlag som Miljöpartiet ingick i. Det var alltså inget som var direkt lätt att få igenom.

Jag håller med; vi ska självklart samarbeta för att få igenom förslag. Jag menar bara att man ska se sin del i det hela när man representerar ett parti som sitter i regeringen, vars system fortfarande är detsamma som den borgerliga regeringens.

Anf. 45 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr talman! Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap, stimulera elevernas intellektuella utveckling och förbereda barn och unga för vuxenlivet. Skolan har också ett bildningsuppdrag. Skolan ska bygga på och förmedla värden och dygder som är centrala för ett gott liv och ett gott samhälle. Skolan ska inte bara utbilda människor till att kunna ta ett jobb utan också till medborgare som är med och tar ansvar.

En gemensam etisk grund är viktig för att skapa en god miljö i skolan. Skolans värdegrund ska vara integrerad i hela skolans verksamhet.

Varje barn ska ha möjlighet att utveckla sin fulla potential. Vi ska ha en skola där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter. Förändringar ska vara långsiktiga och skapa stabilitet, kontinuitet och arbetsro.

Att ha gått ut skolan med godkända betyg är den starkaste friskfaktorn. Det förebygger utanförskap och kriminalitet. Därför satsar Kristdemokraterna 925 miljoner mer än regeringen på skola och utbildning. Vi gör också en del omprioriteringar inom området.

Läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevens lärande. Elever i svensk skola har färre undervisningstimmar än OECD-snittet. Till det kommer att våra elever har färre lärarledda lektioner. För att avhjälpa det lägger Kristdemokraterna 260 miljoner kronor per år på att ge eleverna mer lärarledd undervisningstid.

Vi vill bidra till fler vägar in i läraryrket. Fler obehöriga lärare ska kunna komplettera betyg för att få full behörighet, och personer med andra akademiska examina ska kunna läsa in lärarbehörighet.

I dag har många skolor lärarbrist. Regeringens miljardsatsning på lärarassistenter riskerar att inte kunna utnyttjas eftersom det inte finns tillräckligt många lärarassistenter. Dessutom kan det slå fel med en specifikt utpekad yrkesgrupp på skolor som redan har god bemanning. Därför ger Kristdemokraterna i stället 1 miljard till fler vuxna i skolan.

Vi anförtror åt skolledningen att avgöra vilken eller vilka personalgrupper som det finns störst behov av just där. Kanske kan en pensionerad lärare förstärka arbetslaget så att elever med särskilda behov kan få extra stöd. Det gäller både den som behöver lite större utmaningar och kan gå

snabbare fram än klasskamraterna och den som behöver extra stöd för att klara godkända betyg. På en skola behöver kanske elevvården förstärkas. På en annan kan man knyta idrottsrörelsen till skolan för att stimulera eleverna till mer fysisk aktivitet på rasterna. Vi vet att det leder till större koncentrationsförmåga på lektionerna.

Alla elever som har behov av specialpedagogik ska få tillgång till det. Kristdemokraterna satsar 230 miljoner mer än regeringen på ett speciallärarlyft, där lärare får möjlighet att komplettera sin utbildning med 80 procent av lönen under tiden.

Vi lägger också 200 miljoner per år på en kompetenssatsning för att få fler lärare med behörighet i svenska som andraspråk och för att stödja språkutvecklingen och möjligheterna för elever med svenska som andraspråk att nå kunskapsmålen.

Herr talman! Elever som mår bra lär sig bättre. Kristdemokraterna tillför elevhälsovården 380 miljoner per år. En väl utbyggd elevhälsa förbättrar det förebyggande arbetet för fysisk och psykisk hälsa.

Vi vill dessutom samla barn- och ungdomshälsan och lägga ansvaret hos regionerna. Barn som mår dåligt ska inte riskera att hamna mellan stolarna. En samlad barn- och ungdomshälsa skulle också öka tillgängligheten på vårdcentralerna, elevhälsan och barn- och ungdomspsykiatrin. Den skulle också ha nära samarbete med skolledningar, lärare, specialpedagoger och kommunernas socialtjänster.

Vi vill även införa en elevhälsogaranti. Varje elev ska kunna komma i kontakt med elevhälsan varje dag. Barn ska veta att det finns vuxna som har tid för dem. Det krävs dock även en politik som ger föräldrar stöd, tid och ro för familjen och ett starkt civilsamhälle som stärker samhällsväven kring våra barn.

Det krävs en politik för en skola dit barn kan gå utan att ha en klump i magen. Att barn mår bra och känner sig trygga i skolan är avgörande för hur de lyckas i sitt lärande och sin utveckling. I skollagen tydliggörs elevens rätt till trygghet och studiero och att inte bli utsatt för kränkande behandling. Trots det mår många elever dåligt varje dag för att de blir mobbade. Därför upphör vi kristdemokrater aldrig att framhålla behovet av att arbeta med den etiska grunden för ett samhälle där människors lika värde och solidariteten med svaga och utsatta är i fokus. Skolan ansvarar för att förankra denna värdegrund hos eleverna och omsätta de etiska principerna i praktisk handling. I det arbetet ligger också det förebyggande arbetet mot kränkande behandling.

Det är viktigt att skolor använder sig av evidensbaserade metoder. År 2011 gjorde Skolverket en inventering av evidensbaserade metoder. Det är viktigt att Skolverket följer upp den. Men skolorna ska också avveckla metoder som inte är evidensbaserade. Vi avsätter 95 miljoner kronor för detta.

I genomsnitt tre barn per klass utsätts för sexuellt utnyttjande. Vi anslår 70 miljoner kronor för ett förebyggande arbete mot övergrepp mot barn. Det handlar om att utbilda förskolepersonal och införa arbetssätt som informerar barn om gränser och stärker barnets rätt till sin egen kropp och rätten att säga ifrån när något är fel.

Vi vet att elever som rör på sig utvecklar en starkare fysik och presterar bättre i skolan, vilket leder till att fler elever klarar målen. Kristdemokra-

terna vill öka antalet idrottstimmar från 600 i dag till 700. Det görs genom att minska elevens val med motsvarande antal timmar.

Herr talman! Föräldrarna är de viktigaste personerna för barnet. För att involvera dem mer i stödet kring barnets skolgång anslår vi 60 miljoner om året till särskilda utbildningsträffar för föräldrarna.

Skolverket påpekar att barn under tre år inte ska vistas i för stora barngrupper. Forskning visar att den viktiga anknytningen kan ta skada och påverka barnets tillit och koncentrationsförmåga. Vi vill lagstifta om minskade barngrupper i förskolan. Det ska vara max tolv barn i småbarnsgrupper.

Vi har en rad andra förslag också, men eftersom budgeten hänger ihop och beslutas vid ett samlat tillfälle avstår jag från att göra något yrkande eller någon reservation i den här debatten utan hänvisar till Kristdemokraternas särskilda yttrande.

(Applåder)

Anf. 46 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Nu har den här debatten om utgiftsområde 16, som handlar om utbildning och universitetsforskning, hållit på en stund. Nu är det dags för oss socialdemokrater att berätta vad vi vill. Detta är ju ett budgetbetänkande där vi har möjlighet att diskutera hela skolans område, och därför är det en viktig debatt. Den är dessutom uppdelad i två delar, där den första handlar om allt från förskola till vuxenutbildning och den andra om högre utbildning och forskning. Vi socialdemokrater har dock bara detta enda anförande i båda delarna.

Jag får ofta frågan vilka områden jag tycker är viktigast inom utbildningspolitiken, och mitt svar är alltid detsamma: Jag tycker att arbetet för ökad jämlikhet och ökad jämställdhet är det allra viktigaste. Ska vi uppnå detta måste vi jobba inom alla politikområden. Men förmodligen är det ändå allra viktigast inom utbildningens område eftersom förskolan och skolan ju ska ge en bra start i livet och vuxenutbildning och högre utbildning sedan ska möjliggöra en bra fortsättning och fler livschanser.

Skolan och utbildningen bidrar till grunden, värderingarna och förhållningssättet gentemot andra människor i livet. "När är skolan som allra bäst?" är en annan fråga jag får, och mitt svar är också där alltid detsamma: när alla barn verkligen får möjligheten att vara sitt allra bästa jag. Det lyckas vi inte alltid med. Till exempel ser vi att det vid den senaste räkningen var nästan 18 000 elever som inte tog sig vidare från grundskolan till gymnasiet. Det är en stor utmaning.

För mig är förskolan en av de allra viktigaste reformerna för ökad jämställdhet. Utan förskolan hade kvinnor aldrig kunnat ta det fantastiska kliv ut i arbetslivet som de nu har gjort i årtionden. Förskolan är också viktig för barnen. Alla kan se vilken fantastisk företeelse det är, där man lär sig språk, matte, andra kunskaper och inte minst att vara en i gruppen – färdigheter som är helt nödvändiga för den fortsatta skolgången och som samhällsmedborgare.

Förskolan är i dag det första steget i den långa utbildningskedjan, och den ska värnas. Därför är det viktigt att vi fortsätter att satsa på minskade barngrupper och på att förbättra arbetsvillkoren så att fler stannar kvar i yrket och fler vill utbilda sig för att arbeta i förskolan.

Prot. 2019/20:52

16 december

-----

*Utbildning och
universitetsforskning*

Förra mandatperioden tillsatte regeringen Skolkommissionen, en grupp sammansatt av representanter för forskning, profession, näringsliv och huvudmän. De arbetade i två år, först med att göra ett gediget analysarbete, och därefter enades de om långsiktiga spelregler. De lade fram en slutrapport som de i allt väsentligt var överens om. Där sa de att resursfördelningen måste förändras, att staten behöver bidra mer och att socioekonomiska variabler måste in i fördelningssystemet för att ge mer jämlika förutsättningar. Utifrån detta betänkande har flera utredningar startats, någon har redan levererats och fler är på gång under början av våren.

Regeringen har också påbörjat arbetet med att styra om fördelningssystemet, men mer behöver göras. Vi behöver fortsätta arbetet med att stärka likvärdigheten; det visade inte minst PISA, som kom häromveckan. Först och främst var det ett resultat att glädjas åt när det handlar om kunskaperna, som trots allt har gått uppåt – en stor eloge till alla anställda och elever på våra skolor runt om i landet! Men PISA visade också, precis som vi har sagt här tidigare, att likvärdigheten brister. Därför behövs fler satsningar som motverkar bristande likvärdighet.

En viktig satsning som pågår är Samverkan för bästa skola, som innebär att staten och huvudmännen tillsammans arbetar för en positiv skolutveckling. Det är en satsning som har betytt mycket för de skolor som har det svårast och tuffast när det gäller att skapa trygghet och studiero och att nå kunskapsmålen. Detta är för mig en viktig satsning för en jämlik kunskapsskola.

Under det år som har gått har jag haft samtal med många organisationer utanför skolan som via samverkan med skolor gör ett fantastiskt arbete för att bidra till ökad jämlikhet. Det kan handla om insatser för de fem sex elever i varje klass som har föräldrar som på olika vis inte alltid lyckas i sitt föräldraskap. Det kan handla om språkutvecklande arbete för våra nyanlända barn och mycket mer. Jag hoppas att detta samarbete fortsätter, för jag tror verkligen att fler yrkeskategorier behövs i skolan, så att lärare kan få vara just lärare med ansvar för undervisning. Om vi lyckas med det tror jag också att fler vill stanna kvar i yrket och att fler vill bli lärare, för lärarbristen är en av våra stora utmaningar framöver. Därför är det bra att våra ministrar även denna mandatperiod fortsätter det viktiga arbetet med en nationell samling för fler lärare.

Stora tillskott till skolan har skett sedan den S-ledda regeringen tillträdde 2014. Vi måste fortsätta det arbetet och satsningarna på välfärden. Det är därför glädjande att höra statsministern och min partiledare fastslå att alla andra satsningar framöver ska vägas mot investeringar i välfärden.

För oss är vägen framåt att fortsätta att investera i utbildning och forskning. Kunskap är det som bygger det svenska samhället starkt inför framtiden och också det som kommer att bidra till att lösa våra samhällsutmaningar.

Vi vet i dag att en gymnasieutbildning är inträdesbiljetten till arbetslivet och att alldeles för många inte klarar av att få den. Det måste vi arbeta för att förändra. Men vi måste också öka möjligheterna till det livslånga lärandet.

Den tid är förbi när man utbildade sig till ett jobb för resten av sitt liv. Fler kommer att behöva byta bana och bygga på med nya kunskaper under hela arbetslivet. Det måste vara möjligt att stiga in genom dörrarna till gymnasial och högre utbildning också senare i livet. Och kanske man då

inte ens behöver stiga in genom några dörrar mer än i undantagsfall utan kan sköta mycket av sin utbildning nära sin hemort.

För några veckor sedan var jag i Skottland och besökte University of Highlands and Islands, och jag åkte hem alldeles inspirerad. Det universitet som jag besökte har funnits i 13 år, och det består inte av *en* byggnad på *en* ort: Det består av 13 campus och ytterligare 70 utbildningsorter, där målsättningen är att ingen ska ha längre än 3 mil till högre utbildning. Nu ser ju Skottland lite annorlunda ut än Sverige, men ändå.

Hur de fixar de då detta? Jo, genom att använda vår nya – den kanske inte är så ny längre – teknik, alltså digitalisering. Ja ja, kanske någon som lyssnar nu tänker, då blir ju kvaliteten därefter. Just det: 69 procent av deras forskning är världsledande eller excellent. Det går uppenbarligen att arbeta på andra sätt än de traditionella.

Jag följer med stor spänning det som händer i denna fråga i vårt land, där framför allt Högskolan Väst och Campus Västervik visar vägen genom sitt Vinnovastödda projekt Nya Vägar. Ska hela Sverige leva och utvecklas måste man kunna plugga med rimliga avstånd. Man ska inte behöva flytta för att få tillgång till högre studier – det borde vara alla partiets målsättning. Och ska vi lyckas med detta måste vi framöver ställa ännu skarpare krav på samverkan – inte bara mellan dem som traditionellt brukar samverka, utan vi behöver också fundera över vilka fler aktörer som behöver involveras.

Regeringen är mitt i arbetet med att ta fram en ny forskningsproposition. Vi är många här inne som ägnar dagarna åt att delta på olika möten och seminarier i riktning mot denna, eller också läser vi alla de tusentals sidor med inspel som har kommit. Många är förslagen och viljorna, och de pekar inte alltid åt samma håll. Men jag tror och hoppas att vi inser att det är viktigt att vi så småningom, oavsett politisk färg, kommer överens om riktningen framöver för att ge klara och tydliga spelregler i kommande forskningsproposition.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 47 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! Jag och Daniel Riazat är överens om en sak. Jag skulle egentligen vilja upprepa det som Daniel tog upp redan i sitt anförande, nämligen: Hur kan Gunilla Svantorp prata om stora tillskott och investeringar i en skolbudget när vi har en skolbudget på över 83 miljarder och Socialdemokraterna lägger på ungefär 100 miljoner? Det motsvarar inte ens pris- och lönekomensationen. Hur kan det bli en stor satsning, ett stort tillskott och en investering, Gunilla Svantorp?

Herr talman! Sedan har jag en annan fråga. En god vän, Elisabet, brukar säga att det skulle vara en utmaning om hon och jag skulle bestämma oss för att åka Vasaloppet i vår. Det skulle kräva lite träning, och vi skulle behöva lägga ned lite tid, men det skulle förmodligen – kanske – gå. Gunilla Svantorp använder siffran 17 600 om de elever som inte får behörighet till de nationella programmen på gymnasiet – jag pratar om 24 700. När ska Gunilla Svantorp erkänna att detta är ett misslyckande och att det inte bara är en utmaning utan ett problem som kräver förslag till beslut? Det har inte sedan jag kom in i utbildningsutskottet kommit ett enda konkret förslag för att förbättra för barnen i skolan eller för att råda bot på

lärarbristen. När ska Gunilla Svantorp erkänna att det inte bara är en utmaning utan att det faktiskt är ett problem?

Anf. 48 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! När man lyssnar på Kristina Axén Olin kan man få intrycket att riksdagen startade när Kristina Axén Olin kom in i riksdagen. Så är det inte riktigt. Det fanns ett liv också innan Kristina Axén Olin kom hit. Det startade, i alla fall när jag pratar om vad vi har satsat på, när Socialdemokraterna tillsammans med Miljöpartiet tog över regeringsmakten efter åtta år med Fredrik Reinfeldt. Då kunde vi verkligen börja satsa på ökad likvärdighet. Det är ett arbete som pågår.

Nu lyfter någon ut ett år och säger att vi är helt misslyckade. Den som gör det är en person vars parti faktiskt tar bort nästan 2 miljarder kronor från budgeten. Personen säger: Men ni satsar bara 100 miljoner.

Vi satsar 5 miljarder i ökade generella tillskott till alla våra kommuner. Vi har precis i denna kammare röstat igenom att de kommuner som har det allra tuffast ska få lite mer pengar. Vi satsar ganska mycket pengar. Sedan är det upp till kommunpolitikerna att se till att fördela detta utifrån jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet, vilket jag hoppas att de kommer att göra.

När vi hade vår replikrunda förut frågade jag Kristina Axén Olin om hennes lösningar på likvärdighetsutmaningen. Ingen här har fått något svar på den frågan.

Men jag ska svara på Kristina Axén Olins fråga om de 17 600. Man kan naturligtvis svänga sig med siffran 24 000, men det är de som har *ett* ämne som de kanske inte har lyckats med. De ca 17 000 är de som inte tar sig vidare till gymnasiet. Det är en jättestor utmaning. Jag tycker också att det är ett jättestort misslyckande. Men detta är ingenting som startade när Kristina Axén Olin kom in i riksdagen. Det fanns även under de åtta år som Fredrik Reinfeldt ledde regeringen.

Vad är Kristina Axén Olins lösning för att öka likvärdigheten och minska segregationen i svensk skola?

Anf. 49 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! Jag frågade Gunilla Svantorp om de 17 600 elever som inte fick gymnasiebehörighet och som inte kom in på gymnasiet. Jag har förstått av Gunilla Svantorp att man har lagt fram förslag innan jag kom in i riksdagen. Det hoppas jag verkligen att man har gjort. Men det är ändå så, Gunilla Svantorp, att det inte har skett någon förbättring. Kurvorna går åt fel håll. Det är fler och fler barn som inte får fullständiga betyg. Det är färre och färre lärare. Det är färre sökande till vissa av lärarutbildningarna, och hälften av dem håller inte måttet.

Ni har nu haft regeringsmakten sedan 2014 – det är fem år – och det har inte skett någon förbättring. Då måste man väl ändå ta till sig att det kanske är dags att lägga fram andra förslag eller att ändra någonting i sin politik. Om ingenting har blivit bättre på fem år, utan det bara blir värre och värre, kan man väl inte bara prata om en utmaning och låta bli att lägga fram konkreta förslag till beslut. Det tycker i alla fall inte jag är ett ledarskap som fungerar.

Anf. 50 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Man blir lite fundersam över var Kristina Axén Olin har varit under dessa fem år. Hon har inte varit här i riksdagen, men hon måste ändå ha följt med och sett vad som hänt. Vi har faktiskt haft en stor utmaning. Det har kommit väldigt många barn till vår svenska skola som inte fanns där tidigare. Vi har en stor utmaning.

Det är klart att vår målsättning är att alla barn ska få vara just det som jag alldeles nyss sa: sitt allra bästa i skolan. Men man fixar inte saker så snabbt. Utmaningen har funnits i många år. När Kristina Axén Olins moderater styrde landet hade vi precis samma utmaning.

Jag tycker att det är ganska oförskämt att stå och säga att det inte har hänt någonting över huvud taget under denna mandatperiod, för vi har tillsett en hel massa utredningar som förhoppningsvis snart kommer med en massa förslag. När de bra förslagen kommer ska det bli väldigt intressant att se om Kristina Axén Olin säger: Ja, vad bra, det här tänker vi stödja.

Anf. 51 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Det är alltid spännande med oväntat stöd från oväntat håll. Jag vill dock poängtera att när jag kritiserar Socialdemokraterna gör jag det för att jag förväntar mig någonting av dem. Det gör jag inte av Moderaterna.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Gunilla Svantorp om finansieringen och varför man har valt att ta bort pengar från barn i lägre åldrar och satsa dem på barn i högre åldrar. Vi är ju allihop i denna kammare, i alla fall i teorin, överens om att tidiga satsningar är väldigt viktiga och har stor betydelse för huruvida eleverna senare i sin kunskapsinläring och skolgång kommer att kunna uppnå sin fulla potential eller inte.

Det blir väldigt beklagligt när man ser denna budget. Som jag nämnde i mitt anförande ser man i den budget som regeringen har lagt fram med C och L att de som är höginkomsttagare i vårt samhälle får fortsatta skattesänkningar. Samtidigt omfördelar man resurserna i skolan från barn i lägre åldrar till barn i högre åldrar. Jag undrar bara hur den logiken går ihop med den socialdemokratiska politiken.

Det kan vara så att statsrådet eller utbildningsministern har väldigt bra skäl för att inte vara här, men jag vill ändå kritisera att vi inte har en minister på plats när vi har den största debatten under året.

Men jag skulle gärna vilja ha svar på budgetfrågan.

Anf. 52 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Jag tror att Daniel Riazat från Vänsterpartiet mycket väl vet vad vi i Socialdemokraterna vill med vår politik.

Daniel Riazat sa tidigare att det krävs vilja och ryggrad av ett parti och att man måste opinionsbilda och inte bara följa opinionen. Det håller jag fullständigt med om, men man måste också kunna kompromissa om man ska lyckas ta sig framåt i en sådan politisk situation som vi just nu har i denna kammare. Det är faktiskt över 60 procent som inte står på vare sig min eller din sida. Då måste man kunna kompromissa, och det är det vi har gjort med januariavtalet.

Vi har fått en hel del i januariavtalet som jag är stolt och glad över. Sedan har vi varit tvungna att gå med på saker som jag är mindre stolt och glad över.

Din specifika fråga handlar om lågstadiesatsningen. Den införlivas nu i likvärdighetsbidraget. En viktig anledning till det är att vi, precis som Skolkommissionen sa, vill sätta en mer socioekonomisk prägel på detta, så att det verkligen går till rätt barn och rätt skolor. Lågstadiesatsningen har varit väldigt bra, men nu ser vi till att den kommer till de skolor som har de allra tuffaste utmaningarna. Det är ett svar på din fråga.

Jag skulle också vilja säga något annat, eftersom jag har lite tid kvar. När det gäller januariavtalet kan man lyfta fram det som är dåligt ur socialdemokratisk och vänsterpartistisk synvinkel. Men man måste också titta på vad det är som är positivt för svensk skola. Och det är de punkter som handlar om att mer resurser ska tillföras till dem som har de allra största utmaningarna. Det kan väl inte Vänsterpartiet vara emot?

Anf. 53 DANIEL RIAZAT (V) replik:

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet är också vana vid att kompromissa. Under hela förra mandatperioden fick vi kompromissa. När Vänsterpartiet föreslog 10 miljarder till den ena välfärdsreformen sa sossarna nej, och det blev kanske 5 till slut.

Vi vet hur man kompromissar. Om man i det här fallet jämför förra mandatperioden med den här mandatperioden är det intressant att ni förra mandatperioden kompromissade med Vänsterpartiet. Där ville vi få större satsningar. Ni stod emot ganska mycket, men vi fick ändå igenom en hel del. Just nu menar Gunilla Svantorp att ni står för vad båda våra partier står för. Var står egentligen Socialdemokraterna i de här frågorna?

Jag menade inte bara lågstadiesatsningen. Nu anser jag att det är helt fel, likt facket och många andra som har kritiserat er mycket. Jag menar också maxtaxan i förskolan och det som tas bort. Hur kommer det sig att man har tagit bort de miljarderna?

Anf. 54 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Jag måste få upprepa det jag sa tidigare. Det är klart att man kan önska att man skulle vara i vissa lägen. Nu är vi inte i det läget att vi kan önska att vi vill samarbeta med den eller den. Läget ser ut som det gör.

Det är bra att vi har brutit blockpolitiken. Jag tror väldigt mycket på januariavtalet och att vi kan komma överens där. Det är ändå partier som tar ansvar och som har skrivit ihop många bra punkter. Sedan finns det mindre bra punkter. Men vi ska komma överens och göra det bästa av det.

Man kan önska att vi hade det läge som vi hade förra mandatperioden, men det har vi inte. Därför har vi fått ge och ta både när det handlar om satsningar, som Daniel Riazat frågar efter, och när det handlar om att dra tillbaka vissa satsningar som vi gjorde förra mandatperioden. Så är det när man kompromissar. Man får ge och ta.

Anf. 55 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Gunilla Svantorp sa i sitt anförande att förskolan är viktigast av allt. Jag kanske inte själv skulle skilja ut den ena utbildningsformen och sätta den före den andra. Alla länkar i utbildningskedjan är viktiga. Det är grundskola, gymnasieskola, universitet och högskolor. Det är en lång utbildningskedja som vi tittar på.

Jag håller med om att förskolan är viktig. Det är där vi lägger grunden och skapar tryggheten. Om inte förskolan fungerar får vi problem senare i kedjan. Därför är jag lite förundrad när jag läser budgeten. Om man nu står här och säger att förskolan är viktigast av allt, varför väljer man då att kapa anslaget till just förskolan?

Om man nu anser att förskolan är viktigast av allt, varför väljer Socialdemokraterna att kapa bort 692 miljoner från anslaget 1:7, det vill säga anslaget till förskolan?

Är det att skapa goda förutsättningar för förskolan? Det är svårt att se vilken linje man för. Å ena sidan säger man att förskolan är viktigast av allt, å andra sidan sänker man anslagen till den del man anser viktigast av allt. Gunilla Svantorp får gärna förklara detta.

Anf. 56 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Man kan naturligtvis bygga sin replik på att påstå att jag har sagt någonting som jag inte har sagt. Jag kan en gång till läsa upp vad inledde med. Jag sa så här: ”För mig är förskolan en av de allra viktigaste reformerna för ökad jämställdhet. Utan förskolan hade kvinnor aldrig kunnat ta det fantastiska kliv ut i arbetslivet” och så vidare. Så sa jag ordagrant, och ingenting annat.

Förskolan är jätteviktig. Över huvud taget satsar vi, som jag har sagt, väldigt mycket pengar på att öka jämlikheten och likvärdigheten i svensk skola. Vid vårt tidigare replikskifte ställde jag just frågor till Patrick Reslow om hur hans väg till ökad likvärdighet ser ut. Jag fick inget svar då. Jag väljer att ställa den frågan en gång till.

I Patrick Reslows anförande och i Sverigedemokraternas motion finns en oändlig mängd satsningar som ska göras på allt möjligt. Men jag ser inte ett ord om ökad likvärdighet och ingen satsning på ökad likvärdighet. Hur tänker Patrick Reslow öka likvärdigheten så att de barn som har de allra största utmaningarna i vår skola också får de mesta resurserna?

Jag tänker passa på att ställa en annan fråga. För mig som socialdemokrat är skolan vår främsta kunskaps- och bildningsinstitution. Det är ingen marknad vilken som helst. SD säger sig, så fort jag hör dem, alltid vilja satsa på välfärden hela tiden. Ändå säger ni okej till marknadssystemet som finns inom skolan, där man kan plocka ut pengar hur som helst ur välfärden som ni säger er värna om.

Jag skulle gärna vilja höra Patrick Reslow utveckla lite grann hur just marknadssystemet enligt Sverigedemokraternas syn bidrar till att utveckla den svenska skolan.

Anf. 57 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Herr talman! Senast jag kollade var det här ett replikskifte på Gunilla Svantorps anförande. Nu försöker Gunilla Svantorp att göra det till ett replikskifte på mitt tidigare anförande. Gunilla Svantorp har haft möjligheten att ställa frågor, och hon fick också svar på dem.

Jag noterar att jag inte får ett svar. Vi kan kolla i protokollet sedan. Det var inte i inledningen utan lite senare i Gunilla Svantorps anförande som hon sa att förskolan är viktigast av allt. Men ändå drar man ned 700 miljoner kronor.

Det är en bra och tydlig signal av Socialdemokraterna. Förskolan är viktigast när man debatterar skolpolitik. Men när det väl gäller i praktiken är det inte lika viktigt.

När det gäller att satsa på välfärd är vi för valfrihet. Vi tycker att det är bättre att föräldrar och elever själva väljer vilka skolor eleverna vill gå i, i stället för att Gunilla Svantorp och hennes kollegor ska välja det åt dem.

Anf. 58 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Herr talman! Återigen lägger Patrick Reslow ord i min mun och säger att vi inte skulle vara för valfrihet. Det är klart att vi är för valfrihet. Det vi inte är för är att pengarna inte går till välfärden. Det var vad jag ställde en fråga om. Jag kan inte ställa den på nytt igen.

Jag konstaterar bara att Sverigedemokraterna är väldigt bra på att säga en sak i talarstolen, och när de sedan ska rösta och trycka på knappen här inne i salen handlar det om att följa den borgerliga politiken och att ge mer pengar till skattesänkningar än till välfärden. Det är väldigt synd. Att det ser ut så borde alla som röstar på Sverigedemokraterna veta.

Anf. 59 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Vi debatterar i dag statens budget för nästa år, 2020, med fokus på utgiftsområde 16, Utbildning och universitetsforskning. Det är otroligt viktiga områden för att stärka Sverige som kunskapsnation, utjämna livschanser och få en hållbar utveckling.

I budgeten som helhet har Centerpartiet fått genomslag för många viktiga reformer för att det ska löna sig mer för människor att arbeta mer. Det handlar om att se till att sänka kostnader för att anställa dem som står långt från arbetsmarknaden. Därmed bidrar vi till att vi får en bättre ekonomi och bättre förutsättningar på lång sikt att kunna ha en god välfärd.

Budgeten som Centerpartiet tillsammans med regeringen och Liberalerna är överens om tar väldigt många bra och viktiga steg för svensk skola och Sverige som kunskapsnation.

För två veckor sedan presenterades PISA-resultatet. Vi är nu tillbaka på 2006 års nivåer när det handlar om kunskapsresultat i läsförståelse, matematik och naturvetenskap. Det är framför allt en förtjänst för alla elever, lärare och rektorer som arbetar i svensk skola. Men det visar också att de reformer och steg som togs även under Alliansens tid med ökat fokus på kunskap och på vikten av tidiga insatser är rätt steg på vägen.

När man diskuterar svensk skola målas det ofta upp en ganska mörk bild. Det är viktigt att poängtera att många elever möts av en bra skola och trivs i skolan. Det kvarstår samtidigt rejäla utmaningar. Närmare var sjätte elev lämnar grundskolan utan behörighet till nationellt program på gymnasiet. Alltför många upplever otrygghet och brist på studiero i den svenska skolan. Nästan var fjärde elev lämnar gymnasiet utan examen.

Vi kan också se i nya PISA-undersökningen att även om inte likvärdigheten försämrats finns den kvar. Vi har sämre snitt än de övriga nordiska länderna. Svensk skola har de senaste åren mötts av växande problem med ökade elevkullar, lärarbrist och många nyanlända elever. För att stärka likvärdigheten behöver resurserna fördelas mer utifrån behov för att lärarna som undervisar ska finnas där barnen med de största behoven finns.

Med den här budgeten tar vi också ett viktigt steg vad gäller insatser för färre riktade statsbidrag, samtidigt som vi ökar de generella statsbidra-

gen. Vi lägger samman mer pengar till det så kallade likvärdighetsbidraget. I likvärdighetsbidraget ser vi också till att kostnadsvillkoret, som har varit ganska kritiserat, tas bort för att pengarna på ett bättre sätt ska komma dit där de behövs och gör nytta för de elever, lärare och rektorer som finns ute i skolorna.

Fru talman! För att utjämna livschanser är en bra förskola otroligt viktigt, liksom att förskolan håller hög kvalitet. De barn som gynnas allra mest av en förskola med hög kvalitet är de med svårast förutsättningar. Satsningen på att stärka språkutvecklingen i svenska, särskilt för de barn som har ett annat dagligt umgängesspråk i hemmet, är ett viktigt steg. Det stöd som kan lämnas för insatser som syftar till att öka deltagandet i förskolan, stärka språkutvecklande insatser och kompetensutveckla personalen i förskolan är ett viktigt steg åt rätt håll.

När det gäller att stärka kunskaperna och öka likvärdigheten i grund- och gymnasieskolan tar regeringen tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna flera steg i rätt riktning i den här budgeten. Skolverket får medel för att förbereda införandet av ämnesbetyg. Satsningen på naturvetenskap och teknik för alla förlängs. Vi ser till att det blir fler lärarassistenter. Likvärdighetsbidraget uppgår till 4,9 miljarder under 2020 för att sedan nå upp till 6,2 miljarder budgetåret 2021. Det tillförs mer resurser för digitalisering av de nationella proven och även för att stärka digitala tjänster för studie- och yrkesvägledning, så att fler elever får bättre möjlighet att göra kloka val.

Fru talman! En av vår tids stora utmaningar är att se till att få fler lärare i svensk skola. Skolverkets senaste prognos visar att det om ungefär 15 år kommer att saknas 45 000 lärare i svensk skola. För att få fler att vilja bli lärare behövs det bland annat insatser för dem som i dag finns i svensk skola. Det ska finnas bättre kompetensutvecklingsmöjligheter för lärare, förskollärare och rektorer. Därför är det bra att de första stegen för att införa ett professionsprogram nu tas i och med den här budgeten. Det görs även insatser för fortbildning, så att de obehöriga lärare som i dag finns i svensk skola och har funnits där under lång tid får förutsättningar att bli behöriga och legitimerade lärare.

Det finns en rad andra fortbildningsinsatser inom skolan som också fortsätter i den här budgeten. Fortbildningssatsningen Specialpedagogik för lärande förlängs, till exempel, och även satsningen på behörighetsgivande utbildning för yrkeslärare. Det sker också en satsning på fortbildning av rektorer, som permanentas på 20 miljoner och utvidgas så att även rektorer i förskola och biträdande rektorer ska kunna ta del av fortbildningen.

Därutöver har vi, tack vare januariavtalet, tillsatt en utredning för att se till att den lärarutbildning som i dag finns stärks med fler lärarledda timmar och mer fokus på ämnesdidaktik och metodik. Det handlar om att lärarutbildningen ska ge bättre förutsättningar. Vi stärker alltså de lärare som finns i dag, med bättre möjligheter till kompetensutveckling, men ser också till att fler söker sig till läraryrket.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag passa på att lyfta den högre utbildningen och forskningen, då jag är Centerpartiets enda representant i dagens utbildningsdebatt. Att stärka Sverige som kunskapsnation är helt avgörande för vår framtida tillväxt och för möjligheten för fler att ta del av den tillväxten, vilket ger oss mer resurser att satsa på vår gemensamma välfärd.

I den budget vi i dag diskuterar är det väldigt positivt att det tekniksprång som har varit ett sätt att rekrytera framför allt kvinnor och nyanlända till teknikyrken förlängs vad gäller resurser. Det sker en satsning på distansutbildningar inom högre utbildning så att fler kan mötas av en högre utbildning av god kvalitet i hela landet. Det görs satsningar på fler korta kurser när det gäller yrkeshögskolan, vilket är väldigt viktigt för möjligheten att ställa om, och det läggs 550 miljoner till universitet och högskolor för en satsning på forskning till följd av den forskningspolitiska proposition som lades fram 2016.

Därutöver ökas resurserna till svensk rymdforskning, vilket är viktigt för att Sverige ska kunna ha ett deltagande i europeiska samarbeten.

Något som ligger lite utanför detta område är att vi utvidgar FoU-avdraget, alltså avdraget för företag som investerar i forskning och utveckling. Det är viktigt att öka de privata investeringarna i forskning och utveckling för att vi ska kunna stärkas som kunskapsnation, och jag är därför glad att det i den här budgeten finns förslag på det området.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 60 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Jag vill först och främst yrka bifall till utbildningsutskottets förslag.

Trots de ljusglimtar vi ser på den skolpolitiska himlen kvarstår omfattande utmaningar, liksom problem som bekymrar oss. Dessa problem borde bekymra alla ansvariga skolpolitiker i den här kammaren och inte minst dem som ute i landets kommuner fortfarande utgör huvudmän i svenskt skolväsen, från förskolan upp till vuxenutbildningen.

Våren 2019 hade andelen behöriga elever minskat bland samtliga elever, oavsett bakgrund och oavsett föräldrarnas utbildningsnivå. Skillnaden mellan skolor ökar; vi har skolor där 100 procent av eleverna blir behöriga till gymnasiet och skolor där 33 procent blir behöriga till gymnasieskolans nationella program. Det är en oerhört bekymmersam utveckling som kräver fortsatta skolpolitiska reformer, fru talman. Det behövs inte enbart ekonomiska reformer utan även reformer som höjer kvaliteten och genomströmningen i svensk skola.

Vi ser tyvärr också, efter några år av uppgång, att lärartätheten minskar. Vi har en lägre andel lärare med pedagogisk examen. Det finns scenarier – bilder – som visar att vi om tio år kan vara i en situation där 10 procent av de heltidsanställda på landets skolor har en utbildning motsvarande endast grundskola eller gymnasial nivå. Vi har fortsatta problem med studiero i skolan och med brist på respekt för Sveriges lärare, både från elever och inte minst från många föräldrar till eleverna.

Det finns också stora skillnader i tillgången till utbildade, behöriga lärare mellan och inom landets skolor. Liberalernas krav sedan decennier, att återförstatliga skolan och införa ett statligt huvudmannaskap, är mer aktuellt än någonsin. Vi har brister i likvärdighet, brister i kvalitet, brister i ambitioner, brister i form av skillnader och brister i tillgång på pedagogiska, utbildade lärare – vilket är den absolut viktigaste faktorn när det gäller att höja lärarnas status och höja undervisningens kvalitet och resultat.

Det är viktigt med en förskola som håller hög kvalitet. När jag är ute och besöker förskolor finns det en punkt som återkommande dominerar de medskick jag får med mig, och det är barngruppernas storlek. Det finns ingen annan fråga som engagerar barnskötarna och förskollärarna runt om i landet lika mycket när det gäller arbetsmiljön och de villkor de arbetar under. Det spelar ingen roll vilken majoritet som leder just den kommunen, och det spelar ingen roll vad Skolverket och statsministern säger – vi från politiken måste gå ned på barngruppsnivå för att verkligen ta reda på hur deras verklighet ser ut.

Allt syns inte alla gånger i den nationella officiella statistiken. Det är viktigt att vi erkänner detta: På nationell nivå kan det finns marginella nedgångar eller uppgångar, men lejonparten av de förskollärare och inte minst barnskötare jag träffar känner inte igen sig i dessa nationella siffror. Det måste vi ta till oss, för vi måste på nationell nivå få ett så korrekt underlag som möjligt.

Grundskolan har flera berört. Det är den viktigaste delen för att få de grundläggande kunskaperna i att läsa, räkna och skriva och för att eleverna ska kunna lämna den obligatoriska nioåriga skolan och ta sig vidare till gymnasieskolan. I våras var det 84,3 procent som blev behöriga till gymnasiet, men endast 75 procent uppnådde godkänt i alla ämnen i grundskolan. Det är färre än året innan. Det har nämnts att 17 600 elever inte hade behörighet till gymnasieskolan.

Jag är överraskad att nästan ingen har talat om gymnasieskolan, men den är oerhört central. Introduktionsprogrammen växer. Språkinstruktionen växer. Det gamla så kallade individuella programmet fortsätter tyvärr åter att växa.

Det handlar inte bara om att elever ska komma in på gymnasiet, utan de måste också komma ut från gymnasiet med en godkänd utbildning. Trots en viss uppgång när det gäller de högskoleförberedande programmen ser vi att andelen elever som lämnar de yrkesinriktade gymnasieprogrammen med en fullständig examen sjunker för första gången sedan 2011 års gymnasiereform. Det bekymrar mig särskilt, fru talman, när det gäller stora program som fordons- och transportprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet, där genomströmningen och antalet uppnådda godkända resultat och examina sjunker kraftigt.

Det sker dessutom i en tid då den absolut viktigaste kompetens som väldigt många branscher efterfrågar är den gymnasiala yrkesinriktade utbildningen. Detta kräver fortsatta reformer, att vi fortsätter att satsa på yrkesutbildningarna och på lärlingsutbildningarna samt att vi fortsätter att satsa på branschlärningar och branschsamverkan för att få ut dessa elever.

Reformer krävs för att återupprätta läraryrkets status. I Sverige ligger läraryrkets status på en mycket låg nivå. Särskilt tydligt blir detta, fru talman, när vi jämför oss med OECD-länderna. Då befinner vi oss långt ned på skalan medan andra länder ligger högt upp. Det är ett tecken och en signal om att något inte står rätt till i detta samhälle, som inte värderar läraryrket tillräckligt högt.

Läraryrkets status handlar inte bara om löner, karriärmöjligheter, fortbildningssatsningar eller arbetsmiljö utan även om respekten för Sveriges lärare. Jag kan ta ett exempel från när jag besökte Storstorskyrkan i Botkyrka kommun. Jag vill särskilt skicka en hälsning, fru talman, till Lille-

mor och Susanne. De leder denna skola, som på sju månader har lyckats med det ingen trodde att de kunde lyckas med.

Genom sin kompetens och sitt ledarskap, genom sin närvaro och bara genom att de fanns på plats lyckades de vända stök och bråk, bristande respekt, våld och hot mot lärare och en situation där elever totalt struntade i ordningsregler och allt vad de vuxna sa till dem till att man återigen började tala om betyg, om prov och om kunskapsuppdraget – om kärnan i skolan.

Jag vill gratulera dem. De måste känna allas vår respekt och vårt stöd för det de gör tillsammans med sina lärarkollegor och skolpersonalen.

Avslutningsvis: För att stärka studieron måste vi se över Skolinspektionen. Vi måste avveckla Barn- och elevombudet i dess nuvarande form. Vi måste fortsätta att satsa på lärarfortbildningen genom Lärarlyftet. Vi måste också anta en nationell plan för att locka tillbaka de 40 000 lärare som har lämnat yrket. Med behöriga och utbildade lärare och ett gott ledarskap kan vi vända utvecklingen vad gäller kvaliteten och resultaten i skolan.

(Applåder)

Anf. 61 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Fru talman! Det är glädjande att Roger Haddad instämmer i många av de saker som jag beskrev i mitt anförande, som att vart fjärde barn lämnar grundskolan utan fullständiga betyg och att vi har färre behöriga lärare i dag än för några år sedan och än förra året.

I dag är 71 procent av våra lärare i grundskolan behöriga. I förskolan är det 43 procent av de anställda som är behöriga, vilket är 2 procent lägre än förra året. På fritidshemmen är det bara 37 procent av personalen som har en pedagogisk examen. Sämst av allt är det i grundsärskolan, den skolform som kanske mest av allt behöver utbildad personal. Där är det bara 25–35 procent som har behörighet för att jobba som lärare.

SCB presenterade i oktober statistik om mobbning. År 2014 var det 12,6 procent av våra barn i grundskolan som upplevde sig ha blivit mobbade. I dag är det 19,4 procent – nästan var femte elev – som säger sig ha blivit mobbade.

Fru talman! Roger Haddad och jag är fullständigt överens om problem-bilden när det gäller skolan. Jag har en enda fråga till Roger Haddad, med tanke på att Roger Haddads parti har styrt tillsammans med Socialdemokraterna sedan valet för ett år sedan.

Vi har inte fått ett enda konkret förslag för att råda bot på lärarbristen eller på problemen vad gäller lärarutbildningen, för att förbättra för barn i skolan eller för att förhindra mobbningen. Inte ett enda förslag, Roger Haddad! När kommer förslagen? När kommer alla lösningar på de problem som Roger Haddad ser i svensk skola?

Anf. 62 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Det är inte sant att vi har suttit i regeringsställning i ett år. Det slöts en så kallad januariöverenskommelse i slutet av januari 2019. Jag vill också notera att Kristina Axén Olin i samband med detta kom till vårt utskott.

Den nya regering som tillträdde har slutit ett avtal – eller i detta fall en januariöverenskommelse – där lejonparten av skolpunkterna kommer direkt från Liberalernas skolpolitiska program. Det gäller till exempel möj-

ligheten att flytta och omplacera elever. Det gäller också det senaste utredningsförslaget om att man från statens sida inte bara ska kunna återkalla tillståndet för dåliga friskolor utan även gå in och lägga ned kommunala skolor.

Sedan finns det ju förslag som inte passerar riksdagen. Det går att ge ett uppdrag genom budgeten men också genom regleringsbrevet till Skolverket och Skolinspektionen, till exempel vad gäller hur man ska bli bättre på att granska verksamheter. Det har riktats ett tillkännagivande om Skolinspektionen, som jag hoppas kommer med i regleringsbrevet, gällande att man ska avsluta ärenden på ett korrekt sätt för att säkerställa att de brister som har upptäckts verkligen rättas till innan man avslutar ett ärende.

Det finns flera instrument, som likvärdighetsmiljarderna och lärarassistentpengarna. Det finns saker som redan är på gång. Men oavsett vilken regering som sitter vid makten – och detta är mitt nionde år som riksdagsledamot – måste vissa lagändringar beredas av en utredning. De kommer sedan tillbaka till riksdagen i form av en proposition.

Jag ser fram emot väldigt många liberala reformer, och jag utgår från att Kristina Axén Olin kommer att bifalla dem.

Anf. 63 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Fru talman! Tillkännagivandet om att ge Skolinspektionen ett tydligare uppdrag att göra uppföljningar efter inspektioner var det vi moderater som lade fram förslag om, men det var ju glädjande att det blev full enighet i utskottet kring de delarna.

Förvisso har det inte gått så mycket som ett år, men det är ändå så att Roger Haddads parti tillhör regeringsunderlaget och har lagt fram förslaget till den budget som nu har gått igenom. I denna budget, som omsluter mer än 83 miljarder, har ni gått med på vad som presenterades som en stor satsning om 100 miljoner. Men, Roger Haddad, 100 miljoner motsvarar inte ens pris- och lönekompensationen! Tvärtom innebär Socialdemokraternas budget, med instämmande av Centerpartiet och Liberalerna, en neddragning till skolan.

Jag undrar fortfarande, fru talman: Var är förslagen? När kommer det en konkret budget som kommer att ge förbättringar för svensk skola?

Anf. 64 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Jag hade väl inte de högsta betygen i matematik, men jag kan tillräckligt för att veta att vi satsar åtminstone ett par miljarder mer än Moderaterna och Kristina Axén Olin i den utbildningsbudget som utbildningsutskottet ska fatta beslut om i morgon: 2 miljarder mer än Moderaterna.

I tabellerna i det här budgetunderlaget står det minus 1,9 miljarder. Det är vad Moderaterna skickar till samtliga skolverksamheter. Det är oförskämt att Moderaterna inte håller sig till fakta.

När det gäller kommande propositioner och förslag avviker ingenting av det som Kristina Axén Olin har sagt här i kammaren eller i medierna på något sätt från de förslag som mitt parti, som ni har stått bakom i 25 år, har drivit, och vi kommer att fortsätta att driva dem. Och till skillnad från Moderaterna har vi fått in det i januariavtalet, så det kommer att bli verklighet.

Anf. 65 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Fru talman! Det var väldigt lite som jag kunde ha invändningar emot. Det var nästan så att jag i vårt eget program kunde bocka av de förslag som Roger Haddad förde fram, och det är ju glädjande. Just därför är det mindre glädjande att Roger Haddad har valt att stödja en regering som vi vet har helt andra ingångsvärden för skolan än de ingångsvärden vi nu hör och som vi alla vet om att Roger Haddad alltid har haft.

Känns det inte besvärande, Roger Haddad, att samarbeta med en regering som under så många år har bidragit till en skolutveckling som inte har varit gynnsam? Och vilka möjligheter tror Roger Haddad att Liberalerna som ett litet parti har att påverka det stora maktpartiet att ändra sin roll? Ser inte Roger Haddad något problem med att samarbeta med en regering som trots allt väljer en annan väg och har en annan syn på skolpolitiken än Roger Haddad och hans parti?

Anf. 66 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Det här ligger ju så långt från utbildningsutskottets budgetdebatt som man kan komma. Men av respekt för Patrick Reslow ska jag besvara frågan. Vi gick till val på en borgerlig alliansregering, som tyvärr inte blev fallet efter att väljarna hade sagt vad de ville ha, och vidhöll det som vi hade sagt före valet, nämligen att vi inte tänkte medverka till att släppa fram en regering som är beroende av Sverigedemokraterna. Vi bekräftade bara vårt löfte före valet.

Jag antar att Patrick Reslow har läst januariavtalet, där lejonparten av de skolpolitiska punkterna kommer från Liberalerna. Vi må vara ett parti som hade drygt 5 procent i valet senast. Men när det gäller skol- och utbildningspolitiken tycker jag att vi har en respektfull dialog med Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Centerpartiet.

Även om det står om statligt huvudmannaskap i januariöverenskommelsen vet jag att Socialdemokraterna och Centerpartiet inte är för ett statligt huvudmannaskap, men nu har vi liberaler fått in den punkten. Det innebär att ett beslutsunderlag ska tas fram, vilket vi är överens om. Sedan får vi gå till kammaren, eller hur vi nu ska processa frågan vidare för att uppnå våra politiska mål.

Som vår partiledare Nyamko Sabuni har sagt är det för tidigt att ett drygt halvår efteråt börja ta avstånd. Vi har ju inget att utvärdera ännu, på grund av att det har gått så kort tid från det att vi slöt avtalet till att vi nu har påbörjat det viktiga arbetet.

Anf. 67 PATRICK RESLOW (SD) replik:

Fru talman! Det finns ju faktiskt en koppling till budgetdebatten, så det här är inte så långt ifrån som möjligt, som Roger Haddad säger att det är. Om man sluter upp bakom en regering och dess målsättningar får det också konsekvenser för en budget. Och jag har svårt att sätta likhetstecken mellan det som förs fram i budgeten och det som Roger Haddad står och säger här i talarstolen.

Det är möjligt att Liberalerna har åsikten att det är bättre att vänta, att vänta på utredningar och sedan se vad man får ut av det. Men jag tycker att det allra bästa för Liberalerna hade varit att samsas med de partier som har en liknande ståndpunkt – det finns fler i denna kammare som har det –

så att vi snabbt skulle kunna genomföra kraftfulla reformer och inte ha med oss en skolpolitik i bagaget som leder någonstans dit vi inte vill.

Därför kvarstår frågan: Ser inte Roger Haddad problem med att samarbeta, också budgetmässigt, med en regering som har en helt annorlunda utgångspunkt för skolpolitiken än Liberalerna?

Prot. 2019/20:52

16 december

-----

*Utbildning och
universitetsforskning*

Anf. 68 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Jag företräder hellre en linje och en budget som inte drar ned 2,6 miljarder på lärarnas löner och 3 miljarder på bidraget till ökad likvärdighet, som är till just för att rycka upp och stötta de kommuner som har det absolut svårast och inte minst socioekonomiskt tuffast.

Fru talman! När Liberalernas reformförslag om tioårig grundskola, obligatorisk språkförskola, ökade och skärpta krav på lärarutbildningen och ökade befogenheter för Sveriges lärare, som vi har fått in i januariavtalet, kommer till riksdagen utgår jag från att Sverigedemokraterna bifaller våra förslag.

Anf. 69 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP):

Fru talman! Fler elever lär sig mer. Resultatet från 2018 års PISA-undersökning är en arbetsseger för Sveriges elever och lärare och något som många har firat de senaste veckorna.

I mätning efter mätning ser vi nu hur utvecklingen i skolan går framåt. Pojkar läser bättre, fjärdeklassare har mer intresse för matematik, lärarnas status ökar och 15-åringars kunskap i naturvetenskap, läsförståelse och matematik har förbättrats. Samtidigt vänder resultaten uppåt också i skolor i hela vårt land som har tagit sig an många nya klasskompisar med flykt, krig och förföljelse i bagaget. Det är glädjande och viktigt för barnen och eleverna och för Sveriges framtid.

Men, fru talman, det går inte bättre för alla. Vilka föräldrar du har spelar allt större roll för dina möjligheter att klara skolan. Skillnaderna mellan skolor är stora, och de ökar när barn sorteras efter bakgrund. PISA-mätningens kanske viktigaste budskap till oss politiker är att ojämlikheten i skolan består.

Fru talman! Barn som inte har så många böcker i bokhyllan får det tuffare att klara skolan. Vårt politiska svar måste därför vara att vi garanterar att alla skolor har skolbibliotek och bibliotekarier som vet vilka böcker som gör att just ditt barn ligger vaket i smyg med läslampan tänd.

Vi vet att vissa barn behöver mer stöd för att kunna koncentrera sig i stället för att störa andra. Därför satsar vi mer resurser till de skolor som har fler barn med få böcker i bokhyllorna och en socioekonomiskt svår bakgrund. Därför ser vi till att öka kunskaperna hos alla lärare om neuropsykiatriska funktionsnedläggningar och att göra detta obligatoriskt på lärarutbildningen.

Fru talman! Vi vet att den som har ont i magen har svårare att fokusera på vad läraren ritar på tavlan. En väl fungerande elevhälsa är därför inte bara viktig för att barn som mår dåligt ska få hjälp. En väl fungerande elevhälsa är en central del för att skolan ska klara kunskapsmålen.

Under dagens debatt har flera talat om de där barnen som har lite mer spring i benen – barn som är fulla av tankar och kreativitet och har en busig blick i ögonen, en blick som kanske lite för ofta tittar lite längre bort än svarta tavlan.

Dessa barn har en fantastisk potential som vi måste ta till vara. Med fel och för lite resurser riskerar den busiga glimten i ögat att slockna helt och kreativiteten att bytas ut till likgiltighet eller, i värsta fall, destruktivitet.

Vi måste ha en skola som tar vara även på dessa barn. De är en del av samhället och kommer att fortsätta att vara det som vuxna. Hur vi behandlar dem i dag kommer att spela roll för vilket samhälle vi får framöver.

På det sättet är skolpolitiken också i allra högsta grad en politik för vilket framtida samhälle vi vill ha. Om elever inte möts i klassrummet oavsett bakgrund och förutsättningar får vi ett samhälle där vuxna inte känner varandra och där tilliten kommer att minska.

Skolsegregationen är därför vår allra största utmaning. Vi har partier som på punkt efter punkt vill öka skolsegregationen och med kirurgisk precision välja ut de elever som har störst behov av att möta svenska språket och separera dem från klasskompisar som talar just svenska.

Fru talman! Den allra viktigaste faktorn för att elever ska klara skolan är kompetenta lärare. Lärares professionsutveckling har fått stå tillbaka under en rad år. Skolministrar har gjort reformer – karriärtjänster under Liberalernas tid och lärarlönelyft under Miljöpartiets tid – men nu behöver vi ta ett samlat grepp för lärares professionsutveckling. Därför är jag glad över att professionsprogram för lärare och rektorer är en punkt i januariavtalet.

Det är detta system vi ska bygga upp och knyta karriärtjänster, lärarlönelyft och andra satsningar till så att vi kan öka läraryrkets attraktivitet och höja kvaliteten hos alla de redan duktiga lärare som finns i dag. Jag tror att det är en viktig åtgärd för att få fler att välja att stanna kvar i läraryrket.

Fru talman! Miljöpartiets talesperson för högre utbildning och forskning, Mats Berglund, kommer att redogöra för vår hållning i de delar av betänkandet som rör detta.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och regeringens budget, där vi ökar anslaget för en mer likvärdig skola.

(Applåder)

Anf. 70 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Att utbildningsfrågor är viktiga har framgått av alla anföranden och repliker. Vi är inte alltid överens, men vi är nog överens om att de är viktiga för samhällets utveckling.

För att människor ska kunna studera på högskola och kanske forska vidare krävs bra förskola, bra grundskola, bra gymnasieskola och bra vuxenutbildning.

Det finns i dag mer än 400 000 studenter på Sveriges lärosäten, och 76 000 är anställda där. Det är alltså ett stort och viktigt område. Jag vet efter tidigare högskolestudier och forskning att det är en intressant, krävande och framför allt givande tid som måste värnas.

Fru talman! År 2019 har präglats av resursfördelningsutredningen, Strut, och nästa år kommer en forskningsproposition, vilket har nämnts tidigare. Det är viktiga frågor som berör hela högskole- och forskningsvärlden, och vi har mött många olika inspel och representanter. Det här är avgörande för vår framtid inom denna värld.

Vi ser gärna samarbeten mellan olika lärosäten. Till exempel besökte jag Linnéuniversitetet, som är en sammanslagning av Högskolan i Kalmar och Växjö universitet. Här satsar man mycket på gemensamma utbild-

ningsinsatser och just nu på fortbildning av lärare inom digitalisering och ledarskap.

I regeringens mål står det att utbildning och forskning vid universitet och högskolor ska hålla hög internationell klass och bedrivas effektivt. Vi håller med regeringen, men vi tar högre höjd och vill ha utmärkt forskning av högsta kvalitet och mer effektivitet. Det kan låta som semantik, men det handlar om att ge viktiga signaler. Vi kan inte stå och titta på eftersom utvecklingen går fort och vi snabbt blir passerade. Därför måste vi satsa på detta.

I regeringens förslag får innovation inte särskilt stor plats. Men forskning och innovation är viktigt och leder till förändring och utveckling i samhället. De statliga investeringarna är viktiga men även de privata investeringarna i FoU, och de har tyvärr minskat. Vi måste alltså göra forskningen mer attraktiv för företagare och industri.

När Alliansen styrde infördes en premie på 300 miljoner till den excellenta forskningen. Dessa pengar fasades ut av S-regeringen, men vi vill återinföra denna satsning.

Vi måste hänga med i utvecklingen och kunna locka studenter från Europa, och svenska studenter måste kunna läsa i Europa. Vi måste också satsa mer på distansstudier. Vi behöver få nya kunskaper från studenter och professorer från andra länder och hela tiden höja kvaliteten. Svensk forskning håller hög kvalitet, men tyvärr går många europeiska länder förbi oss vad gäller framlagda forskningspapper och citeringar. Här måste vi därför öka tempot.

Fru talman! Moderaterna anser att det är viktigt att grundforskningen är av högsta kvalitet och att den fortsätter att stödjas och främjas. Därför föreslår vi att Vetenskapsrådets forskningsresurser ökar med 150 miljoner kronor under de närmaste tre åren. Regeringen har i stället föreslagit att anslaget till Vetenskapsrådet ska minskas med 150 miljoner, vilket förstås vore fatalt.

Vad gäller rymdforskning är det stora satsningar och långa ledtider. Därför skulle det behövas lite längre budgetperioder. Vi vill satsa 150 miljoner till rymdforskningen, också för att kunna behålla de 12 000 arbetstillfällena inom rymdforskning. Av dem finns 6 000 i Västsverige och en del i Kiruna.

När EU-länderna möttes i Bryssel för två veckor sedan, den 29 november, samlades alla forsknings- och rymdministrar. Det talades bland annat om ett hållbart Arktis, vilket Sverige är engagerat i. Det talades också om främjande av rymdekonomi och digital omvandling för klimatet, alltså hur vi ska sköta klimatet och följa det med satelliter.

Vidare talades det om utformningen av Horisont Europa, som är Europas ramprogram för forskning och innovation 2021–2027. Här är det viktigt att vi håller oss framme, annars blir vi lätt omkörda. Att jag påpekar detta hela tiden beror på att jag är orolig för att vi tror att vi är duktiga nog. Vi *är* duktiga, men vi måste hela tiden spetsa till oss.

Högre studier kräver bra studiemedel, och det kommer vi att debattera i övermorgon.

Jag vill fortsätta att vara stolt över Sverige och våra universitet och högskolor. Därför behövs en moderat budget.

Prot. 2019/20:52
16 december

-----
*Utbildning och
universitetsforskning*

Anf. 71 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Sverigedemokraterna har inget yrkande utan hänvisar till sitt särskilda yttrande.

Fru talman! Många aktörer, både politiker och andra, talar om att vi måste satsa på excellens när det gäller högre utbildning. Men det räcker inte att bara prata om det. För att det ska bli verklighet måste det drivas en politik som leder fram dit.

Jag läser i en rapport från UKÄ, refererad till av Jusek i år, att svenska universitets- och högskolestudenter har minst lärarledd undervisningstid i Europa och bara hälften av vad studenter i exempelvis Polen, Schweiz och Danmark har. Detta borgar ju inte för excellens, tvärtom.

Sverigedemokraterna lägger nästan 1 miljard mer än regeringen på högre utbildning och forskning. Vi tar bland annat bort produktivitetsavdraget och ger den summan till högskolorna, just för att öka mängden lärarledd undervisning – en som vi menar direkt kvalitetshöjande åtgärd. Utöver det satsar vi 250 miljoner kronor för att ytterligare öka andelen lärarledd undervisningstid.

Någon nämnde rymden. Där satsar vi också mer, 300 miljoner mer. Det ger enorma spinoff-effekter för hela industrin och även på högskoleområdet.

De här pengarna räcker sannolikt inte för att Sverige ska komma i kapp Polen och Schweiz vad gäller nivån på lärarledd undervisningstid; låt oss vara ärliga med det.

En annan aspekt av detta är att vi inte bara kan öka antalet studieplatser och lägga alla resurser på det medan kvaliteten på utbildningarna blir lidande. Nej, i stället för att som ensidigt mål öka antalet studieplatser borde vi säkra kvaliteten på våra utbildningar, och då kan vi samtidigt passa på att bygga tillräckligt med studentbostäder så att studenterna får tak över huvudet när höstterminen börjar.

Samtidigt som vi värnar den akademiska friheten måste vi fråga oss hur resurserna till universitetsvärlden används. Beslutande politikers uppgift är ju att optimera system, till exempel ansökningsförfarande och resursfördelning, utan att inskränka på den akademiska friheten.

Jag blir beklämd när jag läser listan över anslagsbeviljande från Vetenskapsrådet innevarande år. Det är som om forskarna vet vilka ämnen som ger anslag, vilket sedan besannas när besluten tas.

Jag frågar mig hur mycket nya, intressanta tankar som kommer fram av de pengar vi lägger här. I alla fall premieras inte de samhällsproblem vi politiker och medierna beskriver som de allvarligaste.

Jag tycker att det är passande med ett citat från Erik Ringmar, doktor i statsvetenskap, här: ”Gång efter annan bevisar svenska statsvetares forskning att fred är bättre än krig, att demokrati är bättre än förtryck ... Att trivialiteterna sedan kombineras med citat från diverse franska filosofer gör bara saken värre.”

Våra universitet har många uppgifter, men den främsta anser jag är att lära studenterna att tänka. I gymnasiet är fakta viktigast, men absolut ingen utveckling kommer att ske utan tänkande människor. En tänkande människa godtar inga fakta eller åsikter utan att först kritiskt pröva dem. Lär vi våra studenter att tänka behöver vi inte oroa oss för fake news. Ni kan vara helt säkra på det.

Uppfyller våra universitet denna uppgift i dag? Nja, jag tänker på när Richard Jomshof var inbjuden till Göteborgs universitet för att hålla ett föredrag. Reaktionen från en del akademiker tydde snarast på att de ansåg att universitetets uppgift var att skydda studenterna från ”Jimmie moments”.

Universitetens uppgift är inte att skydda studenterna från några ”moments” alls utan att lära dem att själva kritiskt pröva alla fakta och åsikter – helst också att kunna skilja på fakta och åsikter, fast det kanske är överkurs. De akademiker som reagerade genom att försöka stänga ute Jomshof från föreläsningen har inte förstått vad akademins innersta väsen och uppgift består i – sorgligt!

Med tanke på Jomshof och Göteborgs universitet vill jag avrunda med ytterligare ett citat av den tidigare nämnde vänsterakademikern Ringmar – han säger själv att han med emfas tillhör vänstern: ”Att tänka rätt har återigen blivit viktigare än att tänka fritt och vi har blivit dummare än vi borde vara.

I dag är vänstern definitivt dummare än vad den borde vara. --- Jag är förstås övertygad om att högerns intellektuella har fel, men de tänker ju åtminstone fortfarande.”

(Applåder)

I detta anförande instämde Patrick Reslow och Michael Rubbestad (båda SD).

Anf. 72 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Jag blir lite nyfiken på en sak i ert budgetförslag, Robert Stenkvist. Ni tar bort 9 miljoner kronor till Konstfack för konstnärlig forskning och utbildning, ni tar bort 10 miljoner till Kungliga Musikhögskolan och ni tar bort 8 miljoner till Göteborgs universitet, där ni specifikt pekar ut att det är Nationella sekretariatet för genusforskning som ska tas bort.

Nationella sekretariatet för genusforskning har alldeles nyss fått tre nya uppdrag av Nordiska ministerrådet. Det första är kartläggning och analys av forskning och kunskap om sexuella trakasserier i arbetslivet, det andra är hållbarhet och jämställdhet i framtidens högteknologiska arbetsliv och det tredje är hållbarhet och jämställdhet inom hbtq-området i Norden.

Då vill jag fråga Sverigedemokraternas Robert Stenkvist: Tycker ni att detta är oviktiga områden att forska kring, eller varför har ni tagit bort de här pengarna?

Att ta bort pengar från Konstfack och Kungliga Musikhögskolan är dessutom någonting som försvårar den så viktiga bildningsfunktionen i Sverige. Jag vill också veta varför ni tar bort de pengarna.

Anf. 73 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Dessa pengar lades ju till en gång, innan Gunilla Svantorp blev ordförande, på grund av en sammanslagning. Vi såg ingen anledning till att dessa pengar skulle tillföras på grund av denna sammanslagning. Det var förra mandatperioden, och de här minusposterna har legat kvar ända sedan dess. Vi har inte funnit någon anledning att ta bort dem efter det. Vi tyckte inte att det skulle tillföras mer pengar på grund av sammanslagningen, och vi tycker fortfarande likadant.

Till slut blir detta naturligtvis en obsolet uppgift. När det har gått ett antal år sedan sammanslagningen kan man fundera på om de ska vara kvar. Men det var orsaken till att vi drog bort dessa pengar. Jag tror att det var i början av förra mandatperioden.

Av de uppdrag till Nationella sekretariatet för genusforskning som Gunilla Svantorp räknade upp, fru talman, tycker jag att en del är alldeles utmärkt, till exempel att forska om sexuella trakasserier. Det ska inte förekomma sexuella trakasserier. Bedriver man seriös forskning om detta kanske man kan komma åt problemet – alldeles utmärkt!

Men sedan har ju detta sekretariat ägnat sig åt en massa andra saker, som vi kunde läsa om bland annat i Ivar Arpis stora artikelserie i Svenska Dagbladet. Bland annat tvingade de in genusvetenskap i kurser som kunde handla om historia eller vad som helst. Det tycker vi är fel.

Det här sekretariatet ligger inom Göteborgs universitet. Göteborgs universitet får forska om precis vad de vill. Vi har akademisk frihet. De får forska om dessa saker som Gunilla Svantorp läste upp. Vi tycker dock inte att sekretariatet har utmärkt sig på ett positivt sätt.

Anf. 74 GUNILLA SVANTORP (S) replik:

Fru talman! Det är väldigt spännande att höra Robert Stenkvist från Sverigedemokraterna stå här och säga att det är klart att man forska om vad man vill – bara man inte forskar om maktstrukturer mellan könen, för då är det fara å färde.

I Ungern har man tagit bort genusstudier som godkänt ämne i master-examina. Jag blir jätterädd när jag hör Robert Stenkvist säga att de får forska om vad de vill, bara de inte forskar om det här och det här.

Därför funderar jag verkligen på om Sverigedemokraterna står bakom den akademiska friheten, särskilt när det handlar just om att forska om maktstrukturer mellan män och kvinnor – någonting som är oerhört viktigt och som vi verkligen skulle behöva forska mycket mer om, men det är ju upp till universiteten att själva bestämma.

Varför tar Sverigedemokraterna bort pengar till så viktig forskning? Det har jag inte fått svar på.

Anf. 75 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Nej, där lade Gunilla Svantorp ord i munnen på mig. Vi har inte förbjudit någon forskning. Låt mig upprepa det: inte någon forskning. Varje universitet får självt bestämma vad man vill forska i.

Jag säger tvärtom: Det är ju Sverige som är Ungern här och påtvingar kurser i historia genusvetenskap. Till och med den här Butler, som de var tvungna att läsa en bok av, var emot det. Det är Sverige som är det omvända Ungern – precis tvärtom!

De får absolut forska om maktstrukturer och genusvetenskap. Det ska bygga på vetenskaplig grund och prövas som all annan forskning. Det är vårt krav: att det ska vara samma krav på detta som på all annan forskning.

Det finns maktstrukturer. Det är inte bara patriarkala maktstrukturer i vårt land, utan det finns många andra maktstrukturer som kan vara intressanta att forska om.

Anf. 76 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru talman! Jag vill, precis som Gunilla Svantorp, säga några ord om Nationella sekretariatet för genusforskning. Sekretariatet ska med ett rikstäckande perspektiv främja genusforskningen i Sverige inom universitets- och högskolesektorn.

Nästa år planeras en systematisk undersökning av det hat och våld och de hot och trakasserier som forskande och undervisande personal inom högskolesektorn utsätts för. Det är en undersökning och forskning som tidigare inte har gjorts i Sverige.

Sekretariatet publicerade så sent som i september i år en översikt över svensk och internationell forskning kring förebyggande arbete mot sexuella trakasserier. Och i januari planeras det dialogträffar om hur man kan motverka sexuella trakasserier och genusbaserad utsatthet i akademien.

Sekretariatet är alltså drivande i arbetet för jämställdhet inom akademien, och vi vet att akademien är ojämförbar, att kvinnor utsätts för sexuella trakasserier, att det är svårare för en kvinna att bli professor och att kvinnor missgynnas när forskningsanslag ska fördelas. Vänsterpartiet vill uppnå jämställdhet inom akademien, och vi har vid ett flertal tillfällen motionerat och fört fram olika förslag.

Men som vi hörde finns det ett parti i riksdagen, Sverigedemokraterna, som vill gå i motsatt riktning och som föreslår att Nationella sekretariatet för genusforskning ska läggas ned. Det är ett förslag som alltså innebär att partiet drar undan mattan för arbetet med jämställdhet och mot sexuella trakasserier inom akademien.

Fru talman! Universitets- och högskolerådet kom med en rapport i september i år som visar att lärosätena inte kommit igång med det förebyggande arbetet mot sexuella trakasserier. Trots att ansvaret för det förebyggande arbetet gäller anställda, doktorander och studenter visar undersökningen att arbetet mot sexuella trakasserier i stort sett enbart riktar sig till anställda. Det är vanligt att insatser riktade till studenter sker i samarbete med studentkårerna och att lärosätena ofta förlitar sig på studentkårerna. Här måste lärosätena bli mycket bättre och ta ett eget ansvar, och alla aktörer behövs i detta arbete.

När Folkhälsomyndigheten i september förra året kom med sin rapport om studenters psykiska ohälsa konstaterade myndigheten att cirka hälften av studenterna rapporterar ångslan, oro och ångest, vilket är betydligt mer än bland yrkesverksamma. Och besvären var vanligare bland studenter som identifierar sig som kvinnor. Även i ett studenthälsoperspektiv behöver vi alltså en genusmedveten strategi.

Mer än ett år efter Folkhälsomyndighetens rapport tillsatte regeringen en utredning för att kartlägga och komma med förslag på hur studenters hälsa ska förbättras.

Det är uppenbart att vi borde ha gjort mer tidigare, sa ministern för högre utbildning och forskning Matilda Ernkrans när hon presenterade utredningen. Jag håller med. Det är verkligen uppenbart att regeringen borde ha gjort mer tidigare.

Vänsterpartiet har redan i sitt budgetförslag en satsning på studenthälsan efter att Sveriges förenade studentkårer, flera utredningar och nu senast Folkhälsomyndigheten slagit larm om studenternas hälsa. Det är också något som de studentföreträdare som jag träffat har tagit upp.

Troligen kostar sjukskrivningar och avhopp från utbildningar på grund av studenternas hälsa mer än vad en satsning på studenthälsan skulle göra, för att inte tala om vad det kostar studenterna som inte får det stöd som de behöver. Psykiska besvär i form av svår stress och symtom på utmattningskan leda till sämre studieresultat, sämre yrkesberedskap, mindre engagemang och minskad professionalitet i yrket, konstaterar Folkhälsomyndigheten.

Vi i Vänsterpartiet välkomnar att regeringen nu tillsatt en utredning men konstaterar också att en utredning inte är en satsning på studenthälsan i dag utan möjligen en satsning längre fram. Det är för sent. Studenterna behöver åtgärder nu.

Fru talman! Vänsterpartiets budget innehåller också en satsning på studentkåren. Trygghet under studietiden kräver att det finns fungerande stödsystem för studenterna på lärosätena, och studentkåren får i dag ta ett stort ansvar både för studenternas hälsa och för arbetet mot sexuella trakasserier. Studentkåren behövs också för att kunna föra studenternas talan. Alla studenter måste ha möjlighet att påverka sin högskola och förbättra sin utbildning.

Vänsterpartiet vill också öka kvaliteten på den högre utbildningen och föreslår därför en höjning av ersättningen per helårsstudent till lärosätena. Om Vänsterpartiets rambudget hade gått igenom skulle ersättningen ha höjts med 1 000 kronor per helårsstudent, vilket skulle kosta totalt 293 miljoner kronor.

Hela ersättningssystemet till lärosätena behöver göras om i grunden, och vi är nog många som väntar på att regeringen ska komma med en proposition utifrån de förslag som finns i den så kallade struten. Struten innehåller också flera förslag om forskningens villkor och finansiering, något som vi får anledning att återkomma till när forskningspropositionen når riksdagen.

Regeringen lägger en liten slant på arbetsintegrerad lärutbildning. Men man har glömt bort dem som ska erbjuda arbeten, det vill säga kommunerna. Regeringens takt är alldeles för långsam. Vi måste ta tag i välfärdens personalförsörjning. Den satsning som Vänsterpartiet vill göra skulle räcka till att utbilda minst 10 000 lärare, förskollärare, sjuksköterskor, socionomer och andra bristyrken inom välfärden.

Jag beklagar att Vänsterpartiets ramar för budgeten redan har röstats ned. Skattesänkningarna och utökandet av RUT-avdraget i den rambudget som riksdagens majoritet har antagit innebär en satsning på dem som har höga inkomster. Studenterna får precis som låginkomsttagarna stå tillbaka. Vi behöver en budget som satsar på välfärd, men i stället får vi en budget som prioriterar skattesänkningar och bidrag till rika framför välfärd för alla.

Fru talman! Jag hänvisar till Vänsterpartiets särskilda yttrande i betänkandet.

Anf. 77 MARIA NILSSON (L):

Fru talman! Sverige är en kunskapsnation. Inte minst är vi ett ingenjörsland som har tagit fram ett stort antal världsomvälvande innovationer. Jag säger Tetra Pak, lättbetong, separatorn, skiftnyckeln, pacemakern, rullatorn, för att inte tala om dynamiten. Många av dessa innovationer och forskningsframsteg har skett på universitet, i laboratorier och så vidare,

medan andra har uppfunnits av personer besjälade av stor kunskap men kanske framför allt av stor vilja.

En av mina goda vänner har efter en Chalmersutbildning på sin egen fritid tagit fram patent för en speciell borr för betong. Det må låta tråkigt, men det hade aldrig skett om det inte hade funnits en grundutbildning i civilingenjörsvetenskap på Chalmers.

Vi ska vara stolta över den universitets- och högskoleutbildning som vi har i Sverige. Liberalerna stöder det betänkande som ligger på riksdagens bord. Därmed inte sagt att det inte finns saker som vi behöver förbättra.

Jag vill till exempel ta upp att vi behöver utveckla hur vi snabbt kan få in nyanlända akademiker på arbetsmarknaden och att universitet och högskolor måste ges förutsättningar för att bedriva kompletterande utbildningar, till exempel inom vården där vi vet att behovet är stort.

Fru talman! Jag vill också använda en del av min talartid till att tala om den akademiska friheten. Vi har hört det sägas tidigare här i talarstolen. Jag vet att debattvågorna gick höga med anledning av att journalistutbildningen vid universitetet i min hemstad Göteborg bjudit in Sverigedemokraternas partisekreterare Richard Jomshof för en föreläsning om partiets mediestrategi.

Det här hände för några veckor sedan. Även om jag inte delar Sverigedemokraternas åsikter i sak delar jag åsikten att Sverigedemokraterna måste ha rätten att föra fram sina åsikter. Det är någonstans grundläggande för en akademisk frihet.

Sveriges lärosäten har en viktig roll som samhällets kritiska självrepekterande spegel. De ska vara platser där åsikter bryts, där åsikter diskuteras och där man argumenterar för olika åsikter. Jag tror att vi är flera här inne som har suttit och suckat oss igenom vissa föreläsningar på universitet eller högskola där vi har upplevt att det är uppenbart att föreläsaren har en så kallad bias. Var vår smärtgräns har gått beror nog på politisk åskådning och ideologisk övertygelse.

Vi måste ställa oss frågan: Vem bestämmer vad som är acceptabelt eller inte? Vem ska i så fall bestämma vilka kurser som är samhällsnyttiga från en tid till en annan? Vem ska ges den makten? Det är ju därför vi har en akademisk frihet, som ska vara grundläggande.

För vad är motsatsen? Motsatsen finns till exempel i Belarus, där makten använder universitetet för sina egna syften. Där kan studenter bli relegerade om de är politiskt aktiva i opposition till den sittande makten. Motsatsen finns i Ungern, där det centraleuropeiska universitetet har tvingats flytta ut ur landet för att man har fortsatt att bedriva forskning på vetenskaplig grund. Motsatsen finns i Polen, där den akademiska friheten har backat i takt med att det konservativa och nationalistiska partiet Lag och rättvisa har vuxit.

Denna verklighet vill vi inte ha i Sverige. Det är därför den akademiska friheten är så viktig att värna i dag och i morgon.
(Applåder)

I detta anförande instämde Roger Haddad (L).

Anf. 78 MATS BERGLUND (MP):

Fru talman! Att, kanske som ung människa, fatta beslutet att söka till en högre utbildning – kanske en lång utbildning på fyra, fem eller sex år – och börja plugga på högskola eller universitet är att fatta ett stort beslut. Det är ett beslut som får betydelse för lång tid framöver, kanske för hela livet. Men förhoppningsvis är det ett bra beslut.

För våra över 400 000 studenter, men också för att vi ska ha ett hållbart och resiliert kunskapssamhälle, måste vi hålla hög kvalitet på våra universitet och högskolor. Vi ska erbjuda våra studenter de allra bästa utbildningar vi kan.

Vi ska ha en utbildning med både bredd och spets, och vi behöver fortsätta att bredda rekryteringen så att fler får chansen att läsa på universitet eller högskolor. Den högre utbildningen ska vara närvarande över hela landet – om inte med campusområden och lektionssalar, så åtminstone via distansutbildningar.

Vi behöver sänka trösklarna till de högre studierna, och vi behöver fortsätta att bygga ut antalet studieplatser. Jag är glad att vi har ett förslag till budget som möter de här kraven.

Breddad rekrytering innebär också att vi kommer att behöva ta hand om våra studenter på ett bättre sätt. Vi ser tyvärr en ökning av psykisk ohälsa bland studenter. Det är alarmerande. Psykiska besvär är vanligare bland studenter än bland yrkesverksamma i motsvarande åldersgrupper. Det här visar utredningar, och det här måste vi möta.

Det behöver bli lättare att sjukskriva sig som student, och det behöver bli möjligt att deltidssjukskriva sig också för kortare perioder. Rehabiliteringsansvaret behöver förtydligas. Här är studenthälsan en central aktör, men den fungerar väldigt olika vid de olika lärosätena. Regeringen har nyligen tillsatt en utredning för att tillse att studenthälsan ska bli mer jämlik över hela landet. Det är ett bra och viktigt steg på vägen.

Fru talman! Universitets- och högskolestudier handlar om att bilda sig, att förbereda sig för och att rusta sig för ett arbetsliv. Det handlar om att tillgodogöra sig kunskaper på en högre nivå men också om att lära sig hur man tillgodogör sig kunskaper.

Kvalitet i undervisningen når vi bäst genom att lita på våra universitetslärare och genom att ge lärarna bättre förutsättningar. Studenterna behöver mer lärarledd tid i undervisningen. Undervisningen ska bygga på vetenskaplig grund och de senaste forskningsrönen. Vi behöver därför en stark koppling mellan forskning och utbildning. Studenter behöver få möta lärare som är aktiva forskare, och då kan universitetslärarnas forskningstid behöva utökas.

Det är ett ansvar som ligger på lärosätena och på arbetsmarknadens parter att utforma lektorat och andra tjänster, men resurser har tillförts bland annat genom riktade satsningar och ökade basanslag de senaste åren.

Med detta sagt om utbildningen ska jag också säga något om forskningen. Sverige är en ledande forskningsnation. Vi satsar mycket pengar, vi är framgångsrika och vi ligger i topp bland världens länder vad gäller exempelvis hur mycket pengar vi satsar på forskning, antalet forskare och utbildningsnivå i stort. Men vi vet att när det gäller kvaliteten, mätt i publikationer och citeringar, finns det problem. Här vill jag ändå – utan att på något sätt förminska problemen – framhålla risken med den här typen av

kvalitetsindikatorer. Vi kan behöva andra sätt att mäta kvalitet i forskningen, men nu är det framför allt de här vi har.

Forskningen ska vara fri. Forskning ska drivas av nyfikenhet, vetgirighet och en vilja att upptäcka, att komma vidare, att se något nytt och att se samband. För att forskning ska vara framgångsrik krävs goda miljöer.

Ett problem vi har i dag är att vi har alltför många lärare och forskare med otrygga anställningar. Det är korta tillsvidareanställningar, timvikarier i undervisningen och deltidanställningar. Det här är inte bra. Det är inte bra för den enskilda läraren eller forskaren. Det skapar oreda i privat-ekonomin, och det slår sönder möjligheterna att skapa trygga forskarmiljöer.

Här behöver universiteten bli bättre arbetsgivare. Fler universitetslärare ska ha tillsvidareanställningar, alltså fasta jobb som lektor eller biträdande lektor, och färre ska ha tidsbegränsade anställningar. När vi ökar basanslagen ska de gå till trygga anställningar och mer forskartid för undervisande lärare – inte till nya forskningsprojekt eller till seniora forskare, som jag förstår att Sverigedemokraterna vill med sin budgetmotion.

Jag är naturligtvis medveten om att en sådan önskan kolliderar med principen om autonomi. Men ambitionen och viljan uttrycks tydligt i den forskningspolitiska propositionen från 2016. Kvalitet i forskningen kräver starka forskningsmiljöer med trygga forskare. Lärosätena behöver ta ett större ansvar för detta.

Fru talman! Jag ska lyfta upp några punkter för forskningspolitiken framöver.

Den högre utbildningen och forskningen har ett stort ansvar att ta för ett levande och växande svenskt företagande. Kompetensbristen är en svår utmaning. Innovationer och samverkan mellan forskning, utbildning, myndigheter och näringsliv är viktiga delar för att Sverige fortsatt ska vara ett framgångsrikt land för företagande.

Men företagandets kanske viktigaste drivkraft och mest påtagliga effekt är tillväxt. Det är enligt många ett mycket positivt ord. Men ännu har vi inte sett ett enda exempel på att vi har lyckats lösa frikopplingen mellan tillväxt och ökade utsläpp. Drömmen om den hållbara tillväxten är fortfarande bara en dröm, eller som Greta Thunberg så pricksäkert formulerade det i sitt tal i FN: Talen om evig tillväxt är bara sagor.

Det här är smärtsamt. Som vanligt trycker Greta Thunberg ett finger i ögat på oss genom att säga det obekväma. Men så är det. Och det finns tyvärr fortfarande många också i den här församlingen, i vårt parlament, som talar om den hållbara tillväxten. Det är sagoberättare som menar att klimatfrågan ska lösas genom mer el och att kärnkraften ska lösa allt.

Men så funkar det inte. Den här extremt obehagliga och obekväma frågan behöver adresseras av forskningen. Vad är hållbart företagande? Vad ska utgöra de levande, innovativa och viktiga företagens drivkrafter i framtiden?

En annan fråga, som också rör klimatet, är att vi vet relativt väl vilka effekter klimatets förändringar för med sig. Men vi vet alltför lite om hur vi ska tackla dem. Vad kostar klimatförändringarnas effekter? Vem ska betala, till exempel för översvämningar och skogsbränder? Hur kan vi använda naturbaserade klimatlösningar för att både minska koldioxiden i luften och hantera ett föränderligt klimat med kraftiga vindar, extrema temperaturer och stora nederbördsmängder?

Enligt FN kan vi komma att ha en kvarts miljard klimatflyktingar vid seklets mitt. Hur ska vi hantera denna migrationsutmaning globalt, i Europa och i Sverige? Om vi inte gör någonting åt klimatet står vi inför en ny folkvandringstid i Europa och globalt. Forskningen behöver möta också den utmaningen, och det är bråttom.

Ett tredje område som jag vill nämna är hälsoutmaningen. Vi blir allt äldre och allt fler. Sverige är och ska vara en ledande nation vad gäller medicinsk forskning. Vi gör stora satsningar inom området, och vi har satsat på infrastruktur. Men vi får inte glömma det kanske mer jordnära: vården. Vårdforskningen är eftersatt. Vi behöver veta mycket mer om varför vi har 100 000 vårdsador i Sverige. 1 200 personer dör i onödan i vården varje år. Vi pratar sällan om dessa människor.

Vi kan jämföra med trafikdöden, som är minst lika förfärlig men där vi i alla fall lägger stora resurser på forskning, eller med skjutningar, som har dominerat medierna under lång tid nu. Senast i morse fick vi höra om två skjutna i Uppsala, en död. Det är förfärliga händelser. Vi ska inte ha en situation där fler än 100 personer årligen skjuts ihjäl, men vi ska heller inte ha tolv gånger så många som dör i vården. Socialstyrelsen har tagit fram en nationell handlingsplan för patientsäkerhet som börjar gälla nu efter nyår och där de tydligt pekar på bristen på kunskap och forskning. Detta är också en utmaning för forskning och högre utbildning.

Hållbart företagande, klimatanpassning och patientsäkerhet är tre viktiga områden som jag vill lyfta upp för den framtida forskningspolitiken.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 79 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Då står jag här igen, Mats Berglund. Det gäller samma fråga som förra gången.

Mats Berglund pratade om sagor och sagoberättande och nämnde i det sammanhanget kärnkraft. I dag består Sveriges elproduktion till 40 procent av kärnkraft. Det gjorde den i alla fall sist jag kollade siffrorna – den kan ha sjunkit lite grann. Det är ingen saga, utan det är reell elektricitet, som vi använder här i denna sal vid just detta tillfälle.

Tyskland avvecklar all sin kärnkraft efter Fukushima, med följden att de inte kan göra sig av med sin kolproduktion och kolkonsumtion, som producerar enorma mängder koldioxid. Detta är ingen saga, utan det är verklighet.

Jag vet att Miljöpartiet vill premiera vindkraft och kanske solkraft eller solet, men detta är lite av en saga i dagens läge. En stor del av det kanske kan bli verklighet – det tvivlar jag inte på. Det produceras en del el med vindkraft, och det är inte fel. Men det kommer inte att räcka. Miljöpartiet är för snabbtåg, som kommer att sluka enorma mängder el.

Saga och verklighet – jag ställer mig lite frågande här, fru talman.

Anf. 80 MATS BERGLUND (MP) replik:

Fru talman! Tack, Robert Stenkvist, för frågan! Och tack för diskussionen om kärnkraft, både förra gången och den här gången! Jag tycker att det är roligt att få diskutera kärnkraft.

Kärnkraften är naturligtvis viktig för dagens elförsörjning, och vi ska inte lägga ned den pang bom just nu. Vi kommer att klara en omställning.

Framför allt vindkraften kommer att öka i effektivitet, och vi kommer att bygga ut den. Det finns alla möjligheter att bygga ut vindkraften. Solkraft är också något som blir alltmer effektivt.

Jag skulle säga att det är sagor att tro att vi ska fortsätta att bygga ut kärnkraften och att den ska lösa de klimatutmaningar vi har. Det kommer den inte att göra. Kärnkraften är dyr. Kärnkraften är fullkomligt livsfarlig, både för oss här och för dem som bryter uran någonstans på jorden – vi vill helst inte veta var och vad de har för arbetsvillkor. Kärnkraften kommer att vara livsfarlig många generationer framöver.

Vi kan naturligtvis prata om framtida generationers kärnkraft, speciellt när vi pratar om forskning, och om vi ska utveckla en ny generations kärnkraft. Men det är ju fortfarande långa tider för nedbrytning av det utbrända uranet som vi pratar om, även om vi går från flera hundra tusen år till bara några tusen år. Hur ska vi kunna gömma undan något i berggrunden eller vad vi nu ska göra i flera hundra tusen år? Vi vet ju inte ens vad som doldes under marken här där vi står för bara ett par hundra år sedan. Vi upptäckte Gustav Vasas stadsmur när vi skulle bygga ett garage åt oss här. Vi vet fortfarande väldigt lite om Gustav Vasas stadsmur och hur den drogs och låg runt Stockholm. Hur ska vi kunna veta något om vad som händer om flera tusen år?

Anf. 81 ROBERT STENKVIST (SD) replik:

Fru talman! Tekniken har förhoppningsvis utvecklats en del sedan Gustav Vasas tid. Med vår berggrund tror jag att vi kan hålla koll på kärnbränsle i tusen år framöver.

Kärnkraften innebär risker. Det kan inträffa olyckor. Det kan det med alla energislag. De kärnkraftsolyckor som hänt har skett genom enormt slarvigt förfarande, såsom i Tjernoby, där de nästan medvetet framkallade en kärnkraftsolycka. Jag hoppas att vi har bättre utbildade operatörer än så. I Fukushima var det en tsunami. Sverige kommer inte att drabbas av någon tsunami. Men det är inte riskfritt. Vindkraft kan haverera. Det dör en massa rovfåglar i vindkraftverk, vilket gör mig mycket beklämd. Det har inte utvecklats någon teknik för att förhindra detta. Det borde vi forska på i första hand.

Jag tror att kärnkraften har en plats tillsammans med vindkraft och solkraft.

Anf. 82 MATS BERGLUND (MP) replik:

Fru talman! Först, när det gäller rovfåglar, tror jag att det forskas på det. Jag läste en amerikansk rapport som motsa att det sker en massdöd av rovfåglar. Jag har inte verifierat med fler undersökningar, men det där stämmer förmodligen inte. Vi ska dock inte undvika att se de problem som finns med vindkraft och djurliv, för de finns naturligtvis.

När det gäller att det *kan* hända olyckor med kärnkraft: Det *händer* olyckor med kärnkraft. Jag kan räkna upp ett antal olyckor som har hänt med kärnkraft, och det kommer att hända olyckor framöver. Man kan naturligtvis bortförklara varenda en med att det var en tsunami här, något annat där och mänskliga faktorn i det tredje fallet, men olyckor händer. Problemet med kärnkraftsolyckor, till skillnad från vindkraftsolyckor, är att det blir enorma skador när ett kärnkraftverk går sönder. Ett fallande vindkraftverk kanske inte är lika farligt som ett exploderat kärnkraftverk.

Anf. 83 NORIA MANOUCHI (M):

Fru talman! Under dagens debatt blir det uppenbart vad som är Socialdemokraternas, men också delvis Centerpartiets, prioritering. Deras främsta fråga är vad Moderaterna egentligen tycker om en mätning – en mätning som dessutom har presenterat en bredd av olika resultat på olika områden inom utbildningssystemet. Att Moderaterna är glada över en del men oroad eller kanske till och med upprörda över en annan accepteras inte som svar.

Fru talman! Det parti som har styrt detta land och därför haft absolut störst påverkan på utbildningssystemet och dagens resultat, alltså Socialdemokraterna, anser inte dagens skoldebatt vara tillräckligt angelägen för ett tyngre fokus på tryggheten i skolan, lärarbristen i skolan eller för den delen resultaten i skolan. Vilka är det då som drabbas av detta ointresse? Jo, det är de som redan drabbats absolut hårdast av konsekvenserna av ett nästan hundraårigt socialdemokratiskt styre. Det är de barn som växer upp med sämre förutsättningar, barn med föräldrar som gärna vill men som kanske inte kan hjälpa till med läxan, barn som växer upp i betongblocken, barn som går till skolor utan behöriga lärare och många gånger svaga skolledningar och barn som tvingas förhålla sig till normer som vi i denna kammare aldrig skulle acceptera. Det är helt enkelt barnen som drabbas.

Fru talman! När vi sist klubbade igenom en budget i denna kammare var den moderat och kristdemokratisk. Då fanns det en väldigt bra satsning på förstelärare i utanförskapsområden. 26 miljoner skulle de få. Regeringen vägrade att betala ut pengarna och befäste därmed en ytterligare undermålig skolgång för just de barn som har störst behov.

Nu har regeringen satsat 4,9 miljarder på så kallade likvärdighetsbidrag – bidrag som dock aldrig kommer att komma de barn och de kommuner med störst behov till del. De kommuner som har sämst ekonomi och störst svårigheter får nämligen inte söka pengarna. Så ser det ut i verklighetens Sverige i dag. Utbildningsministern kommenterar detta lite hastigt och meddelar att man kanske kommer att behöva se över detta. Men inga beslut fattas.

Fru talman! I dag demonstrerar Malmöborna. Barn, föräldrar, mor- och farföräldrar, lärare och rektorer demonstrerar. Barn som går i skolan i Socialdemokraternas Malmö demonstrerar i dag utanför Stadshuset. Varför? På grund av nedskärningar i skolan.

Med Moderaternas budget skulle 7 miljarder komma dessa barn till del. 7 miljarder skulle komma kommunerna till del och faktiskt kunna påverka den likvärdighet som det så ofta talas om men som också så ofta saknas. Hade jag inte varit i kammaren i dag och debatterat just utbildningspolitik, fru talman, skulle jag ha stått sida vid sida med Malmöborna och demonstrerat mot Socialdemokraternas nedskärningar.

(Applåder)

Anf. 84 JÖRGEN GRUBB (SD):

Fru talman! När man har suttit här i flera timmar och lyssnat på debatten är det tydligt att det går en skiljelinje mellan vår skolpolitik och framför allt regeringens skolpolitik. Vi sverigedemokrater har ordning och reda och god arbetsmiljö i fokus. Regeringen tror på mer och mer bidrag till vissa skolor. Man kallar det likvärdighet. Egentligen blir det jätteolikvärdigt eftersom vissa skolor får så mycket mer pengar än vad andra skolor

får. Konsekvensen blir att man utarmar vissa skolor. Eftersom det är kommunerna som är huvudmän har man redan i dag system som ger vissa skolor 50–60 procent mer pengar än vad andra skolor får. Man tar alltså pengar från några skolor som har bra skolresultat och ger till dem som har lite sämre skolresultat.

Det är så man gör. Struktureringar kallas det, men det är så verkligheten ser ut, och det är där vi ska hålla oss. Vi ska inte hålla oss till retorik; vi ska hålla oss till verkligheten. Detta vill man fortsätta med att öka. Vi ska ha ännu mer av detta, och så kallar man det likvärdighetsbidrag. Vi tycker att det är tråkigt. Vi vill i stället satsa dessa pengar och lite till – vi lägger faktiskt en halv miljard mer än regeringen på den totala utbildningsbudgeten – på framför allt god arbetsmiljö. Vi har flera fina förslag på det. Det handlar om bättre elevhälsa, fler specialpedagoger, it-personal, regler och ordning och reda i skolan, ändringar i skollagen, extra resurser till Skolinspektionen och så vidare.

Vi har också hört om PISA-undersökningen, och vi har sett i skolorna att det är jättemånga elever i Sverige som misslyckas med att få fullständig behörighet. Det har vi talat om flera gånger här i dag. Det är i alla fall ungefär 25 procent som inte går ut med fullständiga, godkända betyg när de lämnar grundskolan och ska vidare till gymnasiet.

Den här klyftan ökar med likvärdighetsbidragsprincipen. Man har gjort detta i flera år. Nu vill man öka ytterligare, och klyftan fortsätter att växa. Man måste förstå, tycker jag i alla fall, att om man vidtar åtgärder och det inte blir bra resultat och man fortsätter med åtgärderna och det fortfarande inte blir bra resultat måste man välja en annan väg. Det vi vet med garanti är att vägen vi är på i dag inte kommer att minska klyftorna. Snarare blir det tvärtom. Klyftorna kommer att fortsätta att öka, och det är inte bra. Då måste man välja en annan väg.

Vår väg innebär god arbetsmiljö, ordning och reda i skolan och mängder med förslag som framför allt kanske gynnar dem som har det svårast i dagens skola. Det är bland annat de nyanlända. De har jättesvårt att komma in i den svenska skolan. Varför? Jo, de kastas in i skolan ett par veckor efter att de har kommit till Sverige. Så ser det tyvärr ut i verkligheten. Det finns några skolor i någon av våra 290 kommuner som har gjort lite grann för att förbättra detta. Men det krävs naturligtvis att man gör det överallt. Det är därför vi bland annat har sådana här fina förslag som det om förberedelseskola. Där får dessa elever chansen att lära sig om Sverige och lära sig svenska och kan sedan komma in i skolan som några som inte är helt utanför utan får komma in och på riktigt få en chans att lyckas i den svenska skolan. Lätt kan det inte vara för dem, det måste alla förstå.

Det jag skulle önska är mindre retorik och mer slutledningsförmåga. Det är vad vi behöver allihop.
(Applåder)

I detta anförande instämde Robert Stenkvist (SD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 december.)

§ 8 Allmän miljö- och naturvård

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20:MJU1
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (prop. 2019/20:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 85 LOUISE MEIJER (M):

Fru talman! Klimatet är vår tids kanske viktigaste fråga. Vi vet att den globala uppvärmningen pågår och att temperaturökningen innebär att det nu är en grad varmare än under förindustriell tid. Många är vi som oroar oss över klimatet. Som politiker ska vi ta denna oro på allvar.

Jag är just hemkommen från Madrid och FN:s klimattoppmöte. Slogan för mötet var Time for action, och time for action är precis vad det handlar om. Människors oro och frustration möts inte genom fin retorik eller symbolpolitik som inte har någon egentlig effekt på utsläppen. I stället möts både allvar och oro med effektiv politik för faktiska utsläppsminskningar både här i Sverige och globalt.

Fru talman! Regeringen och Miljöpartiet har hög svansföring i klimatfrågan. Jag betvivlar inte deras goda intentioner. Men faktum är att regeringens klimatfacit efter fem år inte alls är särskilt bra. Den rödgröna regeringen tillträdde 2014. Sedan dess har utsläppen minskat med mindre än 1 procent per år. Förra året minskade utsläppen med knappt 2 procent. Samtidigt vet vi att för att vi ska nå vårt mål om klimatneutralitet 2045 måste utsläppen minska med mellan 5 och 8 procent per år.

Det här är resultatet av en politik som i sin iver att sänka utsläppen satsar på vad som helst bara det låter bra och uppfattas som att man gör något.

Fru talman! Så jobbar inte Moderaterna. Vi har fyra utgångspunkter för vår klimatpolitik.

För det första tror vi på en så effektiv klimatpolitik som möjligt. Det innebär att varje satsad skattekrona ska ge så stor utsläppsminskning som möjligt.

För det andra vet vi att en stabil och fossilfri energiproduktion är avgörande för den omställning från fossilt till elektricitet som samhället nu måste göra.

För det tredje är vi teknikoptimister. Vi vet att det inte är politiken och politikerna som kommer att göra de tekniksprång som behövs för att minska utsläppen och till slut nå negativa utsläpp.

Sist men inte minst tror vi på internationellt samarbete. Vi vet att Sverige står för 1 promille av de globala utsläppen. Om Sverige blev utsläppsneutralt i dag skulle det ta åtta veckor för omvärlden att med sina ökade utsläpp kompensera för våra nollutsläpp. Den enda rationella slutsatsen av detta är att det behövs internationellt samarbete för att minska de globala utsläppen så fort och så mycket som möjligt.

Fru talman! Dessa fyra utgångspunkter leder oss till våra förslag för sänkta utsläpp. På ett nationellt plan innebär detta särskilda satsningar som går utöver regeringens budget.

För det första lägger Moderaterna 1,5 miljarder kronor på ett elektrifieringspaket. Vi vet att elbehovet förmodligen kommer att öka med 60 procent fram till 2045. Den samhällsomställning från fossilt till el som vi är på väg att göra är av sällan skådat slag.

Vi vet att det i dag inte finns teknik för att lagra el på det sätt som skulle krävas för att vind- eller solet skulle kunna ersätta kärnkraften. Vi vet att IPCC säger att kärnkraften måste skalas upp för att ersätta kolkraften globalt. Och vi vet att forskare är eniga om att den enda uppskalbara tekniken för att bryta det fossila energiberoendet i omvärlden är kärnkraften.

Ändå är partier i Sveriges riksdag emot kärnkraft. De firar nedläggningen av Ringhals 1 och 2 och har dessutom mage att påstå att nedläggningen av svensk kärnkraft görs på marknadsmässiga grunder. Att man under brinnande klimatkris gör avvecklingen av fossilfri el till sin paradfråga är ofattbart. Det gäller särskilt de partier som säger sig vilja värna klimatet.

Moderaterna satsar 100 miljoner på kärnkraftsforskning. Vi vill se en demoanläggning för fjärde generationens kärnkraft, elvägar och elbilar som kör på våra gator och ersätter den fossila fordonsflottan. För detta krävs att elbilarna kan laddas någonstans. Därför satsar Moderaterna sex gånger mer än regeringen på publik och teknikneutral laddinfrastruktur.

Vi satsar också på industrin och lägger lika mycket pengar som regeringen på industrins omställning. Vi kompletterar även regeringens förslag med vår egen reform klimatavdraget.

Moderaterna ser vikten av vår svenska industri och våra företag. I medierna och av vänsterpartier utmålas våra svenska företag som klimatbovar. Våra företag är inte klimatbovar, tvärtom. Svenska företag exporterar utsläppsminskningar. När det gäller både import och export i förhållande till utsläpp visar forskning att Sverige släpper ut mindre per person än vid beräkningar av territoriella utsläpp. Detta beror på att Sverige exporterar varor som tillverkas av fossilfri el. I motsats till vad som sägs i den nationella debatten om koldioxidutsläpp är det faktiskt järn- och stålindustrins export som sparar in mest koldioxidutsläpp globalt.

Sverige exporterar alltså utsläppsminskningar. En viktig del av svensk klimatpolitik är därför att behålla hög tillväxt och konkurrenskraft i svensk industri så att vi kan exportera ännu mer klimatsmarta produkter. Klimatpolitiken får inte styra mot mindre utrikeshandel för att minska de inhemska utsläppen eftersom detta skulle medföra ökade globala utsläpp. För att säkerställa detta föreslår Moderaterna att ett nytt beräkningsmått införs för utsläpp, som tar hänsyn till vår export.

Fru talman! IPCC har med infångning och lagring av koldioxid i sina scenarier när det gäller att nå temperaturmålen. Moderaterna vill se att Sverige tar fram en CCS-strategi, där det framgår vilken infrastruktur som behövs och hur detta kan göras ekonomiskt försvarbart för företag att investera i. Vi väntar med spänning på den utredning som ska överlämnas till regeringen i januari och hoppas att regeringen inte drar detta i långbänk.

Sist men inte minst satsar Moderaterna 2 miljarder på internationellt klimatbistånd, över 300 miljoner på internationella klimatinvesteringar och 200 miljoner på en modifierad utsläppsbroms. Enligt Konjunkturinstitutet är en modifierad utsläppsbroms ett mycket effektivt sätt att sänka utsläppen inom ramen för EU:s utsläppshandel. Ändå har regeringen valt att inte återinföra denna reform. Vi satsar på internationellt klimatbistånd eftersom vi vet att klimatutmaningen är global.

Fru talman! Klimatpolitiken och tilltron till att politiker gör det som är möjligt för att stoppa den globala uppvärmningen skadas av att regeringen höjer skatter för att finansiera sin bidragspolitik och samtidigt påstår att man gör det för klimatet. Det är helt enkelt inte sant att kemikalieskatten, förbränningsskatten och skatten på plastpåsar bidrar till att minska utsläppen eller förbättra miljön. Alla seriösa remissinstanser och experter har påpekat detta. Ändå fortsätter regeringen att påstå att bidragsskatter är klimat- och miljöskatter.

Fru talman! Sverige har i år EU:s näst sämsta tillväxt. Regeringen för en ekonomisk politik som försämrar förmågan för Sverige som land, men också för dess invånare, att ställa om. Det är inte genom minskad produktivitet och tillväxt som vi löser klimatfrågan. I stället är tillväxten outhärlig för att svenska företag ska ha råd att ställa om till klimatsmart produktion och för att vi konsumenter ska både kunna och ha råd att handla klimatsmarta varor.

Det är genom tillväxt, innovation och kreativitet som vi kommer att klara omställningen och samtidigt skapa ett bättre samhälle och högre levnadsstandard för alla. Moderaternas klimatpolitik skapar förutsättningar för just detta.

(Applåder)

Anf. 86 MARLENE BURWICK (S) replik:

Fru talman! Moderaterna drar i sin budget ned på miljö- och klimatbudgeten med 2 ½ miljard och försöker kompensera för brist på pengar och brist på åtgärder på hemmaplan genom att flytta 2 miljarder från biståndsbudgeten. Men, Louise Meijer, det går inte att köpa sig fri från klimatkrisen. Utsläppen ska bort, både i Sverige och i resten av världen. Jag skulle gärna vilja att Louise Meijer i replikskiftet förklarar för riksdagen hur 2 miljarder som tas från upparbetade kanaler i biståndet och flyttas till miljö- och jordbruksutskottets budget ska göra den skillnaden, så att hela Sverige kan ställa om.

Anf. 87 LOUISE MEIJER (M) replik:

Fru talman! Det som Marlene Burwick säger stämmer helt enkelt inte. Moderaterna lägger 3 miljoner mer än regeringen på utgiftsområde 20. Man får nog räkna om och ställa om frågan utifrån den beräkningen.

Jag skulle, fru talman, vilja passa på att ställa en fråga till Marlene Burwick. Jag har inte hört ett enda eget förslag från Socialdemokraterna när det gäller att sänka utsläppen. Allt jag hör i klimatdebatten är vad Miljöpartiet tycker. En företrädare för Socialdemokraternas samarbetsparti har på sociala medier bland annat sagt att han tycker att företag ska kunna gå i konkurs. Han har uttryckt att han tycker att Volvo är en klimatbov.

Jag måste därför fråga företrädaren för regeringspartiet Socialdemokraterna om Socialdemokraterna håller med om den inställning som deras samarbetsparti ger uttryck för – att svenska företag borde gå i konkurs och att de är klimatbovar. Stämmer detta? I så fall tycker jag att Socialdemokraterna borde vara tydliga med det.

Anf. 88 MARLENE BURWICK (S) replik:

Fru talman! Louise Meijer får alldeles strax höra mig hålla mitt anförande här i riksdagen och vad jag säger då. Men det är talande att Modera-

ternas företrädare inte med ett enda ord kan förklara hur 2 miljarder som tas från biståndsbudgeten för att täcka upp hålen i en miljöbudget som man skär drastiskt i kan leda till att vi når klimatmålen.

Jag skulle också vilja att du lite närmare förklarar utsläppsbromsen. Vi har reviderat EU ETS-systemet, mycket tack vare insatser från den svenska regeringen. Vi kommer nu att stå inför en tid då vi behöver revidera det på nytt, med tanke på de nya klimatmål som EU-kretsen har kommit fram till.

Att i den stunden köpa utsläppsrätter i ett system som ska revideras är att slänga pengarna i sjön. Vilken är Moderaternas planering för detta?

Anf. 89 LOUISE MEIJER (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att Socialdemokraterna, som ju är ytterst ansvariga för Sveriges klimatpolitik och för utsläppen i Sverige, borde fokusera mindre på att prata om Moderaternas budget, där vi alltså lägger 3 miljarder mer än vad regeringen gör på utgiftsområde 20, och fokusera mer på att utsläppen inte minskar i den takt som de borde göra.

Utsläppen ska minska med mellan 5 och 8 procent per år för att vi ska nå våra klimatmål, som Socialdemokraterna just nu i regeringsställning är ansvariga för att uppnå. Vi vet dock att utsläppen bara minskar med 1–2 procent per år. Detta är ett väldigt stort bekymmer, och jag hoppas att i den här debatten kunna få svar på om Socialdemokraterna är nöjda med det resultatet.

Anf. 90 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! När jag läser Moderaternas förslag till budget ser jag att Moderaterna skär bort nästan 2,6 miljarder på miljöbudgeten, bland annat på värdefull natur och på satsningen Klimatklivet.

Genom att flytta två klimat- och miljömiljarder från biståndsbudgeten till miljöbudgeten försöker Moderaterna dölja att de slaktar miljöbudgeten. Det blir dock inte mer miljö- och klimatinsatser för det. Det kallar jag siffertrixande.

Moderaterna vill rädda den sista kolkraften i Sverige genom att även fortsatt ge stöd till nedsättning av koldioxidskatten. Man vill öka utsläppen från trafiken med motsvarande ytterligare ett kolkraftverk genom att kraftigt sänka skatten på drivmedel och därmed förlänga vårt oljeberoende.

Moderaterna lägger 300 miljarder på att köpa upp och annullera utsläppsrätter. Det gör mycket liten nytta, eftersom utsläppshandelssystemet reformerades, precis som Marlene Burwick nyss sa. Den reformeringen skedde tack vare den svenska regeringen och leder nu till kraftiga utsläppsminskningar.

Moderaterna skär ned på biståndet, försämrar sjukförsäkringen och höjer matpriserna. Moderaternas politik för miljö och klimat är ett luftslott, fru talman.

Min fråga till Louise Meijer är därför: Hur kan Moderaterna gå fram med en politik som så kraftigt ökar Sveriges klimatutsläpp?

Anf. 91 LOUISE MEIJER (M) replik:

Fru talman! Det blir ju inte minskade utsläpp för att regeringspartierna och regeringsföreträdarna står här pratar om Moderaternas budget. Det

som borde vara angeläget för de ansvariga att prata om är att minskningstakten inte alls är tillräcklig.

Utsläppen måste minska med 5–8 procent per år för att vi ska nå klimatneutralitet 2045. De minskar med 1–2 procent per år. Är Miljöpartiet nöjda med regeringens förda klimatpolitik?

I stället för att prata om de förslag som man vill se pratar man om Moderaternas budget, som ju innebär 3 miljoner kronor mer. Det är inte jättemycket, men det är fortfarande 3 miljoner kronor mer.

Samtidigt ser vi att det Miljöpartiet prioriterade under den gångna mandatperioden – tack och lov inte under den här mandatperioden – var elcykelsubventioner och klimatångestterapi. På vilket sätt skulle det sänka utsläppen, tänker man?

Jag tror att vi behöver mer fokus på de reella reformerna. Vi behöver prata om de reella reformer som faktiskt minskar utsläppen.

Apropå det måste min fråga till Maria Gardfjell bli: Hur kan man välja att lägga 2 miljarder på Klimatklivet, som ju är en reform som alla expertinstanser har kritiserat för att den inte ger särskilt stora utsläppsminskningar eftersom den inte är additionell? Däremot är den otroligt dyr.

Regeringen strösslår pengar över klimatpolitiken utan att det leder till faktiska utsläppsminskningar. Jag förstår att ni har ett stort engagemang, och jag känner med ert engagemang, Maria Gardfjell. Jag är också orolig. Jag vill också sänka utsläppen. Men var är era konkreta reformer för att sänka utsläppen här och nu? Det går ju inte tillräckligt fort.

Anf. 92 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Jag har senare ett anförande där jag ska berätta om Miljöpartiets politik. Nu tänkte jag ställa frågor till Louise Meijer, som ju har haft sitt anförande och presenterat Moderaternas politik.

Moderaterna drar bort nästan en halv miljard kronor från arbetet med naturvård och friluftsliv i sin budget. De pengarna skulle ha gått till att minska risken för torka och översvämningar genom anläggning av våtmarker, till att bekämpa invasiva främmande arter och till arbetet med att satsa på vandringsleder i fjällen.

Regeringen föreslår att närmare 1,4 miljarder kronor ska läggas på åtgärder för renare havs- och vattenmiljö nästa år. Moderaterna kallar ett litet tillskott på 10 miljoner för en kraftfull satsning. Är inte detta skrottande?

Anf. 93 LOUISE MEIJER (M) replik:

Fru talman! Jag kan inte hjälpa att jag noterar att Maria Gardfjell sa att hon kommer att prata om Miljöpartiets politik i sitt anförande. Jag hoppas att det är regeringens politik, för man kan inte samtidigt vara ansvarig för svensk klimatpolitik, sitta i regeringen, ha klimatministerposten och prata som om man vore ett oppositionsparti.

Det går helt enkelt inte ihop. Antingen är man ansvarig, eller så är man inte ansvarig. Jag tycker att det ska bli väldigt intressant att höra vad regeringen har att säga, särskilt om utsläppsminskningstakten som ju är alldeles för långsam.

Vad gäller Moderaternas politik är jag väldigt stolt över att vi lägger 3 miljarder kronor mer än vad regeringen gör på klimatpolitiken. Maria Gardfjell uppmärksammade själv – tack för det! – att vi lägger 10 miljarder kronor mer på havs- och vattenmiljö för att rena våra vatten och säkerställa tillgången. Det är jag otroligt stolt över.
(Applåder)

Prot. 2019/20:52

16 december

Allmän miljö- och
naturvård

Anf. 94 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Klimat- och miljöfrågorna fortsätter att finnas högt upp på den politiska agendan. Det är glädjande.

Mindre glädjande är det att ta del av hur det politiska arbetet går på global nivå nu när COP 25 precis har avslutats. Inte ens frågan om hur man på ett enkelt sätt ska kunna övervaka och jämföra länders utsläpp lyckades man lösa ut. Man behöver inte ha på sig sina cyniska glasögon för att kunna dra slutsatsen att många av de fina ord och löften som kommer från många länder handlar mer om pr än om faktiskt innehåll.

Det är naturligtvis mest uppenbart när man talar om Kina – landet som stundtals hyllats av miljöaktivister runt om i världen för satsningar på förnybart samtidigt som de bygger lika mycket ny kolförbränning som sol och dessutom stretar emot när det kommer till att övervaka de egna utsläppen.

Fru talman! Allt är dock inte nattsvart. Samtidigt som COP 25 hölls kom det även en rapport från IEA, Internationella energirådet. Jag talar om den årliga *World Energy Outlook*, som tyvärr varit väldigt underrapporterad i medierna.

I den här rapporten använder man två nya scenarier för att ge en bild av hur energiproduktionen ska se ut fram till 2040: CPS, som utgår från dagens beslutade policyer, och SPS, som mer bygger på förhoppningar. Man kan då jämföra CPS med de scenarier som IPCC använder sig av och som kallas RCP.

Det som är nytt är att IEA även i CPS, som alltså utgår från dagens policyer, bedömer att kolanvändningen kommer att minska kraftigt framöver. Jämfört med IPCC:s befintliga scenarier spår man betydligt lägre kolanvändning, vilket gör att om IAE har rätt kan man räkna bort de högre scenarierna från IPCC – som exempelvis 8,5 och 6,0 – och snarare hamna under 4,5.

Det här låter väldigt tekniskt, men då ska man komma ihåg att nästan samtliga av de katastrofrapporter som vi läser om i tidningarna i dag eller de scenarier som vi först får upp när vi går in på SMHI:s hemsida utgår från RCP 8,5, vilket är ett extremt scenario som innebär kraftig ökad kolanvändning framöver, avstannad teknisk utveckling och extremt kraftig befolkningsökning – kanske det minst sannolika scenariot av dem alla.

Då är det väldigt positivt att IEA bedömer att kolanvändningen har peakat och att exempelvis elproduktion från kol kommer att minska med hela 3 procent i år. Detta är faktiskt positiva nyheter som det borde rapporteras lite mer om, för om växthusgasutsläppen ska minska i världen handlar det framför allt och först och främst om att minska kolanvändningen. Det är det som är den absoluta nyckeln.

Fru talman! Det vore önskvärt att även positiva nyheter, som den här rapporten, fick uppmärksamhet. Jag tror att det skulle vara till gagn för klimatdebatten om man började lyfta fram positiva framtidsscenarier till-

sammans med de dåliga. Rapporten visar också på att hoppet framför allt inte hänger på politikerna. Att kolanvändningen bedöms ha peakat beror inte i grunden på klimatpolitiken, även om det såklart delvis har med den att göra, utan på att kol konkurreras ut av andra energikällor. Det är energikällor som är renare för människor och som är billigare och mer tillförlitliga. Det gäller framför allt gas men även förnybart.

Fru talman! Vi behöver förståelse för detta. När gasen ska konkurreras ut kommer det förmodligen inte heller att vara katastrofscenarierna i tidningarna som är orsaken, utan det kommer att handla om att man hittar billigare och mer effektiva sätt att producera energi. Vi behöver fokusera brett på forskning på området. Då fungerar det inte att ha en klimatminister som inte vill forska på ny kärnkraftsteknik eftersom den ännu inte finns på marknaden. Vi måste naturligtvis skapa förutsättningar för att ny, effektiv, miljövänligare och billigare kärnkraft kan byggas, på samma sätt som vi måste få till stånd effektiv lagring av energi från sol och vind så att dessa energislag kanske någon gång i framtiden kan bli en tillförlitlig del av länders energiförsörjning.

Av den anledningen föreslår vi sverigedemokrater också att satsningen på forskning och utveckling ska ökas, och vi vill även se finansiering till en ny svensk forskningsreaktor.

Fru talman! Regeringen har genom januariöverenskommelsen aviserat fortsatta satsningar på grön skatteväxling. Det låter ju bra i teorin. Men vad vi ser är faktiskt en satsning på röda skattehöjningar utan klimatnytta. Regeringen väljer att växla upp kemikaliskatten, trots att den saknar miljöstyrande effekt och leder till att människor i ökad utsträckning gör sina inköp utanför Sverige. Denna straffbeskattning av svensk hemelektronikhandel vill den här regeringen utvidga till en skatt på kläder. Det är ungefär som att detaljhandeln inte har det tillräckligt tufft i dag med konkurrensen och att det skulle finnas en vilja att få bort ännu fler jobb från Sverige.

Så har vi då plastpåseskatten, som enligt ministrar i regeringen ska rädda valarna. Ministern som har påstått detta är inte här, men det har faktiskt sagts. Denna skatt är väl själva typexemplet på en plakatpolitisk skatt som inte värnar miljön men väl statskassan och det egna samvetet, på något konstigt sätt.

Nu när branschen själv har föreslagit en miljöavgift som ska gå till innovation och teknisk utveckling vore det väl på sin plats att man snarast kastar propositionen i soptunnan. Plastpåseskatten kommer inte att göra skillnad i våra hav, men den kommer att göra det svårare för svensk plaståtervinning när en av de viktigaste marknaderna för återvunnen plast begränsas. De som gynnas är producenter av avfallspåsar, oftast bestående av fossil plast tillverkad utomlands.

Fru talman! Grön skatteväxling är naturligtvis positivt, och jag förstår regeringens problem. När det finns landsbygdsbor som går på knäna funkar det inte att chockhöja världens redan högsta CO₂-skatt, utan då får man försöka hitta på annat som låter bra. Det finns inga underlag som tyder på att det handlar om något annat än plakatpolitik kombinerad med röd skattehöjningspolitik.

Fru talman! Det är dessvärre ett tema att expertinstanserna underkänner regeringens klimatpolitik. Klimatmålen har sedan tidigare underkänts av såväl Konjunkturinstitutet som Finanspolitiska rådet. När det kommer till klimatlagen var även Lagrådet och den svenska forskareliten på Kung-

liga Vetenskapsakademien emot. Klimatinvesteringarna i kommuner och landsting sågades nyligen av Riksrevisionen. Senaste underkännandet kom från Konjunkturinstitutet, som underkände klimatbonusen. Just i detta nu håller Riksrevisionen på att titta på det styrmedlet. Vi kan därför förvänta oss ytterligare en sågning. När ska regeringen ta till sig synpunkterna från sina egna expertinstanser? Bryr man sig över huvud taget om vad de säger?

Fru talman! Sverige behöver en klimat- och miljöpolitik som inte bygger på vänsterpolitik. Vi har i dag en miljörelse som fullständigt grävt ned sig i marxistiska planekonomiska teorier, som i slutändan bygger på att vi måste kasta våra samhällen tillbaka till en tid som innebär lägre välförstånd.

Denna rörelse saknar folklig förankring. Vi behöver en miljöpolitik som bygger på hopp, som inser att tillväxt och ökat välförstånd i hela världen måste vara ett fundament inom miljö- och klimatpolitiken, som inser att det finns intressekonflikter och inte låtsas som att allt är gratis och att det bara krävs lite mer vilja. Det finns alltid en prislapp på viljan. Miljöpolitiken måste inse att det är forskning och innovationer som är grunden till att lösa miljöproblemen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Runar Filper och Mats Nordberg (båda SD).

Anf. 95 MARLENE BURWICK (S) replik:

Fru talman! Med tio år kvar att agera för att mota klimatkrisen drar Sverigedemokraterna ned miljö- och klimatbudgeten med netto över 4 miljarder kronor. Ni ger sken av att värna vanligt folk och möjligheten att leva på landsbygden, Martin Kinnunen, men ni förvägrar vanligt folk att ställa om. När ni slaktar Klimatklivet försvinner möjligheten att få stöd till laddpunkter. När ni tar bort möjligheten att få stöd när man köper en klimatbonusbil, hur ska man då kunna ställa om?

Ni vill öka utsläppen från trafiken med hjälp av den kraftigt sänkta skatten på drivmedel och förlänga vårt oljeberoende. Den stora delen av sänkningen går till bilister i storstäderna, samtidigt som ni vill stoppa skattesänkningen till glesbygdskommuner. Vad är svaret, Martin Kinnunen? Hur ska vanligt folk i hela Sverige kunna ställa om med Sverigedemokraternas klimatpolitik på den högra ytterkanten?

Anf. 96 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Min fråga blir då spontant: Bedrev regeringen en katastrofal miljö- och klimatpolitik 2017? När jag tittar på budgetarna historiskt kan jag se att Sverigedemokraterna lägger mer pengar på utgiftsområdet än vad regeringen lade 2017. Det borde ha varit en fantastiskt katastrofalt dålig regering 2017. Har man bett om ursäkt för den katastrofala fossilpolitik som man bedrev för bara några år sedan?

Eller kan det vara så att allt inte hänger på exakt hur många miljarder som man lägger på miljöpolitiken? Det är kanske mer viktigt att fokusera på vad politiken innebär för människor och vilka olika prioriteringar som vi politiker har att göra.

Vi hör här mycket om olika förslag som vi inte stöder. Klimatbonusen har underkänts av Konjunkturinstitutet, och den har underkänts av Finans-

politiska rådet. Snart har den säkert underkänts också av Riksrevisionen. Varför underkänns den? Därför att den inte är ett effektivt styrmedel och därför att pengarna inte träffar rätt. Mycket av pengarna hamnar i Norge. Vi subventionerar Norges fordonsflotta i dag. Är det ett bra sätt att använda skattebetalarnas pengar på?

Anf. 97 MARLENE BURWICK (S) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna säger sig vara teknikoptimister. Samtidigt skär man ned 400 miljoner av de 600 som går till Industriklivet. Just nu gör svensk industri miljardinvesteringar i klimatomställningen för att säkra framtidens export och jobb.

För mig som socialdemokrat är jobb i hela landet något som verkligen bidrar till hopp i omställningen. Just det hoppet tar Sverigedemokraterna bort samtidigt som de säger sig vara teknikoptimister.

Hur kan ni ställa om hela Sverige med den avsaknad av klimatpolitik som ni har, Martin Kinnunen?

Anf. 98 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Det är helt riktigt att Sverigedemokraterna vill fokusera på en mer effektiv klimatpolitik – en billigare klimatpolitik. Det finns heller inget extremt behov i Sverige av att minska utsläppen snabbt. Utsläppen är låga i Sverige. Om vi tar hänsyn till alla upptag från vår skog råder i princip utsläppsneutralitet i dag.

Vi ställer oss därmed inte bakom 2030-målet för transportsektorn eller de andra beslutade klimatmålen. Vi håller med Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet om att målen är ineffektiva och inte på ett bra sätt bidrar till minskade utsläpp i världen. Därför är vi emot dem, och därför har vi inte så bråttom och behöver inte försämma för vanligt folk i den utsträckning som Socialdemokraterna vill.

Anf. 99 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna vill skära ned drygt 4,1 miljarder kronor på klimat- och miljöbudgeten, slopa miljöskatter för 6 miljarder kronor, sänka skatten på drivmedel med 1 krona och samtidigt slopa indexeringen.

Som Marlene Burwick nämnde nyss vill man också sänka de satsningar som görs på Sveriges industri, vilket ju skulle vara skadligt för Sveriges konkurrenskraft.

Jag skulle vilja ta upp frågan som rör bensinskatten. Jag har bett riksdagens utredningstjänst att ta fram ett underlag om bensinskattens geografiska fördelningseffekter. Det visar att av pengarna som den sänkning av bensinskatten med 1 krona som Sverigedemokraterna nu föreslår skulle ge skulle endast 8 procent tillfalla glesbygden medan 63 procent skulle gå till storstäderna. Geografiskt sett skulle 51 procent av skattesänkningen gå till Götaland, 36 procent till Svealand och 13 procent till Norrland.

Då undrar jag, fru talman: Hur kan Sverigedemokraterna stå i talarstolen och påstå att deras skattesänkning skulle gynna landsbygden och glesbygden?

Anf. 100 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Det gläder mig att ledamoten vill tala om drivmedelsbeskattningen. Det är en viktig reform i Sverigedemokraternas politik.

Jag skulle vilja hävda att 1 krona i sänkt pris nog är i underkant, för det tar inte full hänsyn till konsekvenserna när man minskar andelen biodrivmedel i mixen. Jag tror att vi kommer att kunna få ännu lägre pris med sverigedemokratisk politik.

Det här är viktigt, för bilen är grundläggande för människors rörlighet i det svenska samhället. Det är ett stort land vi har. Men bilen är viktig inte bara för landsbygdsbor. Den är viktig för storstadsbor. Den är viktig för människor som ska köra sina barn till skolan, till fotbollsträningen. Bilen är grundläggande för väldigt många människor i vårt land, och då kan vi inte fortsätta straffbeskatta människor som behöver bilen. Det är inte bara landsbygdsbor, även om landsbygdsbor är extra beroende av bilen, utan det gäller många – och jag vill framhålla att Sverigedemokraternas politik kommer att leda till mer än bara 1 krona i sänkt drivmedelsbeskattning.

Anf. 101 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Det skulle vara en klen tröst för landsbygden att få billigare bränsle på bekostnad av att det framför allt gynnar bilresandet i storstäderna. Vi behöver en mer träffsäker och bättre landsbygdspolitik än så.

Jag kan konstatera att Sverigedemokraterna drar ned också på den satsning på generella skattesänkningar för landsbygden och glesbygden som vi i regeringspartierna tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna föreslår.

Vi måste minska klimatutsläppen från trafiken med 70 procent. Jag kan nog sätta min politiska trovärdighet på ett faktum: Det är helt omöjligt att klara det utan ekonomiska styrmedel. Hur ska Sverigedemokraterna göra?

Anf. 102 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Vi kommer att få se en omställning i transportsektorn; det är jag övertygad om.

Finanspolitiska rådet resonerar kring huruvida detta är en bra tidpunkt för målet. När kommer elbilen att slå igenom? Vi kommer att få se detta slå igenom. Det kanske inte sker till 2030. Vi kanske träffar rätt 2035. Men det kan vi göra utan styrmedel. Det kan vi göra utan att det kostar så här mycket pengar. Är det värt att åsamka människor så här stor skada för några år? Vi kan satsa de pengarna utomlands på projekt som ger mycket mer.

Landsbygdsborna är inga socialfall. De behöver inte skattesänkningar i enskilda landsting eller enskilda kommuner. Vi vill erbjuda alla Sveriges människor sänkt skatt, och vi vill erbjuda kraftigt sänkt drivmedelspris.

Anf. 103 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att konstatera att regeringens förslag till budgetramar har bifallits av riksdagen. Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den som Kristdemokraterna önskar väljer jag att avstå från ställningstagande i fråga om anslagets fördelning inom utgiftsområde 20 och i stället hänvisa till vårt särskilda yttrande.

Jag vill ändå berätta att Kristdemokraterna vidhåller sin uppfattning att anslagen inom utgiftsområde 20 borde ha begränsats på det sätt som framgår av vår kommittémotion.

Herr talman! Klimatutmaningen är global. Det innebär att vi i Sverige måste möta den på både ett internationellt och ett nationellt plan. Efter fleråriga förhandlingar var det mycket glädjande att världens länder år 2015 enades om ett klimatavtal i Paris. Ett gott internationellt samarbete är ju helt avgörande för att nå framsteg.

Efter två veckors förhandlingar har klimatmötet i Madrid nu gått i mål på övertid, om än kanske inte med det resultat som vi hade önskat. Ambitionerna hos vissa länder är inte tillräckligt stora. De största förlorarna är världens fattigaste, som har bidragit minst till utsläppen men ändå får bära de största konsekvenserna. Det är dock bra att fattiga länder nu blir kompenserade för skador som orsakats av klimatförändringarna.

Klimatet kräver att världens länder agerar gemensamt. Men om vi ska få med oss omvärlden på omställningen måste vi visa att det går att ställa om på ett positivt sätt. Det ska vara kul att ställa om! Vi ska vara teknikpositiva och teknikoptimister. Klimatskam och undergångsångest leder inte till önskat resultat. Skam och ångest föder i stället rädsla, och det leder inte till de kreativa handlingar som vi behöver. Tvärtom förlamar det oss. Den psykiska ohälsan är stor nog utan att vi lägger ytterligare bördor att bära på våra medmänniskor.

Herr talman! Det är oroväckande att de svenska utsläppen av växthusgaser har planat ut. Under de åtta år som alliansregeringen styrde Sverige pekade utsläppskurvan åt rätt håll. Enligt statistiken för 2018 har utsläppen under Löfvens och Lövins ledning minskat med ca 3,8 procent – detta exklusive utrikes transporter. Om man räknar med utrikes transporter har utsläppen i samma period i stället ökat med 2 procent. Under Alliansens regeringstid minskade utsläppen med 19 procent på åtta år.

Orsakerna till detta är flera, men jag skulle här vilja ta upp några viktiga delar för oss i Kristdemokraterna för att vi i fortsättningen ska få kurtorna att gå åt rätt håll.

För det första kärnkraften: Kärnkraften är en klimatneutral energikälla som i dag svarar för drygt 40 procent av Sveriges elproduktion. De båda reaktorerna Ringhals 1 och 2 ska enligt planerna stängas vid utgången av år 2019 respektive 2020. Det beslutet kommer att leda till försämrade effektbalans och ökat importbehov.

Kristdemokraterna anser att möjligheterna att driva vidare reaktorerna ska ses över i en snabbutredning. Den utredningen bör även ta hänsyn till och belysa klimatkonsekvenserna. En stängning av reaktorerna leder till utsläpp av ytterligare 8 miljoner ton koldioxid årligen. Det är fullständigt oralistiskt att tro att sittande regering, som alltså knappt lyckats minska utsläppen med 0,2 miljoner ton, på något magiskt sätt ska kunna skaka fram utsläppsminskningar som kompenserar för stängningen av Ringhals.

Vi behöver mer ren el, inte mindre, om vi ska klara klimatutmaningarna. Vi vill se en framtid för både kärnkraft och vattenkraft, tillika sol- och vindkraft. Sverige har i dag en energimix som vi ska vara stolta över.

För det andra, herr talman, gäller det att skilja på stort och smått. Mycket kraft läggs på att sprida skuld och skam i stället för att genomföra teknikskiften.

Ett exempel där vi i Sverige verkligen kan ta stora kliv och visa vägen för andra är stålindustrin. SSAB har en realistisk plan för att gå över till koldioxidfri stålproduktion och därmed få bort 10 procent av Sveriges utsläpp. Men man sitter fast i väldigt långa tillståndsprocesser. Flera andra investeringar befinner sig i en liknande sits. I dag kan ett tillståndsärende gå genom länsstyrelsen, mark- och miljödomstolen, Mark- och miljööverdomstolen och Högsta domstolen. Detta kan ta flera år – år som kan vara oerhört värdefulla för klimatet men även för investerare som vill ligga i den globala framkanten i strävan efter hållbara lösningar på exempelvis våra energi- och transportbehov.

Kristdemokraterna föreslår därför att det för strategiska klimatrelaterade projekt införs ett snabbspår. En tillståndsprocess för strategiskt viktiga klimatprojekt ska ta max 12 månader. Tillkännagivandet finns redan sedan riksmötet 2016/17. Varför agerar ni inte?

För det tredje vill jag ta upp putsandet av glorian. Det verkar som att det finns en ovilja från regeringens sida att genomföra åtgärder som har stor betydelse om de inte har en tydlig självspåkande eller moraliserande effekt. Visserligen måste vi lägga om delar av vår livsstil för att nå klimatmålen. Men förutom att vi måste få igång påtagliga minskningar av utsläppen i Sverige behöver vi erkänna att det behövs kompletterande åtgärder.

1,5-gradersmålet kan inte nås enbart genom omställning av våra produktions- och konsumtionsmönster. Sverige behöver bidra mer aktivt till det globala klimatmålet. Internationella klimatinvesteringar har betydligt högre kostnadseffektivitet än åtgärder som görs i Sverige. Kristdemokraterna vill därför öka klimatbiståndet med ytterligare 1 miljard kronor per år.

Vi vill även nyttja teknik för att samla in och lagra koldioxid. Trots att tekniken är beprövad har Miljöpartiet hittills varit ganska avogt inställt till koldioxidlagring. Endast genom Centerpartiets påtryckningar har en sådan satsning nu letat sig in i statsbudgeten.

Vi bör även bejaka det aktiva skogsbrukets möjligheter att fånga koldioxid och lagra den i produkter, alltså substitution. Därför är morgondagens beslut i miljö- och jordbruksutskottet om LULUCF oerhört viktigt också för klimatet, inte enbart för Sveriges fantastiska skogsindustrier.

Herr talman! Vid sidan om klimatet behöver vi ta itu med andra viktiga miljöproblem. Jag tänker främst på tillståndet i våra hav samt spridningen av gifter och skräp.

Plast är det vanligaste materialet i olika typer av skräp. Många av de produkter som tillverkas av plast är av engångskaraktär eller används bara under en kortare tid. Det är angeläget att minska nedskräpningen med plast liksom att undvika att fossil plast bränns med åtföljande koldioxidutsläpp i atmosfären. Ekonomiska incitament är ofta effektiva och skulle troligtvis ha effekt även för att öka återvinningen av plast. Kristdemokraterna föreslår därför att Sverige verkar för införandet av en internationell nyttillverkningsavgift på plast som tillverkas av fossila material. Därigenom skulle plast också få ett högre återvinningsvärde.

Herr talman! Slutligen måste vi klara att i miljö- och klimatdebatten ha flera tankar i huvudet samtidigt om vi ska nå önskat resultat. Annars kommer vårt klimatarbete att bli lika effektivt som att sitta i en gungstol. Man gör något för stunden, men det leder inte framåt.

(Applåder)

Anf. 104 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Det är dags att prata om verkstad i klimatpolitiken. Jag vill ställa en fråga till Kjell-Arne Ottosson om Kristdemokraternas slakt av klimatinvesteringarna: Klimatklivet, Industriklivet och stadsmiljöavtalen.

Jag hade i våras förmånen att tillsammans med Svenskt Näringsliv besöka ett av alla de företag som fått investeringsstöd genom Klimatklivet. Vi åkte till Östervåla i Norduppland och Zetterbergs industri, som tillverkar lastbilschassin. Med hjälp av Klimatklivet har de i samarbete med Energikontoret i Mälardalen kunnat identifiera energieffektiviseringsåtgärder och genomföra dem. De har byggt om ventilationen i lackeringsanläggningen till en behovsanpassad lösning med högeffektiv värmeåtervinning. Förändringen innebär minskad energianvändning och minskat effektbehov. Koldioxidutsläppen har genom den åtgärden minskat med 100 ton per år.

Om Kristdemokraterna hade fått styra Sverige hade den typen av projekt inte funnits. Hur kan Kristdemokraterna gå fram med en politik där de drar ned på möjligheterna för svenska småföretag att ligga i framkant, att bli mer lönsamma, att anställa fler och att minska klimatutsläppen?

Anf. 105 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Herr talman! Som jag sa i mitt anförande handlar det om att klara av att ha flera tankar i huvudet samtidigt. Här handlar det om prioriteringar. Vi prioriterar andra delar i vår klimat- och miljöbudget.

Maria Gardfjell vet väldigt väl att Klimatklivet har fått stryk av många experter. Därför har vi ansett att Klimatklivet i dess nuvarande form ska tas bort. Vi vill i stället satsa på bland annat biproduktion, alltså att ta vara på det som den svenska skogen ger för att få flygbränsle som är betydligt mindre farligt än det vi har i dag. Det handlar om produktion av till exempel vätgas plus en del andra saker.

På samma gång handlar det om prioriteringar. Över 90 000 personer har väntat olagligt länge på operation. För dem är det oerhört viktigt att få vård. Där handlar det verkligen om liv och död och det nu. På nyheterna i dag kan vi se om det i Uppsala, Gislaved, Trollhättan och Malmö. Vi har satsat mer pengar på trygghet. Det handlar om liv och död för människor just nu.

Samtidigt satsar vi på klimat- och miljöåtgärder. Det gäller alltså att ha två tankar i huvudet på samma gång.

De satsningar som görs på klimat- och miljöåtgärder måste också vara åtgärder som gör faktisk nytta. Riksrevisionens rapport har bland annat talat om att Klimatklivet har en lång väg att gå.

Anf. 106 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Jag känner sannerligen en stark oro för de problem som i dag finns med ekonomin i kommuner och regioner runt om i Sverige. Jag som tidigare kommunpolitiker vet också hur hårt våra kollegor runt om i landet arbetar för att få bukt med problemen. Det är verkligen inte enbart en fråga för statsbudgeten, utan det är de kommunala och regionala budgeterna man måste arbeta med i de frågorna.

Herr talman! Jag har fortfarande en fråga till Kristdemokraterna. Man avvecklar alla typer av klimatinvesteringar som finns, till exempel Klimat-

klivet, drar ned kraftigt på Industriklivet och tar bort satsningarna på stads- miljöavtalen. Vem är det då som ska göra jobbet? Och hur ska man få igång de satsningar som behövs för klimatomställningen?

Anf. 107 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Herr talman! Det är glädjande att även Maria Gardfjell känner oro. Jag hoppas att även regeringen kan visa det och göra saker som faktiskt ger verkan även på sjukvårds- och trygghetsområdena.

Jag trodde att vi i riksdagens talarstolar skulle hålla oss till sanningen. Det är nämligen inte sant att vi skär ned på och tar bort alla satsningar på miljön och klimatet. Det är helt fel. Jag tog upp en del satsningar i mitt tidigare svar.

Vi satsar på andra saker som faktiskt gör nytta. Det handlar inte om symbolpolitik eller plakatpolitik. Det handlar om satsningar som gör större nytta, till exempel ett snabbspår, som skulle hjälpa de stora industrierna, som är de stora utsläppsbovarna. Där finns redan ett tillkännagivande från 2016/17. Det ligger klart. Det är bara för regeringen att agera. Men regeringen agerar inte.

Maria Gardfjell har inte fler chanser att svara. Men det är intressant att man har så lågt hängande frukt som man inte tar. Det är mer skrämmande, herr talman.

Anf. 108 MARLENE BURWICK (S):

Herr talman! År 1972 var luftföroreningar, försurade sjöar och farliga miljögifter i naturen stora samhällsproblem som hotade människors hälsa. Samma år arrangerades, på initiativ av den socialdemokratiska regeringen under ledning av Olof Palme, det första globala FN-miljömötet i Stockholm.

År 2022 är det 50 år sedan det där första mötet. Regeringen kommer därför att verka för ett svenskt värdskap av ett globalt högnivåmöte det året. Flera av miljömålen halkar efter, och det finns fortfarande behov av att kraftsamla runt några av vår tids stora utmaningar.

En av de allra största frågorna i dag är klimathotet. Isar smälter, havsnivåer stiger och öknar breder ut sig världen över. I vårt eget land har torka och skogsbränder de senaste åren blivit allt vanligare. Enligt forskare väntas konsekvenserna bli ödesdigra om vi inte lyckas vända utvecklingen inom en knapp tioårsperiod. Det kommer an på oss verksamma i dag att ställa om för att alla ha en planet att lämna i arv till våra barn och barnbarn.

Herr talman! Vi definieras av våra handlingar. Därför måste utgångspunkten för den globala klimatpolitiken vara en rättvis klimatomställning som bygger på solidaritet mellan länder och människor och där ingen lämnas efter. Medan den globala uppvärmningen är ett hot är klimatpolitiken tvärtom en möjlighet. Genom att agera finns stora vinster för samhället att hämta hem i form av nya jobb, förbättrad folkhälsa och ekonomisk tillväxt.

För att uppfylla målsättningarna i Parisavtalet, Agenda 2030 och FN:s globala strategi för biologisk mångfald anser regeringen att det behövs en stark miljö- och klimatforskning. Forskningen är viktig för att skapa ett gediget vetenskapligt underlag och en grund att stå på för att hitta lösningar för att hantera de globala klimat- och miljöutmaningarna.

Prot. 2019/20:52
16 december

-----
*Allmän miljö- och
naturvård*

Riksdagen har antagit ett mål om att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser för att därefter uppnå negativa utsläpp. För att nå dit krävs stora investeringar och tekniksprång.

Vi kommer att behöva utsläppsminskningar inom alla sektorer och i hela landet. Klimatklivet är ett investeringsstöd som under föregående mandatperiod stödde över 3 200 projekt, inklusive över 30 000 laddpunkter. Det förväntas bidra med utsläppsminskningar motsvarande nästan 3 procent av Sveriges samlade utsläpp av växthusgaser. För att förstärka arbetet med klimatomställning i hela landet föreslås en ökning av Klimatklivet med 1,16 miljarder kronor.

En sektor med stora utmaningar och stor potential för utsläppsminskningar är den svenska industrin. För att stödja tekniksprång, omställningen inom industrin och åtgärder för negativa utsläpp föreslås en förstärkning av Industriklivet med 300 miljoner kronor per år.

För att klara utsläppsminskningarna inom transportsektorn behöver vi öka både produktionen och användningen av biodrivmedel samt få till stånd en ökad elektrifiering.

Regeringen gör flera satsningar för att främja forskning och utveckling av hållbara biodrivmedel, och för att påskynda elektrifieringen ska en elektrifieringskommission tillsättas. Hela Sverige ska kunna vara en del av klimatomställningen. Därför ska 50 miljoner kronor per år under en treårsperiod gå till att bygga ut laddinfrastruktur längs de större vägarna i Sverige.

Regeringen bedömer också att det behövs ett stöd för elektrifierade lastbilar och arbetsmaskiner. Det är sektorer med stora utsläpp som behöver minska för att Sverige ska kunna nå det nationella klimatmålet för minskade utsläpp inom transporter.

Sveriges utsläpp minskade år 2018. Vi har mycket jobb kvar att göra, både hemma och som global klimatledare. Under kommande år måste utsläppen minska snabbare. Men det är glädjande att se att klimatpolitiken ger resultat.

Herr talman! Det finns fortfarande ett stort behov av att långsiktigt skydda värdefulla skogar och marina områden för att säkerställa biologisk mångfald, viktiga ekosystemtjänster och möjligheter till friluftsliv. Resurserna för att skydda värdefull natur och stärka naturvårdsarbetet och den biologiska mångfalden föreslås därför stärkas med sammanlagt 600 miljoner.

Herr talman! Det är viktigt att vi tar hand om våra vattenmiljöer och att vi gör upp med miljösynder från förr. Även om vi inte ser det som finns under ytan har vi ett ansvar för det.

För att förbättra hälsan för bland annat vårt inland Östersjön och skydda vår vattentillgång föreslår regeringen att 240 miljoner kronor sätts på åtgärder för havs- och vattenmiljön. Åtgärderna mot övergödning ska bland annat genomföras inom ramen för lokala vattenvårdsprojekt samt genom ett ökat samarbete mellan Östersjöländerna.

Runt om i Sverige finns miljöskulder som behöver åtgärdas. Miljögifter i exempelvis sediment kan spridas till omgivande vattenmiljö, vilket utgör ett hot mot både människors hälsa och miljön. Ytterligare 65 miljoner kronor går därför till arbetet med sanering av förorenade marker, vatten, sediment och miljöfarliga vrak.

Herr talman! Socialdemokratin har aldrig skyggat för en utmaning. Vi ska göra det som krävs för att värna vår natur och våra hav och för att nå Parisavtalets mål och göra en rättvis klimatomställning. Det är bara tillsammans som vi kan nå målen.

Jag yrkar bifall till miljö- och jordbruksutskottets förslag till beslut.
(Applåder)

I detta anförande instämde Isak From, Malin Larsson, Markus Selin och Hanna Westerén (alla S).

Anf. 109 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Herr talman! Låt mig först korrigera Marlene Burwick: Om du räknar med utrikes transporter har utsläppen i Sverige ökat med 2 procent under de senaste två åren.

Men det var inte detta som var min fråga. Allt fler rapporter visar att vi behöver mer el framöver, inte mindre, om vi ska klara klimatutmaningarna. Som jag sa i mitt anförande vill vi se en framtid för både kärnkraft, vattenkraft, solkraft och vindkraft. Den energimix som vi har i Sverige är bra. Vår gemensamma fiende borde i stället vara olja och kol, inte kärnkraft.

Sveriges elbehov kommer att öka, och det betyder att vi ska utveckla samhället och minska oljeberoendet samtidigt som vi ska klara klimatmålen. Planeringen för ökad elanvändning ser ut att utgå från ett elbehov på minst 200 terawattimmar år 2045 om alla åtaganden ska kunna uppfyllas. Här behövs alltså alla icke-fossila energislag och ett utbyggt elnät. Det är avgörande. Detta är Svenskt Näringsliv, IVA och Energiföretagen eniga om.

Det behövs alltså minst 200 terawattimmar år 2045. Hur tänker Socialdemokraterna att vi ska klara att lösa detta när vi lägger ned kärnkraften, och till vilken kostnad? Det är min fråga till Marlene Burwick.

Anf. 110 MARLENE BURWICK (S) replik:

Herr talman! Socialdemokraternas ingång är att man bör hålla de överenskommelser som man faktiskt sluter. Det är också något som svensk industri i högsta grad förväntar sig av riksdagen.

Efter Fukushima gjorde världens ledande experter nya regler för säkerheten på kärnkraftverk. Vi behöver ha oberoende kylning av reaktorhärden i 72 timmar. Det är den investeringen som på marknadsmässiga grunder gör att Vattenfall lägger ned Ringhals 1 och 2. Det är inte politiska beslut.

Energiöverenskommelsen säger ingenting om att kärnkraft måste läggas ned, men vi socialdemokrater vill inte använda skattepengar för att subventionera ny kärnkraft – pengar som i stället behöver gå till välfärden. Det behöver i så fall ske på marknadsmässiga grunder.

Min fråga till Kristdemokraterna är: Varför lämnar man en överenskommelse som är så viktig för svensk konkurrenskraft?

Anf. 111 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Herr talman! Något som är viktigt för svensk konkurrenskraft är att svensk industri har elektricitet och trygg och säker strömleverans. Det är betydligt viktigare än något annat, för utan detta får de inte gjort något av det de ska.

Jag var på Gotland i början av december och fick höra lite grann om hur det fungerar varje gång strömmen går på Cementa i Slite. Det tar otroligt lång tid innan de kan starta upp sin process igen, och de förlorar väldigt mycket pengar. Sådana saker är betydligt viktigare än en energiöverenskommelse som inte visar sig fungera.

Motståndet mot kärnkraften verkar tyvärr vara viktigare än att rädda klimatet. Enligt Sweco kommer det att krävas investeringar på drygt 1 500 miljarder kronor till år 2040 för att garantera leveranssäkerhet utan kärnkraft. Men belastningen på den svenska ekonomin blir minst 1 000 miljarder mindre med ny kärnkraft. Varför då inte satsa på något som faktiskt är billigare och ger den elektricitet och trygghet som svenska företag kräver?

Anf. 112 MARLENE BURWICK (S) replik:

Herr talman! För Socialdemokraterna var det viktigt att hålla kvar i energiöverenskommelsen, som alltså inte säger något om när kärnkraften ska läggas ned.

Sverige har en avreglerad elmarknad, och kostnaden för ny kärnkraft är i dag avsevärt högre än för ny vindkraft. Det är marknaden som behöver svara på den investering som Kjell-Arne Ottosson frågar efter.

När jag träffar företrädare för Hybrit säger de att hela deras affärsmodell, som kommer att kräva väldigt mycket el, bygger på att man använder närproducerad, förnybar el för att producera vätgas som man sedan lagrar. Vätgaslagret, som de sedan producerar, kommer också att fungera som en buffert i hela elsystemet.

Ett av de absolut främsta forskningsprojekten inom svensk industri i dag bygger alltså helt på den förnybara elen. Det är någonting som Kristdemokraterna helt verkar ha missat. De senaste prognoserna visar också att elöverskottet kommer att öka i Sverige trots att Ringhals 1 och 2 läggs ned.

(Applåder)

Anf. 113 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Man kan konstatera att Miljöpartiet håller i taktpinnen i denna fråga. Det är ingen som riktigt vet vad Socialdemokraternas klimatpolitik går ut på. Vill man, liksom företrädare för Miljöpartiet, att företag ska gå i konkurs? Tycker man att Volvo är en klimatbov? Tycker man att svensk export ska minska eller öka? Det är obesvarade frågor.

Det enda väljarna vet är att Socialdemokraterna använder klimatpolitiken för att finansiera oansvarig bidragspolitik. Man kallar kemikalieskatt, förbränningsskatt och plastspåseskatt för klimat- och miljöskatter samtidigt som alla expertinstanser som har granskat detta visar att det enbart är i syfte att hämta hem pengar för att finansiera annan politik.

Vi vet alltså att Socialdemokraterna för en oansvarig ekonomisk politik när landet befinner sig i kris med gängskjutningar, sexualbrott och otrygghet. Trots detta påstår man att klimatskatter ska hämtas in och finansiera bidragsutgifter.

Det är oerhört synd att Sveriges än så länge största parti låter ett litet parti hålla i taktpinnen i två av Sveriges just nu viktigaste frågor: invandringen och klimatet. Jag måste därför fråga Marlene Burwick om Socialdemokraterna är nöjda dels med takten på utsläppsminskningarna, som vi

vet inte sker tillräckligt fort, dels med nedläggningen av kärnkraften. Är Socialdemokraterna nöjda med detta?

Prot. 2019/20:52
16 december

-----
*Allmän miljö- och
naturvård*

Anf. 114 MARLENE BURWICK (S) replik:

Herr talman! För Socialdemokraterna är svensk konkurrenskraft, svenska företag och svensk industri väldigt viktiga. Där har Louise Meijer ett svar.

Jag skulle vilja ha ett svar av Louise Meijer. Alldeles nyss stod Sverigedemokraterna i talarstolen och berättade att det inte var så himla bråttom att få ned utsläppen. Det var inte så himla viktigt med de klimatmål som vi har satt upp i Sveriges riksdag. Och det verkar inte som att man vill leva upp till Parisavtalet. Därför har jag en fråga till Louise Meijer och Moderaterna, som nu vill samarbeta med Sverigedemokraterna: Hur ser man på klimatpolitiken i det samarbetet?

Enligt Parisavtalet är alla länder skyldiga att åstadkomma utsläppsminskningar också i sina egna länder. Det handlar om att ta ett eget ansvar, Louise Meijer. Anser Moderaterna att Sverige ska ta klimathotet på allvar och leva upp till Parisavtalet, till skillnad från företrädarna för Sverigedemokraterna?

Anf. 115 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Sverigedemokraterna får givetvis svara för Sverigedemokraternas politik. Det jag undrar är: Varför använder Socialdemokraterna klimatpolitiken som finansieringskälla för den bidragspolitik man för? Hur kan det komma sig att det enda man hör om när det kommer till Socialdemokraternas klimatpolitik är skatter? Det är skatter som man påstår är klimat- och miljöskatter, men i praktiken handlar det om att finansiera en expansiv utgiftspolitik. Det är för mig obegripligt.

Jag skulle vilja fråga Marlene Burwick: Hur kommer det sig att man använder klimatpolitiken som bollplank och studsatta för att finansiera andra utgifter i budgeten? Det är inte rättvist för en klimatpolitik i dagsläget.

Anf. 116 MARLENE BURWICK (S) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna står för en rättvis klimatomställning. Det innebär också att hela landet kan vara med i den omställningen. I den omställningen behöver vi exempelvis stöd för att folk och företag i hela landet ska kunna vara med. Detta är inte någonting som man bara hittar på i Stockholm. Ska man klara av en klimatomställning på allvar behöver hela Sverige vara med.

Det är lustigt att Louise Meijer, som har ägnat sin tid åt att fråga mig vad Miljöpartiet tycker, inte kan svara på något som är otroligt viktigt för väljarna, nämligen vad samarbetet mellan Moderaterna och Sverigedemokraterna kan ha för effekter på klimatpolitiken.

Och Louise Meijer kunde inte med ett ord förklara det siffertrixande som Moderaterna gör genom att flytta 2 miljarder från biståndsbudgeten för att täcka upp hålen i miljöbudgeten. Det är häpnadsväckande.

(Applåder)

Anf. 117 MAGNUS EK (C):

Herr talman! Jag konstaterade när vi hade motsvarande debatt för ett år sedan det sorgliga i att tillhöra en generation som kommer att få vänja sig inte bara vid att sätta upp miljömål utan också vid att uppsatta miljömål inte uppfylls till den tid vi har sagt.

Vi kan konstatera det även i år. Av de 16 miljökvalitetsmål vi har i landet når vi med uppsatta styrmedel 2. När det gäller resterande mål är det tveksamt om vi uppnår dem. Utvecklingen är delvis positiv, delvis negativ. När det gäller 5 av våra 16 miljökvalitetsmål har vi en negativ utveckling.

Vi har haft en ganska lång debatt kring ett av miljökvalitetsmålen. Jag vill börja med det. Det är det som rör en minskad påverkan på jordens klimat. Jag och Centerpartiet är övertygade om att Sverige har ett ansvar inte bara mot oss själva i kampen för en värld där vi inte har en negativ påverkan på jordens klimat och där vi inte har en global uppvärmning. Vi har också ett internationellt ansvar, och vi har möjligheter för det svenska samhället, den svenska industrin och svenska arbetstillfällena i klimatomställningen.

Man kan ibland få bilden av att miljö- och klimatarbetet är någonting som vi tar på oss, att det är en börda för svenska företag, svenska människor och det svenska samhället som vi tar på oss för någon annans skull. Det är helt enkelt inte sant. Vi tar på oss miljö- och klimatarbetet för att bygga en bättre värld för oss själva men också för att vi är övertygade om att det finns ett värde i att vi ligger långt fram i den omställningen. Det är här som vi kommer att skapa nya arbetstillfällen i Sverige inom grön teknik och med våra förnybara resurser, och det ska vara en viktig del i att bygga det svenska samhället starkt även framöver.

Tyvärr, herr talman, ser det inte på alla sätt ljust ut när det gäller att uppnå de mål som vi internationellt och gemensamt har enats om i Parisavtalet. De globala utsläppen ökar. Vi har tack och lov en något minskande utsläppskurva i Sverige, men även här ligger vi under vad vi skulle behöva uppnå. Och vi vet alla i denna kammare, hoppas jag, vilka konsekvenser det får ifall vi inte gemensamt klarar av att nå upp till uppsatta mål.

Det är beklämmande när vi ser en motsättning mellan att göra insatser i Sverige och att ha ett ansvar globalt. Jag ska inte fördjupa mig alltför mycket i biståndspolitik och handelspolitik. Det rör andra utsläppsområden och andra delar av budgeten. Men det är inte så att vi bara har ett ansvar internationellt. Sverige måste också kunna klara av att visa hur utvecklade och rika länder kan ställa om.

Klimatutmaningen löses inte bara i tillväxtländer. Den löses inte bara i medelinkomstländer, som Kina och Indien, utan även utvecklade länder måste klara av att ta sin del av ansvaret.

Utifrån detta är jag glad över det budgetförslag som ligger på bordet, herr talman. Det är inte bara den största miljö- och klimatbudgeten någonsin. Den fokuserar också mer på rätt saker. Denna budget innebär grön skatteväxling på riktigt. Det är inte bara så att miljöskatterna höjs, utan det är också så att skatterna på det som är bra för miljön och skatterna på jobb och företagande sänks. Skattetrycket överlag sänks. Det är någonting som jag, som ju ekonomiskt sett är liberal, tror är väldigt bra för det svenska samhället och för svenskt företagande. Det är precis det som en grön

skatteväxling innebär. När vi lägger skatter på det som är dåligt för miljön ska vi också klara av att minska skatter på andra områden.

Jag är glad över de satsningar som görs på forskning och utveckling och på att bibehålla det handslag som vi har gjort med svensk industri om att sänka de svenska utsläppen, även i viktig basindustri och viktiga näringar.

Jag är glad över att vi börjar genomföra det som vi är överens om i januariavtalet.

Jag är glad över de vinster som finns där på konsumtionsbaserade utsläpp och hållbart flygbränsle. Det är riktiga steg för att uppnå en cirkulär ekonomi. Vi ska senare under mandatperioden se över möjligheten till ett produktpass och utveckla klimatlagen.

Den här omställningen handlar för all del inte bara att beskatta det som är dåligt utan också om att bygga möjligheterna till den cirkulära ekonomin och visa hur omställningen ska gå till. Jag tror, herr talman, att det är precis det här som vi åtminstone del gör med höstbudgeten och med januariavtalet.

Jag är mer oroad över den lättsinnighet som vi ser i den svenska politiken just nu om långsiktigheten i de ramverk vi sätter för näringslivet. Jag vet vilken bromskloss det blev för de företag som utvecklade biodrivmedel förra mandatperioden när förutsättningarna var oklara. Jag tror inte att det när någon som vinner på att vi från politiken inte klarar av att ge tydliga och raka förutsättningar för hur svenska företag ska utvecklas och vilka styrmedel som kommer att vara gällande.

Herr talman! Jag vill använda några minuter av mitt anförande till att tala om några av de andra 16 miljö kvalitetsmålen. Allting är inte bara klimatutmaning. Vi har också stora utmaningar vad gäller den biologiska mångfalden i Sverige. Det handlar om att bevara det biologiska arvet till kommande generationer, att bevara resiliensen i den svenska naturen och ta vara på de ekosystemtjänster som gagnar hela samhället.

Här tror jag att politiken behöver ta rejäla kliv. Jag och Centerpartiet är glada över att satsningarna på till exempel levande våtmarker förstärks. Det är någonting som inte bara är bra för den biologiska mångfalden och för naturen. Det handlar också om krisberedskapen och försörjningstryggheten. Den dagen vi har torka vet vi att det står vatten i landskapet. Efter åren vi har haft blir det tydligt för allt fler att man måste kunna kombinera samhällsvinster och miljövinster. Mer pengar till återställande av våtmarker är ett typexempel på hur vi kan uppnå det.

Jag är också lite oroad över var tyngdpunkten i diskussionen om biologisk mångfald hamnar. När jag säger biologisk mångfald i den här kamraren börjar många direkt tänka skog. Visst är det värdefullt att vi klarar av att ha balansen mellan produktion och naturvärden. Men vi får inte glömma bort att vi inte bara ska klara av att värna den biologiska mångfalden i skogen. Vi måste också fundera på hur vi gör i havsmiljöer och kustnära områden. Framför allt måste vi inse att vi är väldigt dåliga på att göra det i landskapet mellan det rena jordbrukslandskapet och skogen.

Här har vi hotade arter som är hotade för att vi har för lite hävd snarare än för mycket skydd. Det är en utmaning som vi inte har klarat av att hantera politiskt som jag tror det är värt att vi under den här mandatperioden och under kommande år verkligen återvänder till och funderar på. Hur

klarar politiken av att hjälpa till att leverera förutsättningar för den biologiska mångfalden och för dem som värnar den genom att hävda landskapet?

Herr talman! Jag får avsluta anförandet med den politiska klyschan att jag är stolt över det som Centerpartiet har klarat av att leverera i budgeten. Jag är stolt över de förhandlingar som vi har genomfört, men jag är inte nöjd.

(Applåder)

Anf. 118 NINA LUNDSTRÖM (L):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Herr talman! FN:s 17 globala mål gällande 2030 är så viktiga. I dag kunde jag på besök i min egen hemkommun konstatera att det lokala arbetet som pågår är helt fantastiskt. Det handlar om att göra de globala målen till de lokala.

Vi vet alla att miljöfrågorna är både lokala och globala. Det finns ett starkt engagemang i kommuner som vill gå före. De känner engagemanget från sina medborgare och inte minst från de unga generationerna.

Miljömålssystemet är den miljömässiga dimensionen i Agenda 2030 och ett viktigt verktyg för att kunna genomföra Agenda 2030. Digitaliseringen skapar möjligheter inom samhället. Den är oerhört viktig för att vi ska komma framåt i frågorna.

Det handlar om att digitalisera och tillgängliggöra miljöinformation och på så sätt skapa bättre förutsättningar för myndigheter, företag, organisationer och individer att göra miljöinsatser och miljösmarta val.

Jag noterar att här finns skiljaktigheter mellan partierna i riksdagen. Medan regeringen och samarbetspartierna vill gör satsningar på digitaliseringen finns det andra partier som vill minska eller dra undan mattan för de satsningarna.

Då inställer sig frågan vad konsekvenserna blir av att inte använda dessa möjligheter till att göra det absolut bästa av miljöpolitiken. Arbetet med att utforma och prioritera miljöpolitiken baseras bland annat på miljöövervakningens resultat.

Miljöövervakning har en strategisk roll när det gäller att utveckla och att följa upp arbetet med de svenska miljömålen. Men även när det gäller utvecklingen av miljö kvalitetsnormer och bedömningsgrunder spelar miljöövervakningen en viktig roll.

På internationell nivå är resultaten från miljöövervakningen basen för internationell rapportering och officiell statistik om tillståndet i miljön. När förslag läggs fram om att dra in resurserna för att möjliggöra detta inställer sig frågan: Vad blir konsekvenserna? Varför är inte arbetet miljöövervakning viktigt?

Spridning av skadegörare från skyddade naturområden har debatterats förra veckan. Jag vill återkomma till frågan hur det ser ut i de skyddade områdena. Det gäller också naturreservat och områden med biotopskydd.

Naturvårdsverket har utarbetat en vägledning som vilka åtgärder som länsstyrelserna bör vidta vid omfattade angrepp av granbarkborren i skyddade områden. I en skrivelse till alla länsstyrelser i maj 2019 framfördes också synpunkter på hur man ska agera i de skyddade områdena.

Som stöd för länsstyrelsernas arbete har Naturvårdsverket tagit fram aktuella uppgifter om granskog och grandominerad skog i skyddade områden och områden som är aktuella för att bli naturreservat samt i omgivande landskap.

I budgetpropositionen konstateras också att staten har ett stort ansvar för att vidta åtgärder för att minska spridningen av granbarkborren från skyddade områden. Därför har det också tillförts 30 miljoner kronor för att kunna hantera skogsskador och för att stödja arbetet, vilket är väldigt viktigt.

Utöver de nämnda satsningarna har också en utredning tillsatts för att stärka äganderätten till skogen och lämna förslag på nya flexibla skydds- och ersättningsformer.

Herr talman! Biologisk mångfald har inte debatterats så mycket här i dag. Men någonting som vi i Liberalerna verkligen vill framhålla är att biologisk mångfald också kan förenas med en växande cirkulär bioekonomi. Därför är det glädjande att regeringen och samarbetspartierna har tillsatt en utredning som ska redovisas den 1 juli 2020.

Vad gäller Klimatklivet, som ändå har berörts här, kan jag konstatera att Liberalerna har haft synpunkter på Klimatklivet historiskt sett. Men man kan också notera i budgetpropositionen att de synpunkter som har inkommit nu kommer att beaktas och tas hänsyn till i det fortsatta arbetet.

Jag noterar i underlaget att 30 000 laddpunkter har tillkommit med hjälp av Klimatklivet. Det inkom 3 336 ansökningar för att kunna göra detta. Vi i Liberalerna står upp för att elektrifiering är en viktig del av samhällsutvecklingen och miljöarbetet. Vi kan konstatera att i detta avseende har Klimatklivet inneburit en förbättring för förutsättningarna för att kunna fortsätta elektrifieringen.

Ett annat område som är viktigt att beröra är satsningen på alternativa bränslen och biobränslen. Detta gäller inte minst inom flyget, där det nu pågår ett omfattande arbete för att få fram nya bränslen. Energimyndigheten har ett uppdrag att inrätta innovationskluster som samlar hela värdekedjan och tar fram en gemensam behovsanalys för att klara omställningen till fossilfrihet inom flyget. Även här pågår alltså ett omfattande arbete, vilket ändå måste påpekas. Bland projekten finns en utredning om storskalig produktion av fossilfritt flygbränsle i Östersund och att undersöka förutsättningarna för svensk produktion av biobränsle för flyget.

Herr talman! Klimatförändringarna leder till extremväder och naturkatastrofer både i Sverige och i resten av världen. Vi är många som hyser respekt för den svenska som genom sitt engagemang har lyft frågorna även på global nivå, nämligen Greta Thunberg. Klimatförändringarna påverkar allt liv på jorden. För att rädda klimatet och skapa en renare framtid för kommande generationer måste vi agera. Vi måste fatta beslut som gör skillnad på både lång och kort sikt.

Vi ska ta oss an klimatutmaningen med en blandning av krisinsikt, framtidstro och realism. Vetenskap, fakta och teknikutveckling ska bidra till lösningarna. Marknadsekonomi och frihandel driver fram hållbara lösningar. Digitaliseringen, som jag inledde med att nämna, och delningsekonomin banar väg för nya klimatsmarta konsumtionsmönster. Klimatet känner inga gränser, och det kräver lösningar inom EU och i det globala miljö- och klimatarbetet. Sverige ska vara en pådrivande kraft.

Jag vill avsluta med en strof ur Evert Taubes visa, herr talman.

Kalla den änglamarken eller himlajorden om du vill
Jorden vi ärvde och lunden den gröna
Vildrosor och blåklockor och lindblommor och kamomill
Låt dem få leva, de är ju så sköna

(Applåder)

Anf. 119 MARIA GARDFJELL (MP):

Herr talman! Jag får passa på att tacka för ditt rimmande i *Agenda* i går!

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Även om klimatmötet i Madrid blev något av en besvikelse kom det två positiva nyheter här i Sverige mitt under brinnande klimatförhandlingar.

För det första presenterade Naturvårdsverket i torsdags att Sveriges klimatutsläpp nu minskar ännu mer. Att Sverige bygger en effektiv klimatpolitik på ekonomiska styrmedel som successivt ställer om Sverige är orsaken till att vi nu minskar utsläppen. Vi har även kraftfulla satsningar på investeringar i Klimatklivet, och vi har en grönare industripolitik med Industriklivet. Vi har kommuner, organisationer och företag som går före.

För det andra kom nyheten i fredags att alla partier i riksdagen utom Sverigedemokraterna enades om regeringens och EU:s mål om klimatneutralitet 2050. Nu skärper vi målen, och det är nödvändigt. Att vi är så brett samlade är viktigt. Nu måste vi öka takten i klimatomställningen ytterligare.

”Jag är mer bestämd än någonsin att arbeta för att göra 2020 till året då alla länder åtar sig att göra vad vetenskapen säger oss är nödvändigt för att nå koldioxidneutralitet till 2050, och inte se temperaturerna stiga med mer än 1,5 grader.” Det var FN:s generalsekreterare António Guterres kommentar efter klimatmötet i Madrid.

Nästa år behöver utsläppskurvan vända kraftigt nedåt. Ökningen av de globala utsläppen måste brytas. Rapporterna från FN:s klimatpanel gör fullständigt klart att skillnaden mellan 1,5 grader och 2 grader handlar om ett val mellan drägliga levnadsvillkor för människorna på jorden och ett mycket stort lidande för många som befolkar den här planeten. Ekosystem som når tipping points och kaskadeffekter som triggas igång leder till en ännu större temperaturökning.

Herr talman! Business as usual är inte möjligt. Det behövs tydlighet och långsiktighet i politiken, och det behövs ett bredare samarbete och hållbara uppgörelser.

I boken *Handla miljövänligt*, som kom på 1990-talet – ja, jag har jobbat med miljöfrågor ganska länge – fanns det ett talesätt som löd så här: Ingen har haft så fel som han som inte trodde att man inte kunde göra någonting bara för att man kunde göra så lite. Det brukar jag tänka på när diskussionen går varm här i kammaren, för alla steg i rätt riktning är välkomna – stora som små. Även ett litet land kan vara en stor förebild, och effektivitet är inte att vänta på den optimala lösningen. Lösningarna kommer bara om man jobbar hårt och bäddar för dem.

Nu vänder utsläppskurvan i Sverige, och nu måste vi öka takten. Jag vill ge en eloge till alla som jobbar hårt med klimatarbetet runt om i landet

– och särskilt till Fossilfritt Sverige, som samverkar med företag och organisationer för att ta fram färdplaner för en hållbar ekonomisk och miljömässig utveckling.

Nu måste vi också förändra vårt konsumtionsavtryck och arbeta mycket hårdare för att bidra till att även andra länder minskar sina utsläpp. Vi måste involvera medborgarna och skapa förutsättningar för att vi tillsammans ska kunna minska utsläppen. Vi har också många förebilder – jag tänker på Greta och alla engagerade ungdomar, jag tänker på Klimatkommunerna och jag tänker på företag som på frivillig väg vågar vara pionjärer med gröna affärsmodeller och nya innovationer. Jag tänker på forskarna som tar fram fakta, och jag tänker på de lantbrukare och skogsbrukare som varje dag bidrar med kolbindning i markerna. Ni är så många!

Ingen kan göra allt, men alla kan göra något. När vi nu siktar på att bli klimatpositiva måste vi ha ett mer positivt arbetssätt. Vi har de 17 hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och miljömålen att jobba med, och alla är viktiga. För att nå klimatmålet måste vi klara av även biologisk mångfald och de sociala målen. Sverige ska bli en fossilfri välfärdsnation.

Herr talman! I går promenerade jag vid Fyrisån i Uppsala. Det är enormt högt vattenstånd just nu. Jag är rädd att klimatförändringarna, med mer extrema väderhändelser, kommer att leda till allvarliga översvämningar i Uppsala – men också på väldigt många andra ställen. Många samhällsviktiga funktioner kan komma att drabbas vid översvämningarna. Jag skulle säga att vi har stor kunskap men att vi också måste börja använda denna kunskap på alla nivåer i samhället. Alltför många kommuner fortsätter att ge bygglov på tomter som kan bli översvämmade.

I den utredning om strandskydd som ska göras finns klimatanpassningsperspektivet tyvärr inte med i tillräcklig grad. Det måste dock vägas in när kommande beslut ska tas. Strandskyddet har bidragit till att Sverige står bättre rustat än många andra länder mot naturskador på bebyggelse och infrastruktur. Att investeringar i byggnader, elnät och annan infrastruktur styrs bort från stränderna minskar faktiskt vår sårbarhet.

Att Miljöpartiet sitter i regeringen innebär stora framsteg för natur, miljö och klimat. Tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna har regeringspartierna en budget som säkrar att vi i Sverige har en regering där solidariteten har en röst och rasismen inte har det. Vi har en budget som prioriterar natur, miljö och klimat. Alternativet till januariavtalet är inte en politik som ligger närmare Miljöpartiets värderingar, tyvärr, utan alternativet är en högerregering där människor vänds mot varandra.

Regeringen gör en värdefull satsning på natur för 400 miljoner kronor per år. Satsningen är mångfasetterad. Den minskar risken för torra genom att våtmarker anläggs, den bekämpar invasiva arter och den satsar på fjälllederna.

Alla som vandrat i fjällen de senaste åren har nog märkt att arbetet med förbättrade fjällleder påbörjades redan förra mandatperioden. Miljöpartiet har i regeringen bidragit med 200 mil upprustade fjällleder, 200 gångbroar och ett hundratal rastskydd. Nu kraftsamlar Sverige ytterligare så att säkerheten, framkomligheten och tillgängligheten kan öka på fjälllederna.

Vandringslederna får också en egen post i statsbudgeten.

Både jag och fjällräddningen är måna om att de som för första gången kommer till fjällen är mer förberedda och har utrustning och välbehövlig

kunskap. Därför gör vi en ökad satsning med 3 miljoner kronor till friluftsförbundens organisationerna inför Friluftslivets år 2021.
(Applåder)

Anf. 120 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Moderaterna vet att vår svenska export bidrar till att sänka utsläppen globalt. Vi vill därför se till att vår svenska industri får förutsättningar för tillväxt och konkurrenskraft.

Herr talman! Jag noterar att en företrädare för ett av regeringspartierna, som delvis är ansvarigt för klimatfrågan, önskar företag i konkurs, och dem han inte önskar i konkurs utmålar han som klimatbovar.

Min fråga till Maria Gardfjell är därför vilken syn Miljöpartiet egentligen har på våra svenska företag och hur Miljöpartiet ser på företagets roll i omställningen.

Jag har ytterligare en fråga.

Att under brinnande klimatkris göra avvecklingen av fossilfri el till en paradfråga är för mig ofattbart, särskilt när det kommer från Miljöpartiet, som säger sig vilja värna fossilfrihet. Jag undrar hur det kommer sig att Miljöpartiet driver en politik som stänger ned kärnkraften.

Anf. 121 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Tack, Louise Meijer, för frågorna!

Alla politiker kan någon gång säga tokiga saker. Jag vet att Lorentz Tovatt har bett om ursäkt för sitt uttalande, så det ska jag inte gå in på ytterligare.

När det gäller klimatomställningen är det som Louise Meijer tog upp oerhört viktigt. Detta handlar ju också om framtidens möjligheter för Sverige att säkra export och jobb runt om i Sverige. Därför är det väldigt viktigt att satsa på industrins omställning. Det skulle vara mycket negativt att inte göra de satsningar på Industriklivet eller de klimatinvesteringar i Klimatklivet som vi nu gör i Sverige.

Moderaterna pratar gärna om Sverige utanför Stockholm när det kommer till sänkningen av bensinskatterna, men era bensinskattesänkningar går ju faktiskt i väldigt stor utsträckning till bilister i storstäderna.

Just nu satsas det enormt mycket på produktion av förnybar energi. Vi har haft en fördubbling av satsningarna på vindkraft, till 37 terawattimmar, och en fyrdubbling av solelen, till 1,3 terawattimmar. Trots att Ringhals 1 och 2 kommer att stängas ned räknar man med att exporten av el kommer att kunna öka.

Det råder inte brist på el i Sverige. Däremot har vi effektbrist i många växande städer, och det löser vi inte med att bygga ut kärnkraften.

Anf. 122 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Jag hoppas att Miljöpartiet inte är nöjda med klimatbokslutet och klimatfacit efter fem år i regeringen.

Sedan den rödgröna regeringen, med Miljöpartiet i spetsen, tillträdde år 2014 har utsläppsminskningarna varit mellan 1 och 2 procent per år, trots att vi vet att utsläppstakten och minskningarna måste vara mellan 5 och 8 procent per år.

Det jag undrar är om Miljöpartiet är nöjt med resultaten av den förda klimatpolitiken. Jag utgår nästan från att man inte är det, men jag är inte helt säker. Om man inte är det, vad vill man då göra för att se till att takten ökar när det gäller att minska utsläppen?

Anf. 123 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Självklart är Miljöpartiet inte nöjt med utsläppstakten när det gäller klimatutsläppen, och sanningen att säga är det ganska lätt att svara på varför det är som det är. Vi har ju under två mandatperioder haft en väldigt svag regering utan egen majoritet. Om regeringen hade haft en egen majoritet, och om Miljöpartiet hade haft större stöd i de senaste valen, hade vi kunnat göra väldigt mycket mer.

Självklart tycker jag att det skulle vara roligt om Moderaterna nu ansluter sig till de tuffa satsningar som Miljöpartiet tycker behövs. Vi behöver ha betydligt starkare styrmedel. Vi behöver också höja klimatskatterna och göra en grön och stark skatteväxling där vi höjer miljöskatterna och sänker skatterna på jobb och välfärd.

Anf. 124 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Herr talman! Det var mycket i Maria Gardfjells anförande som man skulle kunna ta tag i. Det var en del prioriteringar jag funderade på, med tanke på de utmaningar vi står inför.

Jag vill börja med att korrigera Maria Gardfjell, precis som jag gjorde med Marlene Burwick. Om man räknar med utrikes transporter har utsläppen under denna period ökat med 2 procent – de har inte minskat, vilket representanten sa i sitt anförande.

Min fråga gäller det som jag tog upp i mitt anförande, nämligen den gröna gräddfilen.

Det finns ett tillkännagivande från riksmötet 2016/17. För dem som är närvarande i kammaren ska jag ägna mig åt lite högläsning ur skrivelse 75, som vi behandlade i utskottet i våras:

”Naturvårdsverket har i september 2017, med anledning av uppdrag i regleringsbrev för 2017, redovisat förslag till modell för att årligen upprätta och redovisa statistik om miljötillståndsprövningar. Länsstyrelserna och Domstolsverket har därefter i februari respektive mars 2018 redovisat kompletterande uppdrag i regleringsbrev för 2018 om hur de kan bidra till en sammanhållen statistikredovisning avseende miljöprövning. Regeringen har gett i uppdrag till länsstyrelserna och Domstolsverket att fr.o.m. 2020 bidra till en sammanhållen statistikredovisning. Naturvårdsverket har fått i uppdrag att förbereda så att myndigheten fr.o.m. 2021 kan ansvara för att ta emot, sammanställa, analysera och presentera den statistik som övriga myndigheter bidragit med. Punkten är inte slutbehandlad.”

Tack och lov för att punkten inte är slutbehandlad!

Min fråga till Maria Gardfjell är: Varför sjabblade man bort en sådan här bra inriktning både för miljön och för den svenska industrin? Det handlar inte om statistik, utan det handlar om att vi ska få snabbspår för strategiska klimatrelaterade projekt. Det handlar inte om statistikinsamling.

Varför har inte regeringen kommit längre i denna fråga när man ändå har haft så pass många år på sig? Det är min fråga.

Anf. 125 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Tack, Kjell-Arne Ottosson, för frågorna!

Jag börjar med frågan om utrikes resor. Det är ju tyvärr helt riktigt att flygresandet ökar kraftigt och har gjort det under en lång tid. Utrikes resor räknas i klimatsammanhang till konsumtionsutsläpp, så de räknas inte till de svenska territoriella utsläppen.

Det är väldigt viktigt att komma ihåg att Miljöpartiet är det parti i Sveriges riksdag som kanske har den skarpaste verktygslådan när det gäller just åtgärder mot ökat flygresande i form av högre flygskatter. Det är en fråga som vi inte skäms över att vi driver väldigt hårt i de förhandlingar som vi är med i.

Vi har också kommit en bit på vägen när det gäller högre flygskatter, men jag anser att vi behöver höja dem ytterligare för att minska flygresandet och få ned den siffra som Kjell-Arne Ottosson nämner.

När det gäller miljötillståndet och varför det framgår av budgeten att det samlas in statistik tycker jag inte att det är så konstigt att man redovisar att myndigheter samlar in statistik i olika sammanhang. Alla typer av beslut behöver ju bygga på fakta och forskning.

Anf. 126 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Herr talman! Som jag sa i mitt anförande sjönk utsläppen under Alliansens år med 19 procent, och om vi räknar med utrikes transporter sjönk de med 18 procent – bara så att det är sagt.

Vi satsar till exempel på biojet och elflyg i vår budget. I Norge ska elflyg vara i kommersiell drift redan 2023, så det finns absolut lösningar för flyget. Men det var inte det som var min huvudfråga, utan den gällde just den gröna gräddfilen.

Statistikinsamlande är en sak, men det räddar liksom inte miljön. Det är verkstad det handlar om här. Här handlar det alltså om att få ett snabbspår för att vi inte ska behöva harva igenom i alla möjliga domstolsinstanser som jag rabblade upp i mitt anförande.

Miljöpartiet brukar ofta framhärda att det är mycket bråttom att rädda miljön och klimatet. Hur länge ska vi då hålla på och samla in statistik i stället för att övergå till verkstad?

Anf. 127 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Kristdemokraterna skär ned nästan 2 miljarder kronor på klimatinvesteringar. Och nu skryter Kjell-Arne Ottosson med att de satsar 20 miljoner per år på arbete för förenklade tillståndsprocesser för företag som vill investera i teknik som minskar utsläpp. Det är just det som Klimatklivet jobbar med.

Jag tog i ett tidigare replikskifte med Kjell-Arne Ottosson ett exempel, Zetterbergs, ett företag i Norduppland som tillverkar lastbilschassin. De har just fått hjälp av Energikontoret i Mälardalen med att identifiera vilka enklare processer de kan använda för att snabba på klimatomställningen.

Jag tror inte att en minskning med 2 miljarder motiverar att göra en satsning på 20 miljoner.

Anf. 128 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i betänkandet.

Jag tycker att det är intressant att reflektera lite över globala utsläpp å ena sidan och territoriella utsläpp å andra sidan.

Jag läste en rapport från IVA, som är väldigt omfattande och jag tror det mest uttömmande som har skrivits om hur man minskar utsläppen från jordbruket mot bakgrund av 2045-målet. Då har man i princip räknat med att alla sektorer kommer ned till noll men att vissa utsläpp i jordbrukssektorn ändå måste tillåtas, för annars kommer den förmodligen inte att kunna producera någonting alls. Man har då varit tvungen att utgå från att jordbruket ska producera lika mycket mat som i dag.

I rapporten nämner man att det svenska jordbruket ger mycket klimatvänligare mat än alla andra länder. Våra ägg och vår mjölk ligger skyhögt på listorna över mat som kan produceras med minst utsläpp. Författarna själva resonerar kring att det allra bästa kanske vore om vi kunde bli självförsörjande på mat och till och med exportera vår mat. Men enligt koldioxidbudgeten räcker det inte om vi ska uppnå 2045-målet, utan de enda utsläpp som i princip får finnas kvar är från jordbruket. Trots väldigt ambitiösa insatser med kolinlagring och borttagande av alla fossila drivmedel kommer man ändå fram till att vi inte kan öka produktionen.

Då är min fråga till ledamoten: Finns det inte en konflikt mellan de territoriella utsläppen, som vi fokuserar på, och de globala utsläppen? Vi kanske skulle kunna ha lite högre territoriella utsläpp men minska de globala utsläppen om vi kunde producera ännu mer mat i Sverige.

Anf. 129 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Martin Kinnunen!

Det är oerhört viktigt att komma ihåg att vi har en klimatlag i Sverige som säger att vi måste arbeta både med de nationella, territoriella utsläppen och med utsläppen från den handlande sektorn och att dessa arbeten är precis lika viktiga.

Det är roligt att ledamoten lyfter upp rapporten från IVA om jordbrukets klimatpåverkan. Jag tycker också att det är en mycket intressant och bra rapport. Det lyftes dock fram en del kritik mot rapporten i en paneldebatt på Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien i samband med att rapporten presenterades. En del av kritiken var att man i rapporten inte hade beskrivit tillräckligt tydligt hur det svenska jordbruket kan bli fossilfritt både avseende dieselanvändningen och användningen av diesel indirekt vid framställning av konstgödsel och andra insatsvaror. Det är ju en väldigt viktig fråga att lyfta upp, och den handlar också om frågan om självförsörjning.

Miljöpartiet tycker att vi behöver öka vår självförsörjning av livsmedel i Sverige. Det är också ett mål som finns med i den svenska livsmedelsstrategin.

Jag är glad att den utvärderingsgrupp som vi har i miljö- och jordbruksutskottet har tagit fram ett underlag för att titta närmare på just självförsörjningen och sårbarheten i jordbruket, för det är verkligen en väldigt viktig fråga.

Anf. 130 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Det är en intressant diskussion. Men en kritik som också kom fram mot rapporten var att den bygger på väldigt lösa förhoppningar,

att det här är top of the line och att man inte kan hoppas på särskilt mycket mer.

Återigen till kärnan: Vi skulle kunna producera mer mat och minska utsläppen globalt. Men vi kanske inte kan göra det, för vi måste följa klimatlagen. Vore det inte bättre att ändra på klimatlagen om vi kan bidra till minskade utsläpp i världen genom att kanske öka dem lite i Sverige? Om vi kan tillverka ännu mer stål i Sverige minskar vi utsläppen i världen. Om vi kan raffinera mer olja i Sverige minskar vi också utsläppen i Europa. Det är väldigt märkligt att man utgår från just utsläppen i Sverige. Det är ungefär som en kupol runt Sverige.

Ju mer vi tillverkar och producerar i Sverige, desto lägre utsläpp bidrar vi till i världen. Eftersom vi är så energieffektiva i det här landet borde vi försöka producera mer, inte mindre. Varför väljer Miljöpartiet att vi ska producera mindre i Sverige?

Anf. 131 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet står helt bakom den livsmedelsstrategi som Sveriges riksdag har antagit och som just handlar om att producera mer livsmedel i Sverige.

Vi måste öka produktionen av livsmedel i Sverige. Vi kan också göra det på ett klimatsmart och bra sätt med mer ekologiskt jordbruk, med fler metoder som är mer klimatsmarta och med ett fossilfritt jordbruk, där vi minskar användningen av konstgödsel och diesel i produktionen.

Det är viktigt att komma ihåg att Sverigedemokraterna vill skära ned 4,1 miljarder kronor på miljö- och klimatbudgeten, slopa miljöskatter om 6 miljarder kronor och sänka skatten på drivmedel med en krona.

Det här inger inte förtroende, Martin Kinnunen.
(Applåder)

Anf. 132 BETTY MALMBERG (M):

Herr talman! Debattens vågor går höga. Men nu blir det lite paus i det, för nu ska vi i stället fokusera på det avsnitt i betänkandet där vi faktiskt är överens. Det finns sådana också – tro´t om ni vill.

Det handlar om uppföljningen av regeringens resultatredovisning för 2018, en uppföljning som både regeringsformen och budgetlagen ålägger alla utskott i Sveriges riksdag att göra. Tanken är att vi på detta vis ska få svar på om resultaten blev de regeringen förutsåg och om lagarna som riksdagen beslutade om fick avsedd effekt.

I miljö- och jordbruksutskottet finns en särskild arbetsgrupp, där alla partier ingår, som har detta som ett specialuppdrag. Liksom i fjol har vi tittat på några av de 16 miljö kvalitetsmål som riksdagen beslutade om redan för 20 år sedan, 1999, vilket är rätt imponerande.

Miljö kvalitetsmålen är viktiga ledstjärnor för alla politiska partier och för vårt arbete, och de handlar om allt från klimat till skog och övergödning.

Hur ser det då ut? Några av våra iakttagelser gäller klimatet, som ju har debatterats flitigt i kammaren under flera år och inte minst nu i Madrid. Det är glädjande att se att de svenska utsläppen av koldioxid har minskat med 26 procent sedan 1990. Stora steg har alltså tagits. Men allt hänger ju ihop, och även om utsläppen minskar i vårt land ökar utsläppen i andra

länder till följd av vår egen konsumtion av utrikes produkter. Det gäller alltså att väga in helheten, vilket vi vill trycka på.

Vad gäller målet om övergödning förvänas utvärderingsgruppen av att de så kallade LOVA-medlen inte går åt. Det handlar om pengar som är avsatta för arbete med till exempel våtmarker och för att på olika sätt minimera övergödning. Mer medel har använts än tidigare år, men ändå återstår 27 procent av de budgeterade medlen. Vi tycker att regeringen bör analysera detta så att vi får veta varför det är så.

Biologisk mångfald har nämnts, och det är också ett relevant och aktuellt område. Redan för åtta år sedan efterlyste utvärderingsgruppen vilka insatser som hade gjorts och vilka resultat det hade fått. Denna efterlysning kvarstår och är angelägen, inte minst med tanke på de rapporter som publicerats och visar att den biologiska mångfalden i världen minskar snabbare än någonsin tidigare.

Vad gäller målet Giffri miljö hävdar regeringen att tack vare Kemikalieinspektionens systematiska arbete har frågan fått ett större genomslag i EU. Det är givetvis glädjande, för utvärderingsgruppen menar att EU-arbetet är betydelsefullt för att effekten ska bli stor i Europa och världen.

Som ni förstår av de nedslag jag gjort har de redovisade miljömålen stor betydelse för både vår samtid och framtid. Det är därför viktigt att regeringen redovisar resultaten av insatserna så att även effekten av dem kan bedömas. Vi förstår att det inte är så lätt med tanke på att det tar tid innan resultat av vidtagna miljöåtgärder syns, men samtidigt är det viktigt att få ett kvitto på vad som görs och faktiskt uppnås med de resurser som satsas.

Herr talman! Vi är som sagt eniga om den rapport som utvärderingsgruppen har sammanställt. Konsensus råder.

Låt mig dock, så här i årets sista debatt, göra en personlig reflektion. Utskottets ordförande Kristina Yngwe och jag träffade i morse en delegation från Indonesien. De var här för att se vad Sverige vidtar för konkreta åtgärder för att uppnå ett hållbarare samhälle. Mycket av diskussionen kom dock att handla om hur man når konsensus. Där känner de inte tillräcklig trygghet och tillit till varandra för att få stora ramverk att sträcka sig över flera mandatperioder. För miljöns skull ska vi därför vara tack samma att vi känner tillit till varandra och oavsett politiskt parti jobbar för att nå målen, även om vi ibland har lite olika väg dit.

Det var som sagt 20 år sedan miljö kvalitetsmålen sattes upp. Nu jobbar vi med dem och är på spåret, för alla vet vart vi ska.

Slutligen vill jag rikta ett varmt tack till alla i utvärderingsgruppen och till de tjänstemän som har bistått oss i arbetet. Jag hoppas på fortsatt gott samarbete.

(Applåder)

Anf. 133 MATS NORDBERG (SD):

Herr talman! Martin Kinnunen har redan talat om SD:s budget för allmän miljö- och naturvård, så jag ska enbart uppehålla mig vid den del som handlar om skogen.

Skogen utgör 70 procent av Sverige, och därför är det kanske inte konstigt att vårt skogsbruk och vår skogsindustri har kommit att bli världsledande inom många delar. Skogsbruket är också en mycket viktig inkomst-

källa för lantbrukare liksom för anställda och entreprenörer inom hela skogssektorn.

Nästan alla partier i kammaren har under det senaste året uttryckt oro för att arealerna skyddad, avverkningsmogen skog har växt så snabbt under senare år och för de konsekvenser det kan få för landsbygden.

Likaså har enskilda skogsägare och deras organisationer fört fram klagomål på att processerna kring skydd av skog inte är likvärdiga eller förutsägbara för ägarna. Skogsägarna ställs ofta inför fullbordat faktum utan möjlighet att förhandla eller ge sin syn på saken, trots att det ju vanligen är de som kan sin skog bäst och faktiskt är de som äger skogen.

Denna oro från olika parter och partier har lett till att en rad processer har startats för att förbättra situationen. För det första har proportionalitetsprincipen stärkts sedan 2018. Det innebär att innan beslut fattas av myndigheter ska det vara säkerställt att nyttan för det allmänna är större än skadan för den enskilde. Vi anser att proportionalitetsprincipen i de flesta fall bör göra att redan planerade avverkningar inte hindras. Därför behövs tydliga direktiv från regeringen om hur denna princip ska tillämpas.

För det andra har regeringen efter begäran av riksdagen tillsatt en äganderättsutredning som ska se över skogsägarnas villkor. Den ska vara klar sommaren 2020. Inte minst behöver ersättningsfrågan ses över.

För det tredje har Skogsstyrelsen just avslutat en remissrunda om nyckelbiotoper. Vi hoppas och begär att detta ska vara början på en process där regeringen och Skogsstyrelsen tillsammans arbetar för att lösa upp låsningen i frågan. Här har även certifieringsorganen och skogsindustriförbundet medverkat till en rättsosäker situation för skogsägarna, som går miste om stora intäkter utan rätt till ersättning.

För det fjärde har riksdagen av regeringen begärt att artskyddsförordningen ska ses över. Dåvarande miljöminister Karolina Skog lovade 2018 att tillsätta en utredning om detta. Den väntar vi fortfarande på.

Slutligen: Under 2018 avslutades ett projekt som handlade om planer för grön infrastruktur. Vi anser att grundinställningen bör vara att det enskilda skogsbruket inte ska innefattas i arbetet med grön infrastruktur eftersom det skulle innebära att mycket makt flyttas från markägarna till länsstyrelsernas tjänstemän.

Av de här skälen vill vi att Näringsdepartementet och Miljödepartementet tillsammans ska utnyttja dessa processer för att verkligen förbättra situationen för skogsägare, landsbygd, lantbrukare, natur och Sverige. Tills dessa processer har avslutats bör ytterligare arbete med att förhindra avverkningar skäras ned till ett minimum som handlar om att skydda skog vid konstaterad förekomst av akut hotade arter och att lösa utestående ersättningsärenden.

Därför har vi skurit ned på skyddet av värdefull natur. Det är så mycket som hänger i luften och behöver utredas. När det är klart är vi beredda att ta denna diskussion igen.

(Applåder)

Anf. 134 ISAK FROM (S):

Herr talman! Socialdemokraterna vill bygga ett starkare och tryggare samhälle i hela Sverige. Våra prioriteringar i årets budget är välfärd och trygghet. Att vi har ett samhälle som håller ihop och fungerar är lika viktigt

i Kiruna, Stockholm och Ystad som i Norsjö. Miljö- och klimatområdet, som vi diskuterar i dag, är också viktigt.

Herr talman! Vi debatterar för fullt MJU1 om allmän miljö- och naturvård. Skillnaderna är fundamentala mot förra året när vi stod här. En hastigt nedklottrad servettskiss blev då riksdagens beslut. Det renderade på miljöområdet i kraftiga neddragningar som inte minst drabbade besöksnäringen, där stora investeringar i leder och infrastruktur i vår natur skars bort.

Nu är det ett annat läge, med fyra partier som tar ansvar och lägger fram en konstruktiv och offensiv budget. Men i allt väsentligt har de högerkonservativa partierna trots massiv kritik kvar sina nedprioriteringar på detta viktiga område.

Marlene Burwick har lyft fram många av våra viktiga frågor. Jag kommer därför i huvudsak att fokusera på klimat kopplat till industrins konkurrenskraft och industrins omställning.

Herr talman! Jag måste nog tyvärr återgå till debatten i torsdags, där jag tog upp rennäringen. Jag måste lyfta fram det som pågår i Jämtland och som har med biologisk mångfald att göra. Det presenterades på nyheterna på morgonen. Vi har kraftigt växande rovdjursstammar som ska samexistera med rennäringen i Jämtland. Man har fattat snabba skyddsjaktsbeslut som renderat i att rovdjursstammarna har kunnat kontrolleras. Tyvärr har det nu inneburit hot mot länsstyrelsens personal i form av personliga hot mot naturbevakarna. Sådant är absolut inte något som vi socialdemokrater tolererar, och det måste med alla medel bekämpas. Det är en fråga för polisen att utreda.

Herr talman! Resursanvändningen är global, men också i Sverige ligger den långt över det som långsiktigt är ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart. Det investeras fortsatt stort i fossila och andra miljöskadliga råvaror. Det är produkter som borde återvinnas. I de fall de inte går att återvinna borde de fasas ut. Materialanvändningen behöver bli mer resurseffektiv, bygga på förnybara resurser och ingå i cirkulära kretslopp. Det handlar om klimatet. Det handlar om torka och dricksvattenförsörjning. Det handlar om giftiga ämnen i naturen och plast i havet. Listan kan göras väldigt lång.

Detta är en tid av snabba förändringar. Vi ser att snabba strukturförändringar och andra samhällsförändringar alltid riskerar att slå hårt mot enskilda, både mot människor och mot regioner. Missnöje och sociala motsättningar som följer gynnar destruktiva krafter. Det gäller att ta vara på kraften och kanalisera den till en progressiv förändring. Här ligger vår socialdemokratiska uppgift. Vi är den kraft i svensk politik som kan möjliggöra klimatomställningen utan att sätta den lilla människan i kläm.

Vi behöver fortsätta elektrifieringen av samhället. Utfasningen av fossilbränslehanteringen måste fortsätta. Men det kräver tillgång till biobränslen. Det kräver tillgång till högre andel återvunnen plast. Det kräver tillgång till de så kallade jordartsmetallerna, ibland kallade konfliktmetaller, inte minst för produktionen av batterier men även för andra elektriska produkter. I dag är produktionen av de här metallerna i huvudsak koncentrerad till ett fåtal ställen på jorden, inte sällan med usla arbetsförhållanden. Kina har en stor dominans på det området.

Prot. 2019/20:52

16 december

Allmän miljö- och
naturvård

Sverige men också EU:s övriga länder har ett omställningsarbete att göra, men vi har också stora möjligheter. Sverige som gruv- och industri- nation måste anta denna utmaning. För att säkra omställningen till ett långsiktigt hållbart samhälle måste vi också kunna garantera brytningen av metaller.

Vi måste driva på och stötta de stora företagen och de investeringar som nu är annonserade. Vi ser hur företag som Preem, Northvolt, SCA, Volvo, Scania med flera står och stampar och vill komma vidare med sina viktiga investeringar. För att underlätta för dem måste vi se till helheten. Vi kan inte heller fortsätta att importera utsläpp i den omfattning som vi gör. Här är de politiska skillnaderna till synes stora i det praktiska arbetet.

Jag vill lyfta fram ett antal både negativa och positiva exempel som jag anser att vi behöver titta vidare på.

Före helgen tog Metso Minerals beslutet att lägga ned sin produktionsanläggning i Ersmark i Skellefteå för gruvindustritekniska materialprodukter, bland annat kvarnfoder. 160 anställda förlorar sin arbetsplats. Det är en etablering som har funnits i drygt 40 år och som har levererat produkter till svensk gruvnäring. Nu väljer man att lägga ned den och förmodligen flytta verksamheten till Indien eller Sydafrika.

Det här är inte bara illa för att arbetstillfällena försvinner. Det här är också illa därför att man lämnar en anläggning som drivs av förnybar el och flyttar till anläggningar som drivs av kol. Det kommer inte att innebära att våra gruvbolag behöver mindre av de här produkterna, utan de kommer att behöva importera sådant som produceras under sämre villkor.

Det här är ett dåligt exempel. Nämnas kan att Metso ägs av finländska staten och bland annat svenska pensionsfonder. Här har även ägarna ett ansvar.

Ett gott exempel jag tänker på är Bolidenägda Rönnskärsverken, som återvinner mest elektroniskrot i Europa. Det här gör man för att man ser att det är långsiktigt ekonomiskt hållbart men också helt och hållet nödvändigt klimat- och miljömässigt. Till den processen behövs det också jungfruligt material. Då krävs det att vi har möjlighet att bryta metaller som kan förse Rönnskärsverken med jungfruligt material. Här finns det lösningar i svensk politik som vi behöver komma loss från. Vi behöver kunna bryta de nödvändiga mineralerna även för att vi ska kunna återvinna material. Detta är ändå ett gott exempel.

Ytterligare ett gott exempel jag tänker på är Northvolts stora etablering i Skellefteå, där man ska bygga Europas största batterifabrik med över 2 500 anställda. Det är fantastiskt. Vad som också är fantastiskt och som man behöver lyfta fram är att miljöprövningen har gått på ett utomordentligt bra sätt. Företaget är värd en eloge, men även de myndigheter som har varit inne och prövat verksamheten har jobbat konstruktivt. När myndigheten har behövt kompletteringar har företagen snabbt kunnat leverera de kompletteringarna. Miljötillstånden har kommit till stånd på ett väldigt bra och snabbt sätt.

Därför tycker jag att Industriklivet i årets budget är så enormt viktigt. Det behövs, och vi behöver bygga ut det till fler branscher. Kemikalieindustrin och cementindustrin behöver göra viktiga insatser. Vi socialdemokrater är villiga att bygga vidare på satsningar som Industriklivet. Vi vill satsa på de företag som går före i omställningen. Vi vill premiera dem. Vi

vill inte hamna i ett läge där vi tvingas importera miljöskadliga produkter till vår industri när motsvarande produkter kunde ha producerats i Sverige.

Vi socialdemokrater ser det här som en möjlighet, men andra tycks falla för kortsiktig populism. Vi vill se omställningen som en möjlighet för människor, och vi vill ge människorna möjlighet att ställa om.

Jag vill avsluta med att hälsa god jul till mina kamrater i miljö- och jordbruksutskottet, till kansliets personal och till talmannen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Marlene Burwick, Malin Larsson, Markus Selin och Hanna Westerén (alla S).

Anf. 135 TALMANNEN:

Eftersom otack är världens lön kvitterar jag med att konstatera att anförandet var nästan dubbelt så långt som anmäld talartid och dessutom två minuter längre än den maxtid som talmannen och gruppledarna kommit överens om. God jul ändå!

Anf. 136 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Jag hade inte tänkt begära replik, men av några anledningar kan jag inte hålla mig.

Vi hörde här den socialdemokratiske ledamoten beskriva oppositionens budget med invektiv. Jag tycker att det säger någonting om demokratisynen.

Det handlar också om det som ledamoten själv tog upp i sitt anförande, nämligen att företag som Preem, som han själv exemplifierade med, står och stampar med sina investeringar. Det reagerade jag på, för om jag inte missminner mig är det ledamoten Isak Froms parti självt som har tagit över tillståndsprocessen och helt enkelt orsakat denna situation med Preems stampande. Det är just detta att regeringen, en politiskt tillsatt församling, går in och tar över en domstolsprocess som har gjort att det är osäkert för Preem huruvida de kan få sitt tillstånd eller inte.

Det är viktigt att veta och förstå att man inte kan vara i opposition mot sitt eget regeringsparti. Man kan inte som regering bedriva en politik som man i riksdagen sedan har synpunkter eller anmärkningar på. Det blir väldigt märkligt. Man är ansvarig för sitt partis politik. Annars tycker jag att man får säga att finns en splittring inom partiet, helt enkelt.

Mot denna bakgrund undrar jag varför regeringen har tagit över tillståndsprocessen för Preem, om detta nu är så anmärkningsvärt utifrån det investeringsläge som Isak From pratade om.

Anf. 137 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Jag ber om ursäkt för tidsåtgången. Jag kanske är tidsoptimist. Men jag är också optimist om att vi faktiskt kan göra den omställning som vi så väl behöver göra.

Vi har ju ett rättssamhälle i dag, Louise Meijer, som gör att prövningarna till slut hamnar på regeringens bord. Oavsett färg på regeringen har det varit så ända sedan miljöbalken blev antagen: I slutändan faller det på regeringen att pröva om dessa verksamheter är möjliga.

Vi kan konstatera att det går mycket lättare när företagen gör sitt förarbete. Men i vissa fall har vi låsningar, och i vissa fall får vi också tolerera

att vi behöver göra investeringar för att kunna göra miljöbränslen och för att kunna återvinna exempelvis plast på ett bättre sätt. Då vill vi socialdemokrater möjliggöra det.

Vi är inte färdiga, utan vi måste göra mer. Jag tror att vi framgent kommer att komma till vad som faktiskt behöver göras för att fasa ut detta. Vi är beredda att göra det. Vi ser inte att Moderaternas miljöbudget visar den inriktningen. Vi ser inte heller hur neddragningar på biståndet skulle kunna rädda klimatet eller för den delen peka ut vilken väg våra företag ska ta.

Anf. 138 LOUISE MEIJER (M) replik:

Herr talman! Isak From behöver nog inte berätta för mig om det svenska rättssamhället. Det är inte bara jag som har synpunkter på den här processen; man kan konstatera att även den tidigare chefen för Mark- och miljööverdomstolen tycker att detta är mycket anmärkningsvärt.

Nog om det! Jag noterar att min fråga inte har besvarats, men jag har ytterligare en fråga.

Isak From tog i sitt anförande upp ett företag som lägger ned sin produktion i Sverige för att flytta den utomlands. Det är precis den politiken som Moderaterna är emot. Men den typ av politik som regeringen för får man den här konsekvensen: Vi drar ned på den svenska exporten och på svensk produktion så att i stället andra länder ska producera.

Eftersom Isak Froms parti är ansvarigt för detta undrar jag: Vad tänker han göra för att förhindra att detta sker och för att företaget ska komma tillbaka till Sverige?

Anf. 139 ISAK FROM (S) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Louise Meijer! Jag tycker att det är jättebra att Moderaterna har konstaterat att det är på det här sättet. Vi såg under åtta år av borgerlig regering hur företag efter företag flyttade ut. Under de senaste åren har vi sett hur trenden har vänt. Sedan har vi några negativa exempel, och de negativa exemplen behöver vi lyfta upp. Vi måste fråga oss vad det är som gör att man väljer att lämna en energieffektiv verksamhet i Sverige för att investera i en kolkraftsverksamhet i Indien eller Sydafrika.

Där måste vi ha en politik som pekar på detta och gör det kostsamt. Varför ska vi importera verksamheter? Det är dålig politik. Vi socialdemokrater vill mycket gärna diskutera hur Sverige kan bli en bättre industrination där fler företag väljer att lägga sin produktion.

(Applåder)

Anf. 140 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! I dag är det lagligt att jaga med helikopter, det är lagligt att jaga med fällor och det är lagligt att använda hundjakt på rovdjur som är i färd med att föda upp sina barn. Det är lagligt att använda cirka hundra olika fällor samt ett par snaror i Sverige, men möjligheten att kontrollera hur fällorna används är minimal.

I år är det med sorg som jag noterat att Rovdjurskampanjen fortsätter. Det är en kampanj som uppmuntrar dödande och motiverar det med att det egentligen skulle handla om viltvård. Det finns ingen plan för vilka djur som ska skjutas var eller i vilket syfte. En skjutten rödräv ger 120 poäng,

en gråtrut 15 poäng. Gråtruten är för övrigt sårbar och har minskat med 70 procent de senaste 30 åren.

Vinnaren år 2016 fick ihop 10 470 poäng. Han sköt 28 rävar, 7 grävlingar, 32 minkar och 394 fåglar – imponerande. Med en master i naturvårdsbiologi och ett förflutet som naturvårdskonsult kan jag ändå inte se kopplingen mellan allt detta dödande och naturvård.

Herr talman! Det har gått utför i Sverige vad gäller jakten. Jägarförbundet har beskrivit Sverige som det mest jaktliberala landet i världen.

Det behövs en statlig myndighet för jakttillsyn, där natur- och jakttillsyn är prioriterade arbetsområden. Men jag är inte ensam om att vilja ha en särskild myndighet för jakt. Sverigedemokraterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har motionerat om liknande önskemål. Centerpartiets och Sverigedemokraternas motioner är dessutom mycket lika. Men när en går in och läser deras motioner ser en att Centern inleder med: ”Grunden för en välfungerande viltförvaltning är en välorganiserad och aktiv jägarkår.” En aktiv jägarkår betyder jakt.

Jag håller inte med. Grunden är fungerande ekosystem. Målet är fungerande ekosystem – inte att maxa antalet dödade djur på kort tid.

Centerpartiet vill inte heller att EU ska ”ställa sig i vägen” för Sveriges tillståndprocesser. Här vill Centerpartiet alltså ignorera konventionen om biologisk mångfald och helst även EU:s art- och habitatdirektiv. De skriver också att ”en trovärdig rovdjurspolitik kräver en aktiv förvaltning”. Jag undrar vad Centerpartiet tror på. Kanske tror de på att de 2,5 procent i Sverige som är jägare är deras kärnväljare. Och kanske har de rätt.

Herr talman! Mina kärnväljare är de som inte har någon röst. Det är alla de arter och alla de djur som finns, som har rätt att finnas, men som vi begränsar, utsätter för lidande, dödar och utrotar. Och det är för mina kärnväljare som jag vill inrätta en särskild myndighet.

Herr talman! I Sverige finns en utbredd illegal jakt där mer än var tionde varg skjuts illegalt, enligt Statens veterinärmedicinska anstalt. Det råder en kultur inom vissa jaktorganisationer där detta accepteras i hög grad, vilket bekräftas i en intervjustudie av Erica von Essen vid SLU. Christer Järlås, miljöåklagare vid Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål i Östersund, säger att den illegala jakten är ”bortom all kontroll från myndigheterna”.

Herr talman! Kristdemokraterna skriver i sin motion att ”det skall upprättas en ny viltvårdsmyndighet som får ansvar för dessa frågor. Utöver att det behövs en ny myndighet behöver vi även samverka med våra grannar, och då framför allt med Norge.”

Herr talman! Jag tycker att Statens naturoppsyn i Norge kan vara en modell för en sådan myndighet, och jag hoppas att vi är eniga i fråga om det. Det finns alltså en myndighet där som ansvarar för att kontrollera jakt och fiske med ca 300 personer som jobbar operativt i fält. De har möjlighet att kontrollera vapenlicenser, jaktkort, fiskekort med mera. En sådan myndighets uppgifter kan även innefatta inventering och kvalitetssäkring av observationer. Den bör finansieras genom skatter eller avgifter som betalas främst av dem som jagar.

Herr talman! Naturvårdsverket föreslog förra året att man ska tillåta att jaga följande åtta djurarter med pilbåge: bisam, bäver, grävling, hare, mårddhund, rådjur, räv samt tvättbjörn. Vi vet att pilbågsjakt innebär en stor

risk och ett onödigt lidande. Hur går detta ihop med § 27 i jaktlagen där det står att jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande?

Herr talman! Naturvårdsverket föreslår även att jakt på ekorre och hermelin ska införas och att nötskrikan ska användas som övningsdjur vid skjutning.

Herr talman! Vad är syftet med detta? Jo, det står uttryckligen att jakt ska främjas och att alla djur ska ses som resurser. Om de inte jagas är de en outnyttjad resurs. Detta vill vår myndighet för naturvård minimera.

Herr talman! Jag är både ledsen och stolt över att tillhöra det enda parti som kan stå i denna kammare och säga emot. Miljöpartiet bygger på solidaritet med allt levande. I våra stadgar står det inskrivet att vi delar solidaritet med djur, natur och ekosystem. De har rätt till sin egen existens oavsett nytta för oss människor. Egentligen borde detta inte alls vara radikalt. Det framgår nämligen tydligt att Sverige har ett ansvar att bevara alla arter inom nationens gränser enligt konventionen för biologisk mångfald som vi tillsammans med en majoritet av världens länder har skrivit under. Men Naturvårdsverket kan med denna grundinställning inte säkra att konventionen för biologisk mångfald följs och implementeras. Därför vet vi, herr talman, att vi behöver en särskild myndighet som verkar för att lagarna, skyddet och rättigheterna för djuren efterlevs.

Anf. 141 MAGNUS EK (C) replik:

Herr talman! Jag vill inte förlänga debatten med en replik på ett anförande som har en något lös koppling till denna debatt om utgiftsområde 20. Men jag tycker ändå att det är värt att ta en replik när vi har en ledamot i salen som plockar upp en sluten grupp på sociala medier med 146 medlemmar och låter det på något vis vara bärande för alla Sveriges jägare och för jakttillståndet i Sverige. Jag ska inte säga att det är fråga om några lögnare. Gruppen finns, men jag tror att vi som ledamöter ska vara försiktiga med att låta oss vägledas i vår politiska analys av vad någon mytoman i en sluten Facebookgrupp har skrivit och lagt upp. Jag tror att det är någonting som vi ska försöka undvika.

När det gäller de synpunkter som kom på Centerpartiets politik kan jag i korthet säga att det för oss är en självklarhet att aktiv förvaltning är en bärande del i viltförvaltningen i Sverige. Det är klart att vi måste ha en jakt. Det finns tillfällen då det kan finnas skäl att se över hur den lagstiftning som rör jakten ska se ut. Det finns absolut situationer då jag och Centerpartiet tycker att vi behöver överväga om vi inte kan ha lite mer aktiv förvaltning. Skarvbeståndet i Sverige är ett sådant exempel. Alla i denna kammare vet att vi har enorma problem med vildsvinsskador. Där kanske det inte är lagstiftning som behövs. Det är snarare hinder kring hur viltkött ska tillvaratas som man behöver ta itu med för att komma till rätta med situationen.

Jag tycker att det är fullständigt naturligt att man som politiskt parti säger att det behövs en aktiv förvaltning i detta land. Dessutom tror jag att det är rätt.

Anf. 142 REBECKA LE MOINE (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Magnus Ek för frågan, men jag uppfattade den inte riktigt. Jag vet inte vilken Facebookgrupp och vilket uttalande som Magnus Ek syftar på. Det är nog ganska tydligt att vi har olika grundvär-

deringar i våra partier. Centerpartiet ser allt som är grönt som resurser som ska utnyttjas maximalt. Men vi i Miljöpartiet ser att det finns ett inneboende värde hos allt som är levande.

Jag är också nyfiken på vad syftet med jakten är. Från Centerpartiets håll hörs en hel del problematiserande kring den stora vildsvinsstammen och de stora betesskador som försvårar för skogsbruket. Det uppstår också många skador i trafiken. En lösning på allt detta är faktiskt att få ekosystemen att vara mer i balans. Hade vi haft predatorer i Sverige som kunde utgöra sin ekologiska funktion hade vi inte behövt ha dessa stora problem, och då hade vi inte haft så stora kostnader för betesskador med mera.

Anf. 143 MAGNUS EK (C) replik:

Herr talman! Jag hänvisade till denna grupp eftersom du, Rebecka Le Moine, i ditt anförande refererade till någonting som du kallade för Rovdjurskampanjen. Eftersom jag inte hade hört talas om den tog jag mig friheten att försöka ta reda på vad det är som ledamoten står och hänvisar till. Det som jag hittar är alltså en sluten Facebookgrupp med 146 medlemmar. Jag kan inte se vad som skrivs i den eftersom jag inte är medlem. Men jag måste ändå anta att det är den som du hänvisade till. Jag tror inte att det är någonting som vi ska vägledas av när vi försöker avgöra vilken lagstiftning som vi ska ha kring jakt och viltvård i Sverige.

Vildsvinen är framför allt ett problem för skogsbruket och jordbruket. Vill du se effekterna av vildsvinen är du varmt välkommen hem till mig i Gryt där vildsvinen har vänt upp och ned på i princip varenda åker som finns. Jag tror inte att någon här inne anser att det är rimligt att vi ska ha predatorer i hela landet som håller den ökande vildsvinsstammen nere. Jag tror att vi alla kan inse att det är en orimlig situation att tro att rovdjurstammarna skulle expandera så mycket i södra Sverige att de kan hantera vildsvinen. Det måste vi klara av på andra sätt. Detta är nämligen ett bekymmer för trafiken, för jordbruket och för skogsbruket.

Anf. 144 REBECKA LE MOINE (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar för förtydligandet. Nej, detta är en kampanj som drivs av Jaktjournalen, och den är ganska känd. Om du, Magnus Ek, söker på Rovdjurskampanjen kommer du direkt till Jaktjournalen som stoltserar med att denna kampanj nu är igång. Där framgår också hur många poäng som man får för de olika djuren. Denna kampanj har dock fått mycket kritik. Därför var den nedstängd under ett eller två år.

Jag konstaterar att Magnus Ek tycker att det är orimligt med fungerande ekosystem. Då kan jag återigen bara konstatera att vi skiljer oss väldigt mycket åt i våra värderingar. Jag tycker att det är orimligt att människan ska försöka ta alla rovdjurs och predatorers roll och tillintetgöra deras roll. Så jobbar man inte i andra länder, till exempel i Indien, där man även har farliga rovdjur som tiger som jag har jobbat mycket med. Det är bara att konstatera att vi har helt olika värderingar när det gäller djurens rätt att existera.

(TALMANNEN: Jag påminner debattörerna stillsamt om att vi brukar tala via talmannen och inte dua varandra.)

Anf. 145 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Herr talman! Jag var faktiskt fundersam till om jag skulle ta replik på Rebecka Le Moine eftersom det var så otroligt mycket märkligt i hennes anförande att jag inte vet i vilken ände jag ska börja.

Ja, vi vill ha en egen jakt- och viltvårdsmyndighet just för att få bort våra aktivister på myndigheter från jakten. Vi vill ha människor som vet vad jakt och viltvård handlar om. Därför vill vi ha en egen jakt- och viltvårdsmyndighet.

När det gäller Rovdjurskampanjen brukar Rebecka Le Moine tala mycket om mångfald. Rovdjurskampanjen är just till för att man ska kunna begränsa antalet predatorer som inte har naturliga fiender och därmed få en större mångfald.

Rebecka Le Moine talade även om olika värderingar, och det är mycket tydligt att vi har olika värderingar. Tidigare i höstas var bland andra Rebecka Le Moine med på rovdjursmarschen här i Stockholm tillsammans med en representant från Vänsterpartiet. Det var en demonstration där militanta djurrättsextremister var med. Det handlar bland annat om Hunt Saboteurs Sweden, Djurfront och Djurens Revolt. Detta är alltså organisationer som hotar och hatar och som alltså går till attack mot jägare. De sågar ned jaktorn så att det är stor risk att jägare ramlar ned och bryter ryggen eller till och med dör. Man har inga skrupler för hur man agerar.

Är det så att Miljöpartiet och Rebecka Le Moine står bakom den typen av djurrättsextremism eftersom Rebecka Le Moine var med i rovdjursmarschen i Stockholm tidigare i höstas? Om Rebecka Le Moine är med legitimerar hon därmed även den formen av extremism. Står Rebecka Le Moine och Miljöpartiet bakom den?

Anf. 146 REBECKA LE MOINE (MP) replik:

Fru talman! Vad är en aktivist? Är det någon som tycker någonting, som debatterar någonting, som står för någonting, medan en person som bedriver jakt inte är en aktivist? Vilka får vara med i våra myndigheter, och vilka får jobba i en länsstyrelse? Det verkar vara mycket mer av en aktivist, så länge man inte har ett vapen i hand, eftersom det då är legitimt.

Vad gäller den rovdjursmarsch jag deltog i fanns människor som jag inte känner. Det är naturligt. Jag har varit med i många demonstrationer. Jag har varit med i klimatmarscher i olika skalor, och jag var själv med och arrangerade klimatmarscher innan jag blev politiker.

När man deltar i en demonstration, en marsch eller en manifestation, i ett sammanhang med många människor, är det omöjligt att utkräva att alla ska veta vilka alla andra är. Det är helt orimligt. Jag kände inte alla som var där. Om det skulle finnas någon som har blivit dömd eller varit kriminell på plats kan jag inte skuldbeläggas eller ta ansvar för den personen, som jag inte känner eller någonsin har träffat förut.

Det här är ett långsökt sätt att försöka smutskasta en fråga som verkligen är viktig att vi tar tag i, nämligen den utbredda illegala jakten i Sverige. Vi i Miljöpartiet är ensamma i kammaren om att nämna att det finns en utbredd illegal jakt – det motiverar en licensjakt på fridlysta och rödlistade djur – som faktiskt bryter mot EU:s art- och habitatdirektiv.

Det här är viktiga frågor, och jag hoppas att vi kan diskutera dem utan att slänga på varandra ord som terrorist med mera.

Prot. 2019/20:52
16 december

-----
*Allmän miljö- och
naturvård*

Anf. 147 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Illegal jakt har vi diskuterat många gånger, men inte när vi debatterar utgiftsområde 20 eftersom det inte avhandlar just jakt.

Sedan var det frågan om myndighetsaktivister. Myndighetsanställda ska inte driva egna agendor. De ska driva demokratiskt fattade beslut. Tyvärr ser vi på flera fronter i Sverige att så inte sker. Bland annat finns en del myndighetsaktivism runt området jakt och viltvård. Det är anledningen till att vi vill ha en egen myndighet där det finns människor som kan området och vet vad de pratar om.

När det gäller rovdjursmarschen kunde Rebecka Le Moine ha gjort en enkel googling. Då hade hon sett vilka som var inbjudna och som hade deltagit i tidigare rovdjursmarscher. Jag fick inte något svar huruvida Rebecka Le Moine står bakom dessa extremister eller om hon tar avstånd från dem.

Anf. 148 REBECKA LE MOINE (MP) replik:

Fru talman! Jag har tagit upp frågan eftersom vi också har behandlat en att-sats i en motion som jag har väckt som rör just en viltmyndighet. Därefter har vi kommit in på denna debatt, just för att Kjell-Arne Ottosson har begärt replik och ställt dessa frågor. Därför står vi här och pratar om rovdjursmarschen.

Jag har tagit avstånd från allt som inte är demokratiskt och fredligt. Det borde jag inte behöva säga eftersom jag jobbar i demokratins tjänst som politiker. Återigen säger jag att det inte går att ta ansvar, eller att man inte ens ska behöva ta ansvar, för alla människor som befinner sig på Sergels torg samtidigt som man själv är där. Det är orimligt att kräva det.

När det kommer till viltvårdsmyndighet hoppas jag ändå att Kjell-Arne Ottosson kan tycka att den modell som finns i Norge är en bra lösning. Man pekar där ut olika ansvarsområden och ger dem till en specifik myndighet.

Anf. 149 LORENTZ TOVATT (MP):

Fru talman! Jag tänkte tala om moral. Det är inte så ofta som moral diskuteras när man pratar om de olika anslagen hit och dit. Det är svårt att förstå att bakom pengarna finns faktiskt moraliska avvägningar.

Jag tänkte tala om just skillnaderna mellan regeringens budget och Moderaternas budget, därför att jag tycker att det är där de moraliska skillnaderna syns som tydligast.

Den stora skillnaden är att Moderaterna gör kraftiga nedskärningar på miljö- och klimatarbetet i budgeten. Men det stannar inte där, fru talman, utan vad som händer är att man försöker fixa till detta genom att flytta pengar från biståndsdelen till miljö- och klimatudelen.

Detta är ett cyniskt sätt att jobba på. Om man tittar på detta i siffror sänks biståndsbudgeten med 7 miljarder kronor. Som av en händelse är det här exakt samma summa som man sedan väljer att dra ned på kostnaden för utsläpp. Den moraliska kontentan betyder att man tar pengar från fattiga människor och använder dem för att göra det billigare för svenskar att släppa ut. Man vill göra det billigare för stadsbor att köra bil i staden, på

bekostnad av människor på andra sidan jorden som dessutom drabbas av klimatförändringarna.

Jag tar det igen: Man tar pengar från fattiga människor som drabbas av klimatförändringarna och lägger dem på att göra det billigare att släppa ut koldioxid i Sverige. Samtidigt gör man ett siffertrixande genom att flytta pengar till miljöbudgeten och göra drastiska och drakoniska nedskärningar där. Det är utgångspunkten.

Jag tycker att det här är en i grund och botten moraliskt förkastlig budget. Det handlar om moral, och det är moraliskt fel.

Jag tänkte gå vidare till en annan fråga som har debatterats mycket i dag och i klimatpolitiken generellt. Det gäller frågan om effektivitet. Moderaterna och andra partier i kammaren har lyft upp som ett av de viktigaste rättesnörena att klimatpolitiken måste vara effektiv. Det intressanta är att Moderaterna gör en dubbelstöt. Man lyckas åstadkomma något helt otroligt genom att införa en ny typ av satsning som är den minst effektiva satsningen som kan hittas i hela kammaren, nämligen satsningar på klimatkompensation med hjälp av CDM-krediter. Utöver detta gör man, som bekant, också en kraftig minskning på skatten på att släppa ut, vilket är den mest effektiva åtgärden för att minska utsläppen.

Det är helt otroligt! Man säger att effektivitet är viktigt för klimatpolitiken. Sedan gör man två saker som är det mest ineffektiva man kan göra i en budget. Det är nästan helt otroligt att man kommer undan med den retoriken. Nu kan jag bara glädjas åt att Dagens Nyheter har haft en lång granskning av hur ineffektiv klimatkompensation är. Bland annat konstaterar granskningen att så lite som 2 procent av klimatåtgärderna i Moderaternas budget faktiskt leder till minskade utsläpp. Satsningen på klimatkompensationen är enormt beklagligt dålig.

Utöver detta finns en utsläppsbroms inom EU-systemet, och även det är verkligen ineffektivt med tanke på att det finns en automatisk annullering av utsläppsrätter inom EU:s utsläppshandelssystem. Det innebär alltså att Moderaterna eldar för kråkorna.

Sammanfattningsvis kan jag säga om effektivitet att Moderaternas lösning är att hellre skopa ut vattnet ur båten än att faktiskt laga hålet i båten. Det är en sammanfattning av Moderaternas klimatpolitik.

Det är stora skillnader i politiken. Ofta uppfattar jag det som att gemene man tänker att alla partier vill väl för miljön. Men så är det inte. Moderaterna har bestämt sig för att kirurgiskt minska på satsningarna på miljön. Det står i skarp kontrast till regeringen, som år efter år ökar anslagen och satsar mer på miljö och klimat.

(Applåder)

Anf. 150 LOUISE MEIJER (M) replik:

Fru talman! Jag håller med om att det finns moraliska skillnader, och jag ska utveckla vad den främsta moraliska skillnaden består i.

Fru talman! Mitt under brinnande klimatkris gör Miljöpartiet avvecklingen av fossilfri el till sin paradfråga. Det verkar inte finnas något viktigare än att Sverige ska avveckla kärnkraften, när vi vet att kärnkraften är det som försörjer 40 procent av Sverige med fossilfri el.

Det finns inget land som har avvecklat kärnkraften och samtidigt minskat sina utsläpp. Det är en ekvation som helt enkelt inte går ihop. Min fråga till Lorentz Tovatt är därför: Hur kommer det sig att Miljöpartiet driver en politik som stänger ned kärnkraften i Sverige när det behövs en politik som gör det precis motsatta?

Anf. 151 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan från Louise Meijer.

En sak ska göras tydlig från första början: Det är inte jag som avvecklar kärnkraften. Det är inte mitt parti. Det är inte Lorentz Tovatt eller någon annan i mitt parti som fattar beslut om att avveckla kärnkraften. Vi har tvärtom skrivit under en överenskommelse där vi säger att man inte ska avveckla kärnkraften med politiska beslut.

Det som avvecklar kärnkraften nu är marknaden. Kärnkraften blir helt enkelt mindre och mindre lönsam för varje dag som går. Det är bara att titta på kostnaden för ny förnybar el och jämföra den med kostnaden för ny kärnkraft. Även om man jämför med befintlig kärnkraft kan man konstatera en sak: Kärnkraften blir dyrare för varje dag som går. Vind och sol blir billigare för varje dag som går.

Detta borde glädja en moderat. Moderaterna har väl någon idé om att man ska utgå från marknadstänkande när man utformar styrmedel och när man ser sitt favoritsamhälle framför sig. Det ska väl vara någon form av marknadslogik som styr investeringar och liknande. Men den logiken har man vänt sig bort från nu. Nu vill man ha kraftsocialism. Man vill på olika sätt understödja kärnkraft trots att det är en olönsam energikälla.

Det är jätteviktigt att vi fortsätter ha en fossilfri och naturligtvis också förnybar elproduktion i Sverige. Jag kan bara konstatera att vi är på väg dit. Det investeras nu nästan lika mycket i vind som det investerades i kärnkraft under åren det gjordes som mest. De reaktorer som nu stängs ersätts med råge av ny vindproduktion. 80 miljarder kronor har investerats sedan den energiöverenskommelse som alla partier – eller inte alla men de flesta av partierna här inne – skrev under. Det är en succé. Det är en succé som bygger på investeringar i förnybar elproduktion, och den ersätter kärnkraften med råge.

Anf. 152 LOUISE MEIJER (M) replik:

Fru talman! Miljöpartiet och Lorentz Tovatt får gärna berätta för mig om regeringens elcykelsubventioner och regeringens klimatångestterapi. Men Miljöpartiet behöver inte berätta för mig som moderat om marknadsökonomi.

Det är inte en fri marknad när ens konkurrenter får subventioner. Det är inte en fri marknad när ens produkt straffbeskattas. Det är helt enkelt inte rättvis konkurrens då. Så kom inte och hävda att beslutet om nedläggning av svensk kärnkraft fattats på marknadsmässiga grunder! Det har snarare fattats på grund av avsaknad av marknad.

Jag måste återigen ställa frågan: Varför bidrar Miljöpartiet till att avveckla fossilfri el när vi vet att elbehovet kommer att öka kraftigt, så mycket som 60 procent, till år 2045?

Anf. 153 LORENTZ TOVATT (MP) replik:

Fru talman! Med all respekt måste jag be Louise Meijer att titta på energipolitiken igen och se vad som faktiskt händer på marknaden.

Det vi gör nu är att avveckla subventionerna till det förnybara därför att det kan stå på egna ben. Investeringar som i dag görs i vind och sol görs på marknadsmässiga grunder. Investeringar i kärnkraft sker knappt i dag på grund av att det helt enkelt inte finns någon marknadsekonomi i de investeringarna.

Det vi dessutom gjorde med energiöverenskommelsen var att vi faktiskt var snälla mot kärnkraften såtillvida att vi tog bort den straffbeskattning som Louise Meijer talar om. Det vill säga att trots de otroliga stödåtgärder som det banades väg för i energiöverenskommelsen klarar inte kärnkraften att stå på egna ben. Det är det som nu händer på marknaden – i land efter land går det inte att bygga ny kärnkraft därför att det helt enkelt är för dyrt.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 december.)

§ 9 Näringsliv

Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU1
Utgiftsområde 24 Näringsliv (prop. 2019/20:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 154 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Lindholmen i Göteborg var förr i världen ett ledande varv. Numera är det ett centrum för fordonsutveckling och utbildning. I morse gick tusentals personer till sina arbeten på Lindholmen för att vara med och utveckla nya bilar, lastbilar och bussar.

Volvo Cars, Sigma, Zenuity, AB Volvo, Geely och Semcon är några exempel på företag som finns och verkar på Lindholmen. Dessa företag har mycket gemensamt med andra företag i Sverige, företag i andra branscher och på andra orter. Ofta går det mesta av det de producerar på export, men företagen kan också vara betydelsefulla för sin ort och inte sällan till och med vara den största privata arbetsgivaren.

Som politiker utvecklar vi naturligtvis inte bilar. Men jag tycker att vi har ett ansvar att fundera på hur vi ger näringslivet rätt förutsättningar i den tuffa globala konkurrens som nu råder.

Det är bland annat därför, fru talman, som Moderaterna i sitt budgetförslag föreslår en historisk satsning på elektrifiering. Vi talar i valda delar av detta om ungefär 1 000 miljoner, sammantaget mycket mer än vad regeringen och stödpartierna föreslår. Vårt paket består av ett par viktiga delar.

Den första handlar om att utveckla elvägar. Häromåret fick Trafikverket i uppdrag att bygga två elvägar. Vi skulle vilja se den satsningen dubbleras.

Den andra handlar om att utöka satsningen på teknikneutral laddinfrastruktur. Det behövs ett nätverk av möjligheter att ladda eller tanka bilar och då inte bara elfordon. Vi skulle gärna se att en del var vätgas och bränsleceller. Fokus ska helt enkelt vara på teknik för koldioxidfri laddning av fordon som inte kan tankas som en vanlig bensin- eller dieselbil. Den satsningen är sex gånger så stor som den regeringen föreslår.

Den tredje delen för oss är en utökad satsning på elektrifiering av transportsektorn. Det finns i dag ett elhybridlabb i Göteborg. För oss handlar det om att ta fasta på det och satsa mer pengar på projekt som kan användas både inom ramen för det och till annat för att öka elektrifieringen av transportsektorn.

Den fjärde delen är ett klimatavdrag för basindustrin. Vi menar att basindustri som investerar i teknik som kraftigt minskar eller till och med tar bort utsläppen ska kunna få en skattereduktion på den bolagsskatt man betalar.

Denna satsning gynnar företag i hela landet och bidrar till att lägga en grund för jobb i morgon och tiden därefter. Det är inte bara näringspolitik utan också helt avgörande för om Sverige ska klara sina långsiktiga klimatmål.

Vi har i dag EU:s renaste elsystem baserat på kärnkraft, vattenkraft och ny förnybar energi. Men vi har också stora utsläpp inom transporter och industri. Det är i ljuset av det man ska se elektrifieringssatsningarna vi vill göra. Vi bör i energipolitiken välja trygghet och låga klimatutsläpp snarare än att avveckla kärnkraften, som en del andra partier vill och önskar.

För några månader sedan besökte delar av näringsutskottet Kina. Ett av företagen vi besökte var Volvos ägare Geely i Shanghai. På plats och ställe fick vi se deras forskningsanläggning. De har också ett kontor som är ritat av en svensk arkitekt.

Forskningsanläggningen var verkligen imponerande. De kan göra lika avancerade saker i Shanghai som hemma i Göteborg. Det är på ett sätt självklart, men det är också tankeväckande i den delen att det ju handlar om att se vilken konkurrens Sverige som land möter. Vi kan inte ta saker och ting för givna. Det är inte självklart att företag fortsätter att investera i Sverige.

Därför måste näringspolitiken se till att vi har rimliga villkor för företag och transporter och goda möjligheter för experter att komma hit.

Det kan handla om att inte ha alltför höga skatter. Det kan handla om att utveckla skolpolitiken så att ungdomar kan lära sig saker på ett sådant sätt att de står sig i konkurrensen med barn och ungdomar från Finland eller Singapore. Det kan handla om att Sverige måste utveckla och ta en position när det gäller AI. Vi kan egentligen fortsätta listan.

Fru talman! Jag tycker att erfarenheten från Kina också säger oss en annan sak. Jag är frihandelsvän, men jag tycker inte att vem som helst ska få investera när som helst och hur som helst i Sverige. Det är ändå en lärdom vi kan dra när det gäller ett land som Kina. Det finns andra exempel. Möjligheterna är stora. Men de kommer med andra delar.

Det var rätt av regeringen att lämna en proposition som efter riksdagsbeslut utökar möjligheterna för Säpo vid telekominvesteringar. Men jag tror inte att det är tillräckligt. Vi måste ha en vidare diskussion om nationella säkerhetsintressen och hur man skyddar viktiga svenska intressen.

Fru talman! Inte långt från centrumet på Lindholmen finns en handlare som har en matvarubutik i en av Göteborgs förorter. Jag har lyft fram honom och hans öde tidigare här i riksdagen. Det vill jag göra också i dag. Hans butik är nämligen kraftigt brottsutsatt. Det är illa för honom. Men det är också ett mönster som drabbar stora delar av den svenska handeln. Det sätter fingret på de problem som finns.

I stället för att fokusera på sina kunder har han kommit att bli närmast expert när det gäller brottsbekämpning. Han upplever också en uppgivenhet; han tycker att det handlar om för låga straff, ett samhällets flathet, polisbrist och politiker som inte tar sitt ansvar.

Mycket fungerar bra i Sverige. Annat är under all kritik. Tryggheten för landets företagare är ett sådant område där regeringens passivitet får stora och negativa effekter.

Jag förstår att det är förväntat att en företrädare för den politiska oppositionen ska säga att regeringen gör för lite och för sent. Men jag tycker att det som just nu sker för många företagare är brutalt tydligt. Vi kan se vad passiviteten och oförmågan betyder.

Moderaternas satsningar på polis, tull och övrigt rättsväsen överstiger vida regeringens. För oss är det näringspolitik. Otryggheten i landet drabbar nämligen inte bara vanliga människor utan är tyvärr kärnan för många av landets företagare. Där behövs också en ändring.

Anf. 155 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik:

Fru talman! Lars Hjalmered! Vi är helt överens om att elektrifieringen av såväl industri som bilar och transportsystem är en viktig del. Du talar om att det är viktigt med trygghet och långsiktighet i energiförsörjningen. Jag håller helt med om att det krävs långsiktiga spelregler för att vi ska klara stora tekniskiften.

När energiöverenskommelsen slöts sa du och Moderaterna att det var en stor seger för kärnkraften att skatten avvecklades, att avvecklingsdatum togs bort och att kärnkraften skulle få finnas kvar och utvecklas på marknadsmässiga grunder. Nu har Moderaterna valt att lämna överenskommelsen. Vad är det som har hänt sedan du utropade den som en seger för kärnkraften?

Anf. 156 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Det var rätt där och då att sluta den uppgörelsen. Det fanns flera rimliga och riktiga reformer. Till exempel var de skatteförändringar som skulle ske på vattenkraft och kärnkraft helt rimliga. Förändringen av Kärnavfallsfonden var helt rimlig. Sammantaget gjorde det att kärnkraften fick en helt annan ekonomi. Den gick i praktiken från röda till svarta siffror. Vi kunde också se till att det fanns förutsättningar för att göra nödvändiga reinvesteringar.

Det finns annat som inte föll ut riktigt på det sätt som jag skulle önska. Vi hade och har till exempel fortfarande ett energimål som består av tre meningar. Men såväl myndigheter som medierna och den breda allmänheten har kommit att prata om bara den första meningen: 100 procent förnybart till 2040. Man tar egentligen inte in det andra som handlar om kärnkraften och dess roll i ett framtida elenergisystem.

Tolkningen har blivit en annan än den vi diskuterade där och då. Därför tycker jag att det är rimligt att göra ett omtag. Det har inte heller stagats upp av regeringen när vi har fört dialog efter hand. Det har varit en kärna i de förslag som vi tillsammans med Kristdemokraterna har lyft fram i kombination med att den befintliga överenskommelsen i praktiken är helt genomförd.

Därför tyckte vi att det var läge att ta en ny förhandling, en 2.0. Men då blev det dessvärre tydligt – det beklagar jag verkligen – att regeringen inte ville bjuda in alla partier och att man inte hade några planer på att ta en diskussion om att ändra energimålet eller en större diskussion om till exempel kärnkraftens framtid.

Men om regeringen skulle byta fot kan jag lova att jag kommer omgående till samtal för att hitta en ny inriktning för den svenska energipolitiken.

Anf. 157 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik:

Fru talman! Regeringen var villig att inom ramen för de partier som ingick i energiöverenskommelsen prata, debattera och diskutera allt, om energimål, om forskning och allting. Det enda man sa nej till var att införa statliga subventioner till kärnkraften.

Är inte sanningen egentligen att det är ni som har ändrat er, Lars Hjälmered? Från att ni ville att kärnkraften skulle få finnas kvar på just marknadsmässiga grunder har ni nu ändrat er och vill att kärnkraften ska få statliga subventioner. Stämmer inte det?

(Applåder)

Anf. 158 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Det finns inga förslag från oss om statliga subventioner för kärnkraften. Däremot har annat delvis ändrats sedan 2016. Man pratade om elfordon och sådant då också, men jag skulle säga att det sedan dess har blivit en accentuerad diskussion vad gäller elektrifiering. Till exempel är klimatsammanhaningen hetare.

Är det något som har ändrats är det snarare allvarsamheten i hela klimatfrågan. Det är det som gör att vi kanske ännu hårdare än tidigare betonar vikten av att kombinera kärnkraft och ny teknik, som vindkraft och annat. Det finns stora komparativa fördelar i det svenska elenergisystemet, och vi är beredda att göra ganska mycket för att kunna fortsätta driva kärnkraften i kombination med vattenkraft och förnybart. Vi ser att Sverige, bortsett från Norge, har de bästa förutsättningarna. Och det är viktigt om vi ska ha de här elfordonen.

Däremot handlar det inte om några statliga subventioner för vår del, vilket var kärnan i resonemanget.

Anf. 159 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tänker inleda mitt anförande med en genomgång av några nyhetsartiklar om en rad för det svenska näringslivet destruktiva händelser från endast den gångna veckan.

Tidningen Norrländska Socialdemokraten skrev om ett inbrott på en skogsbruksfastighet i Luleå. SVT rapporterade om både ett inbrott, som TTELA också belyst, och ett par andra incidenter, bland annat inbrott på en brandstation och i en skola i Bodafors.

Båtklubben i Trollhättan utsattes för inbrott. I Jaktjournalen kan man läsa om att jaktkläder och fiskerullar stulits vid inbrott hos Jaktia i Väster-
vik. Södermanlands Nyheter beskrev hur en däckfirma i Nyköping utsatts
för inbrott. I samma län rapporterade Eskilstuna-Kuriren att Malmby Mo-
tor i Strängnäs utsatts för inbrott igen. Det blev det sjunde i ordningen för
det berörda företaget under endast detta år.

Vi kan hålla oss kvar i Strängnäs, där Eskilstuna-Kuriren rapporterade
om inbrott även på äldreboendet Riagården. Jag upprepar att det var ett
inbrott på ett äldreboende, fru talman. Presstalespersonen för Polisregion
öst har uttryckt att de drabbade var mellan 85 och 90 år gamla.

Nytt beskriver ännu ett inbrott där verktyg åter har stulits. Det är det
tredje inbrottet på byggarbetsplatser i Jönköping under endast en vecka.
Hemma i Skaraborg skedde ett inbrott på en restaurang i Hjo där kassan
stals, vilket Västgöta-Bladet har förmedlat.

Fru talman! Jag väljer att stanna där. Jag hade kunnat fortsätta, men jag
tror att poängen redan har nått fram. Om den inte gjort det kan jag förklara
att min poäng är att det svenska näringslivet drabbas å det grövsta av den
brottsvåg som sveper över vårt land.

Jag upprepar även att alla dessa fall är från den senaste veckan och
återfanns på första sidan när jag googlade ”inbrott” i går kväll.

Med detta sagt utgör inbrott endast *en* form av kriminalitet som drabbar
det svenska näringslivet. Utöver det har vi alla bedrägerier, snatterier,
våldsbrott med mera. Därtill går den utbredda otryggheten i vissa särskilda
områden ut över hela det lokala civilsamhället.

Vi har förmodligen alla tagit del av hur den ständigt närvarande krimi-
naliteten i vissa områden har resulterat i att näringsidkare valt att flytta
eller lägga ned sin verksamhet. De som tappert stannar kvar tvingas inve-
stera stora resurser i säkerhetsåtgärder för att kunna bedriva sin verksam-
het.

Fru talman! Det svenska näringslivet tampas inte endast med höga och
i vissa fall verkningslösa och symbolorienterade skatter. Det svenska nä-
ringslivet tampas inte endast med en snårig och stundvis omotiverad re-
gelbörda. Det svenska näringslivet tampas inte endast med en djungel av
svårorienterad byråkrati. Det svenska näringslivet tampas även, precis som
den svenska befolkningen i allmänhet, med den alltmer närvarande och
utbredda kriminaliteten.

För att sätta detta i siffror kan man studera den studie som HUI Re-
search, Handelns utredningsinstitut, genomförde förra året. Studien kom
fram till att den brottslighet som direkt drabbar svenska företag uppgår till
en kostnad om 55 miljarder kronor årligen. Det är mer än den totala ut-
giften för rättsväsendet i statsbudgeten för år 2020.

Om dessa resurser inte hade berövats det svenska näringslivet hade
man med största sannolikhet sett en avsevärt större investeringsvilja bland
flertalet företag. Fler hade anställts, och den svenska ekonomin hade för-
stärkts. För 55 miljarder kronor får man ganska mycket, men detta berövas
nu det svenska näringslivet årligen i direkta kostnader.

Notera som sagt att det endast rör sig om de direkta kostnaderna. Där-
utöver tillkommer mer indirekta kostnader för att motarbeta eventuell
brottslighet, till exempel kameror, larm och väktare.

Livsmedelsföretagen rapporterade nyligen att 42 procent av deras medlemsföretag uppgett att de vidtagit säkerhetshöjande åtgärder för personal och anläggningar eller att det kan bli aktuellt inom kort. Skräckexempel har vittnat om hur företag tvingats anlita väktare för att deras personal ska kunna ta sig tryggt till tunnelbanan efter jobbet.

Med andra ord är det inte endast de näringspolitiska åtgärderna som gör skillnad för svenska företag. I alldeles för hög grad är det svenska näringslivet även i behov av kriminalpolitiska åtgärder som tillträdesförbud, utökad kameraövervakning, fler poliser, strängare straff och snabbare rättsprocesser.

Fru talman! Det ska vara staten som tar ansvar för brottsbekämpningen och upprättandet av trygghet i samhället. Det ansvaret ska aldrig flyttas över till det svenska näringslivet eller den enskilde näringsidkaren.

Med Sverigedemokraternas politik hade vi etablerat den korrekta ordningen, och de enskilda företagen hade sluppit lägga tid, energi och kapital på att täcka upp för direkta kostnader orsakade av kriminalitet eller indirekta kostnader för preventiv brottsbekämpning. Om detta kombineras med de mer direkta näringspolitiska förslag som Sverigedemokraterna förespråkar skulle vi på riktigt säkerställa ett mer konkurrenskraftigt och bättre rustat näringsliv, vilket inte minst vore välbehövligt givet pågående konjunktursvängning.

Våra riktade satsningar på bland annat småföretag, turistfrämjande, konkurrensforskning, stärkt arbete mot ekonomisk brottslighet, näringslivsutveckling och starta-eget-bidrag för yrkesverksamma skulle ge positiva effekter. Tillsammans med våra förslag om minskad regelbörda och begränsat byråkratiskt krångel skulle vi på riktigt kunna skapa de förutsättningar som vårt näringsliv förtjänar och därigenom stärka svensk konkurrenskraft och svensk ekonomi.

(Applåder)

I detta anförande instämde Runar Filper, Mats Nordberg och Eric Westroth (alla SD).

Anf. 160 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! I förra veckan var det val i Storbritannien. Möjligen kan det bli en brexit snart. Även om de skulle lämna Europeiska unionen är inte sista ordet sagt när det gäller vilken relation England ska ha med kontinenten i övrigt när det gäller handel, rörlighet och en massa andra frågor.

Det har varit en rätt stökig period i några år efter omröstningen i Storbritannien. Här i Sverige är Sverigedemokraterna ett parti som förordar vad man kallar en svexit, alltså att Sverige ska lämna EU. Det är naturligtvis en fullt legitim åsikt, även om jag inte delar den.

Jag tror att de flesta i kammaren med lätthet kan hitta både tillkortakommanden och rena tokigheter i EU-samarbetet, men man kan ändå bortom detta se en hel del av fördelarna. Svenska ungdomar kan åka och jobba i ett annat land, och man kan ha rörlighet när det gäller utbildning, till exempel. Inte minst finns det fördelar för det svenska näringslivet. Det är inte bara Moderaterna som säger detta, utan det finns många andra. Stockholms Handelskammare, Oxford Economics och Västsvenska Handelskammaren har pekat på detta, liksom flera andra.

Tillgången till en inre marknad har betytt otroligt mycket för svensk ekonomi, bnp-tillväxt, jobbmöjligheter och liknande. Om vi tittar på vad dessa nämnda experter och till exempel Kommerskollegium pekar på i det brittiska exemplet är det att det blir sämre. Det blir sämre för svenska företag med brexit, och det skulle vara direkt dåligt för svenska företag om motsvarande skulle ske i Sverige, så att vi får en osäker relation och en i alla lägen sämre relation med den viktigaste marknaden för det svenska näringslivet.

Jag undrar: Varför har Sverigedemokraterna den uppfattningen, och vad är ert svar när folk känner oro för vad det kan betyda för svenska företag?

Anf. 161 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Lars Hjalmered! Jag vill inleda med att säga att jag gläds över resultatet i det brittiska valet, och jag står också bakom den folkomröstning som man har haft om sin relation till EU. Det ska bli väldigt intressant att följa hur Storbritannien nu agerar, inte minst om man lyckas genomföra ett utträde, och vad det innebär för Storbritannien och EU, som är djupt beroende av sina handelsmässiga relationer till Storbritannien.

Med detta sagt vill jag uppmärksamma ledamoten Hjalmered på att jag personligen ingick i den arbetsgrupp som tog fram det valmanifest som Sverigedemokraterna gick till val på i EU-valet och var högst delaktig i formuleringarna om hur vi ska förhålla oss till EU på det stora hela.

Jag är faktiskt övertygad om att Lars Hjalmered är informerad om att vi inte drev på för någon form av svexit i EU-parlamentsvalet. Tvärtom var vi tydliga med att det finns ett stort behov av att avvakta och se vad som sker med brexit – kommer det att bli av, och vilka effekter kommer det att bli? Blir det ett framgångsrikt exempel, eller kommer det att vara ett skräckexempel? Detta är saker som vi i dag fortfarande inte har svar på.

Men det vi har svar på är det politiska ställningstagande som Sverigedemokraterna har haft i den här frågan. Det stämmer ju inte överens med den verklighetsbeskrivning som ledamoten Hjalmered kommer med. Om Hjalmered mot förmodan missade de nyhetsartiklar, intervjuer, debatter och så vidare som ägde rum i valrörelsen, där vi betonade vårt ställningstagande, borde han åtminstone komma ihåg de två eller tre gånger som jag och ledamot Hjalmered – vi ska inte dua varandra här – har debatterat detta här i kammaren. Även om han har missat nyhetsartiklarna borde ändå våra debatter på området ligga i ledamotens minne.

Anf. 162 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Anledningen till att jag lyfter upp detta är att jag tycker att inställningen till det europeiska samarbetet är en djupt problematisk del i fråga om Sverigedemokraterna. Det är möjligt att Tobias Andersson säger att Sverigedemokraterna här och nu inte driver detta eller väntar med att driva det eller någonting annat.

Återigen: Jag kan med lätthet hitta en del nackdelar med det hela men också vara tydlig med att fördelarna kraftigt överväger för den fria rörligheten. Det finns experter som visar vad som skulle hända om vi skulle ge oss in i äventyret att lämna EU. Till exempel visar Oxford Economics att både hushåll och företag i Sverige skulle förlora på ett utträde. Arbets-

kraftsutbudet skulle sjunka. Det skulle drabba den svenska produktiviteten.

Vi vet av utvärderingar att just tillgången till den inre marknaden har betytt otroligt mycket för den ekonomiska utvecklingen. Vi kan vara säkra på en sak: Lämna Sverige EU blir det sämre för svenska medborgare. Det blir sämre för svenska företag. Det är därför jag vänder mig så tydligt mot Sverigedemokraternas inställning i denna fråga – oavsett om ni pausar eller vill köra längre fram.

Anf. 163 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag är lite osäker på vem Lars Hjälmered debatterar mot i denna fråga. Nu har jag försökt informera ledamoten Hjälmered om vårt ställningstagande i frågan. Sedan håller han fast vid sitt ställningstagande.

Om jag skulle göra på samma sätt skulle jag kunna resonera i termer av att jag tycker att det är djupt problematiskt att Moderaterna tydligt har motsatt sig kärnkraft. Någonstans skulle jag kunna nyansera den bilden och säga att det är väldigt problematiskt. Sedan får då ledamoten Hjälmered informera mig trots att jag redan är informerad om att Moderaterna inte har varit jättemycket emot kärnkraften, åtminstone inte under den senaste tiden.

Det blir dock en ganska oärlig retorik om man påstår, trots att man är informerad och trots att man blev informerad i replikskiftet tidigare och så vidare, att motdebattören är av en annan uppfattning än vad den är. Jag undviker att använda den typen av retorik. Man jag uppmärksammade att Hjälmered gjorde det.

Anf. 164 LORENA DELGADO VARAS (V):

Fru talman! Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå som riksdagen har beslutat väljer jag att avstå från ställningstagande. Vi redogör i stället i ett särskilt yttrande för den politik som hade kunnat genomföras om Vänsterpartiets förslag hade fått riksdagens stöd.

Jag vill börja med att lyfta fram att ett samhälle i stort gynnas av ekonomisk och social jämlikhet, i synnerhet våra företag. Jämlika länder har bättre ekonomisk tillväxt. I dag brottas vi med en budget som ökar den ekonomiska ojämlikheten i landet. Det är en ojämlikhet som leder till fattigdom, till försämrad hälsa och till att många av oss saknar någonstans att bo eller bor trångt, med allt vad det innebär. Det är en ojämlikhet som minskar möjligheterna att bo på landsbygden och en ojämlikhet som skapar segregering i storstäderna.

Detta är ingen bra miljö för företag att utveckla sig i. Grunden för att små och medelstora företag ska kunna leva vidare försvinner allt mer i landsbygden och kommer att fortsätta att försvinna i och med att kommunerna drabbas hårt av den icke existerande satsningen. Det innebär neddragningar för skola och äldreomsorg – ja, generellt drabbas välfärden hårt. Samtidigt som landsbygden utarmas har vi inte en existerande bostadspolitik. Det gör det oerhört svårt för folk att flytta dit jobben finns. Man kan sätta det i kontexten att företagen skriker efter kompetens. Avsaknaden av bostadspolitik och neddragningen i ekonomin för skolorna är oerhört stora hinder när det gäller detta.

Vänsterpartiet vill se en ökning av anslaget för näringslivsutveckling med 47 miljoner 2020 i jämförelse med regeringens förslag. Av denna ökning av anslaget borde 30 miljoner användas för ett riktat stöd till kvinnors företagande.

Bakgrunden är mycket enkel. När Tillväxtverket analyserar detta och presenterar statistik kring kvinnors företagande i Sverige ser vi en stor skillnad både generellt och i olika branscher. I vissa branscher är det bara 5 procent av företagarna som är kvinnor. Medelvärdet ligger på 30 procent. Det har stått stilla sedan 1997. Vi snackar alltså om patriarkala strukturer.

I Sverige har flera forskare och myndigheter berört kvinnors och mäns tillgång till de statliga företagsfrämjande systemen, framför allt när det gäller rådgivning men också när det gäller finansiering. Flera av dem har lyft fram indikationer på att bemötandet av kvinnor och män skiljer sig åt i vissa avseenden. Till exempel får män samma svarstid men mer konkret respons än kvinnor på en förfrågan om rådgivning, enligt en rapport från Tillväxtanalys. Detta behöver vi förändra. Här har regering efter regering misslyckats.

Vidare vill vi ha en ökning för att stödja de kooperativa företagen. För att ytterligare stärka de kooperativa företagen hade jag velat se 40 miljoner inom ramen för anslaget som används för att skapa en kooperativ utveckling.

Slutligen: En klimatomställning på riktigt kräver ett omfattande omtag av näringslivet. I dag ser vi många företag som jobbar med sin omställning, men vi ser också de som inte har insett detta eller som inte är villiga att ta de nödvändiga stegen för att nå målen. Detta är inte något som kan avgränsas. Om det inte utförs kommer det att drabba alla – hela näringslivet och hela mänskligheten.

Samtidigt som vi alla vet vad vi har att förhålla oss till är man inte villig att ta de tuffa beslut som ska till för att stoppa uppvärmningen. Varför ska vi till exempel fortsätta att investera i fossilindustrin när vi vet att tidsaspekten gör att vi inte kan fortsätta den vägen? Den måste ersättas. Därför är investeringar i fossilindustrin icke-investeringar.

När det gäller detta behöver regeringen vara en del av lösningen genom att inte ge garantier eller göra investeringar i industrier som motverkar klimatomställningen, varken genom våra pensionspengar eller via de olika exportenheterna. Vi hade behövt skapa en grön statlig investeringsbank med minst 100 miljarder i kapital för att ha resurser så att vårt näringsliv kan klara av omställningen. Alla beslut på statlig, regional och kommunal nivå måste relateras till och beslutas utifrån klimatet.

Sverige kan inte enbart förhålla sig till nationens gränser när det kommer till dessa frågor. Våra företag kan inte ansvarsbefrias när de verkar utomlands. Därför bör klimatet överordnas. Det bör inte bara vara en policy, utan det bör vara konkreta handlingar och konkreta konsekvenser när så inte sker. Detta går också hand i hand med respekten för mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter och urfolkens rättigheter.

Anf. 165 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! I Vänsterpartiets partiprogram kan man läsa detta: ”De rättigheter som springer ur ägandet måste begränsas och ägandet i sig övergå till gemensamma former.”

Då skulle jag vilja, fru talman, fråga ledamoten: Hur tänker ni genomföra detta, och är det några särskilda företag ni tänker er ska förstatligas?

Prot. 2019/20:52
16 december

Näringsliv

Anf. 166 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! Jag tror att Lars Hjalmered ställde frågan om äganderätten också förra året. Det är en formulering som kanske behöver diskuteras, för det är inte så att vi är emot företagen. Däremot ser vi att det finns behov av att säkerställa att en del verksamheter inte blir styrda av marknaden, om man säger så.

Vi har sett vilken påverkan det har när marknaden tar över. Titta bara på bostadspolitiken! I dag har vi stora behov av en ordentlig bostadspolitik, där vi faktiskt investerar för att kunna bekämpa bostadslösheten. Titta på vårdföretagen, till exempel! Hur mycket pengar har vi inte förlorat genom att man upphandlar från olika företag och så vidare? Om man tittar på skolorna ser man stor skillnad i kvalitet, till exempel.

Jag tror att det finns ställen där vi faktiskt behöver tänka om i fråga om huruvida marknaden ska styra dem. Men det innebär inte att vi är emot företag.

Anf. 167 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Jag har stor respekt för Lorena Delgado Varas. Vi delar inte uppfattning i denna fråga, men jag tycker att man kan ha en frejdig diskussion om kapitalism och ägande och sådant. Vi har lite olika syn på företagsamhet inom välfärden, till exempel.

Men det finns också en allvarlig del i detta. Tidigare har man från Vänsterpartiet till exempel lyft fram att delar av banksektorn kanske skulle förstatligas och annat.

Det är därför jag har valt att lyfta fram det återkommande. Det handlar om en principiell syn på vad man tycker är ett samhällsuppdrag och på statligt ägande och statlig intervention i näringslivet.

Kan det till exempel vara andra branscher än dem som ledamoten lyfter fram? Det gäller till exempel livsvetenskaperna, banksektorn eller annat som Vänsterpartiet ser framför sig.

Anf. 168 LORENA DELGADO VARAS (V) replik:

Fru talman! När det kommer till bankerna kan det vara ett bra incitament att ha någon form av statligt arbete. Vi ser att det finns ett ökat antal fall av penningtvätt som vi måste utreda och titta vidare på.

Jag tog upp kvinnors företagande som ett exempel. Vi ser enorma skillnader på hur bankerna agerar gentemot olika kön och olika typer av företagande. Det skulle gagna med någon form av statlig bank.

Anf. 169 CAMILLA BRODIN (KD):

Fru talman! Eftersom Kristdemokraternas budgetalternativ bör ses i en helhet väljer jag att avstå från ställningstagande. Vi lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Kristdemokraternas politik när det gäller utgiftsområdet Näringsliv.

Kristdemokraterna vill genom sitt förslag till statsbudget skapa förutsättningar för ett samhälle med god ekonomisk tillväxt och ett företagsklimat som står sig starkt i den allt hårdare globala konkurrensen. En väl-

fungerande ekonomisk politik ger oss resurser att satsa på välfärden, såsom en god vård och omsorg och en bra skola.

Kristdemokraternas förslag till statsbudget innehåller därför stora resurstillskott till vård, omsorg, socialtjänst och rättsväsen för att främja välfärd och trygghet för alla. Det är strukturellt riktiga reformer för att rusta Sverige för sämre tider. Att människor får vård i tid och att hela rättskedjan har resurser att utreda och klara upp fler brott är mycket viktiga faktorer för företagsklimatet.

Sverige behöver ett företagsklimat som lägger grunden för fler jobb. Nya jobb skapas inte av politiker i riksdagen eller av regeringen, utan de skapas främst när människor finner det mödan värt att starta och utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital.

Det är viktigt att lagar, skatter och regler utformas så att det blir enklare för människor att starta och driva företag. Lika viktigt är att likvärdiga villkor ska gälla för olika företagsformer, oavsett storlek på företagen, och för företagande i hela landet.

De små och medelstora företagen i Sverige, som ofta är familjeföretag, ska stå i centrum för näringspolitiken. Det innebär att jag hade velat se en ökning av anslaget till Tillväxtverket om 15 miljoner kronor för att underlätta ägarskiftet och generationsväxlingar genom vårt förslag om att öppna ägarskifteskontor runt om i landet som kan ge råd och stöd i ägarskiftesprocesser.

Regelverken ska vara gynnsamma och ge såväl små som större internationella företag möjlighet att utvecklas så att Sverige kan hävda sig i konkurrensen om kompetens, tjänster och produkter.

Fru talman! Några delar som vi kristdemokrater tror är nödvändiga för Sveriges företagsklimat är:

- regelförenklingar och digitalisering
- infrastruktur
- myndighetsservice och engagemang.

Regelförenklingar i takt med att digitaliseringen effektiviserar måste beaktas i större utsträckning än vad som görs i dag. Det handlar om att effektivisera administrationen, vilket handlar om att välja arbetsätt och samtidigt välja bort. Vi kan inte fortsätta att ha dubbla system, vilket inte blir effektivt utan enbart det motsatta. Det behövs mer fart i det nationella digitaliseringsarbetet.

Vi kommer till frågan om enklare uppgiftslämnande. Här vill vi kristdemokrater införa en garanti att företag bara behöver lämna en uppgift en gång till myndigheterna och att uppgiften sedan slussas vidare till aktuell myndighet.

Vidare vill vi att modeller som skyddar företag mot ständigt växande pålagor ska användas. Det är sex av tio företagare som upplever regler som tillväxthinder. Här vill vi införa principen ”en regel in, en regel ut”, som bland annat tillämpas i Tyskland. Det innebär att när nya regler införs ska regellättnader genomföras i minst samma omfattning.

Det samlade utfallet av Regelrådets granskning av konsekvensutredningar under 2018 visar på brister i analysen av påverkan på företagets kostnader och konkurrensförhållanden för företaget. Här har Regelrådet

konstaterat att dessa aspekter är av stor betydelse för företagens förutsättningar att kunna arbeta och växa. Kristdemokraterna anser att Regelrådets uppgift och ställning ska stärkas genom att rådet blir obligatoriskt remissorgan för Regeringskansliets förslag så att nya lagar och regler såväl som förändringar i befintliga blir så ändamålsenliga som möjligt.

En annan viktig del när det gäller regler är att motverka överimplementering av EU-direktiv. Här finns också ett tillkännagivande om att implementering inte ska missgynna våra företags konkurrenskraft. Utgångspunkten bör vara direktivets miniminivå.

I Danmark inrättades år 2015 ett särskilt implementeringsråd för att motverka överimplementering i dansk lagstiftning. Formen för rådet är förvisso under förändring, men grundtanken är god. Sverige bör utifrån våra förutsättningar inrätta något liknande. Vi föreslår här att den frågan ska utredas.

Fru talman! Myndigheternas service till företagen kan vara helt avgörande för företagens utveckling. Förutsägbarhet är en viktig faktor. Kristdemokraterna vill här införa servicegarantier för företagen i syfte att bidra till snabbare, mer högkvalitativ och mer förutsägbar myndighetservice.

Ett exempel på förenklande åtgärder för företag är att avskaffa personalliggare. Systemet med personalliggare innebär för många företagare regelkrångel och en ständig oro för att små misstag ska leda till stora bötesbelopp.

Kristdemokraterna anser därför att systemet med personalliggare kan tas bort i de flesta branscher. Men vi vet att åsikterna om systemet varierar kraftigt beroende på bransch. Det kan därför finnas skäl att någon bransch, som till exempel byggbranschen, behåller systemet.

Det viktiga här är att motverka osund konkurrens och svartarbete, och nya arbetssätt bör ständigt utvecklas för att stoppa dessa problem. Personalliggarna har spelat ut sin roll.

Vi går till infrastrukturen. Här ser vi att behovet av infrastruktursatsningar är stort, inte minst vad gäller bostäder, järnvägar och vägar men även vad gäller stabila villkor för elförsörjningen och behov av energi-effektiviseringar. För att industrins konkurrenskraft ska kunna upprätthållas krävs ytterligare investeringar i infrastruktur och en större förståelse för den regionala tillväxtlogiken.

Goda villkor för stabil elförsörjning är också något som behövs, inte minst för industrins möjligheter. Vi ser med oro på att Sverige tappar planerbar produktion och att förutsättningar för lokal produktion försämras genom den skattepolitik som bedrivs både i år och nästa år.

Fru talman! Som avslutning vill jag poängtera att Kristdemokraterna anser att det är de små och medelstora företagen som ska prioriteras i näringslivspolitik. Det är där flest arbetstillfällen skapas. Skattesystemet ska vara sådant att vinster kan genereras samtidigt som sparande i det egna företaget uppmuntras. Det ska också vara så utformat att det främjar tillgången till riskvilligt kapital för nya och växande företag. Arvs-, gåvo- och kapitalskattereglerna ska utformas så att generationsskiften i företagen underlättas.

Vi budgeterar inte mest medel inom detta utgiftsområde, men som helhet budgeterar vi mest till vår gemensamma välfärd och för vår trygghet genom att prioritera välfärden, rättsväsendet och polisen. Det är även något som alla företagare anser som grundläggande, men som tyvärr inte

längre är en del av vår vardag. Vi lägger fram en budget som gör att man ska kunna lita på Sverige.

Anf. 170 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik:

Fru talman! Tack för ditt anförande, Camilla Brodin!

Du säger att ni inte budgeterar mest, och det stämmer på det här området. En av de saker ni har valt att spara över 1 miljard kronor på är Klimatklivet – och det samtidigt som du talar om vikten av att vi elektrifierar och ger industrin möjligheter att klara de klimatutmaningar vi har. Ett av de stora projekt som har finansierats via Klimatklivet är Hybrit, vilket är ett samarbete mellan SSAB, LKAB, ABB och Vattenfall för att producera stål utan kol. Att göra ett så stort teknikskifte kräver just långsiktighet – eller, som Camilla Brodin själv säger: förutsägbarhet.

På vilket sätt tycker du att en minskning av Klimatklivet med 1 miljard kronor bidrar till de mål du talade om i ditt anförande, Camilla Brodin?

Anf. 171 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Fru talman! Tack för frågan, ledamoten!

Som du vet har vi inte budgeterat lika mycket som de flesta andra i denna kammare har gjort på detta område. När det gäller Klimatklivet har vi läst det som Riksrevisionen har kommit med gällande att ta sig an klimatutmaningarna på riktigt. Man ser inte att Klimatklivet har gett det resultat man vill se. Hybrit är absolut ett projekt som kommer att kunna ge tillgång till Sveriges arbete för stål utan kol, och det är inget vi motsätter oss. Däremot finns det en rad olika delar i Klimatklivet som faktiskt borde ha kunnat göras på ett helt annat sätt, och vi tror inte att Klimatklivet är lösningen för att komma till rätta med klimatproblematiken.

Anf. 172 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik:

Fru talman! Det framgår inte heller av Kristdemokraternas budgetmotion vad man avser att ha i stället, utan det är bara en reell och väldigt stor minskning av Klimatklivet. Klimatklivet har som sagt varit helt avgörande för detta.

Jag vill passa på att fråga ledamoten om Kristdemokraternas inställning till kärnkraften. Vi hörde från Moderaterna att det inte var statliga subventioner som var målet med att bryta överenskommelsen, och jag gissar att även Kristdemokraterna stod bakom det som ingick i den ursprungliga energiöverenskommelsen. Hur ser ni på att införa statliga subventioner till kärnkraften, Camilla Brodin?

Anf. 173 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Fru talman! När det gäller energiöverenskommelsen vet både Helene Hellmark Knutsson och jag att den var rätt och riktig när vi ingick den tillsammans 2016. Problematiken här är ju att det finns partier och myndigheter som inte svarar upp när det gäller att berätta vad som faktiskt står i den. Regeringspartierna verkar också tycka att januaripartiernas överenskommelse är mycket mer värd. Där straffbeskattar man både avfallsförbränningen och kraftvärmens, och man bryter faktiskt mot energiöverenskommelsen.

Jag ska ändå svara på ledamotens fråga. Några statliga subventioner har vi inte talat om, men däremot behöver energimålet ses över. Vi tycker inte att regeringspartierna tar ansvar för att tillmötesgå detta på ett bra och riktigt sätt. Jag är dock beredd att sätta mig ned vilken dag som helst om man faktiskt går oss till mötes när det gäller våra krav.

Anf. 174 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Sverige behöver fler och växande företag i hela landet. Det är en grundpelare för svensk tillväxt, jobbskapande och konkurrenskraft.

Vi socialdemokrater förstår att fler jobb och ökad produktivitet stärker den svenska modellen. Sveriges välfärd skapas av starka och växande företag, och vi vill se fler entreprenörer som vågar ta klivet ut och starta företag. Vi vill att etablerade företag ska kunna växa, exportera och anställa fler. Så bygger vi ett starkare samhälle.

Fru talman! Näringspolitik handlar om så mycket mer än att sänka skatten på arbete. Politiken måste skapa rätt förutsättningar för näringslivet. Det handlar om att Sveriges företagare ska kunna känna tillit till vårt trygghetssystem. Våra sociala skyddsnet ska vara generösa, och vi ska tillsammans finansiera ett utbildningssystem i världsklass så att företagen får den kompetens som behövs och arbetstagarna kan ställa om till nya yrken när jobben förändras.

Det ska vara hög kvalitet på regelgivning och regeltillämpning, rimliga handläggningstider, god service och ett bra bemötande från våra myndigheter. Ett gott företagsklimat kräver offentliga investeringar. Det är något som högerkonservativa politiker ofta inte förstår – att vi när vi satsar på infrastruktur, utbildning, forskning, bostäder och sjukvård också skapar en grund för ett gott företagsklimat i hela Sverige. Det är så vi skapar ett starkare samhälle, byggt på såväl stora exportföretag som små och medelstora företag.

Fru talman! Det är med glädje jag kan säga att Sveriges bnp växte under det tredje kvartalet 2019. Det är främst exporten som förklarar den uppgången. I dag har närmare 1,4 miljoner människor i Sverige ett jobb att gå till tack vare exporten. Det är en tredjedel av alla jobb. Exporten ökar i samtliga svenska regioner; bara här i Stockholms län har exporten ökat med 14 procent mellan 2017 och 2018, och det är riktigt bra.

Sverige rankas högt i många centrala globala index och jämförelser av konkurrens- och innovationskraft. Vi är i dag en ledande tech-nation med många framgångsrika bolag, såsom Spotify, Skype och Klarna. Av världens 260 så kallade enhörningsbolag, det vill säga privatägda företag som värderas till mer än 1 miljard dollar, kommer hela sju från Sverige. Det är ingen slump att Sverige är näst bäst i världen på innovation. Genom det avgiftsfria utbildningssystemet och en välfärd som ger många chansen att utveckla sina talanger har Sverige skapat ett innovationsklimat i världsklass.

År 2019 kommer dessutom att gå till historien som ett rekordår för riskkapital på den svenska startup-scenen – hittills i år har 22 miljarder kronor investerats i svenska startup-företag. Det är klart mer än de 14 respektive 11 miljarder som investerades under 2018 och 2017. De länder inom EU med flest tech-bolag som nått miljardvärdering i dollar är Storbritannien, Tyskland och Frankrike, men Sverige landar inte alltför långt

bakom – på en fjärdeplats. Med tanke på vårt invånarantal är det fantastiskt bra.

Moderaterna vill nu skära ned på näringspolitiken och tror att sänkta skatter ska lösa alla utmaningar. Det kommer inte att fungera. Sverige ska konkurrera med kunskap och kvalitet, inte med social dumpning eller låga löner. För att Sverige ska kunna stå starkt i den internationella konkurrensen krävs en aktiv näringspolitik för fler och växande företag. Därför ger regeringen Almi ett permanent tillskott som gör att de kan erbjuda finansiering och rådgivning till fler företag.

För att Sverige ska kunna stå starkt i den internationella konkurrensen krävs ett väl utvecklat samarbete mellan olika samhällsaktörer. Regeringen har därför startat fyra delvis nya samverkansprogram som samlar näringsliv, akademi och offentliga aktörer för att man tillsammans ska hitta de nya, innovativa lösningar som behövs för att möta våra samhällsutmaningar.

Fru talman! Mycket går åt rätt håll i näringspolitiken, men vissa förändringar går alldeles för långsamt. På 40 år har kvinnors företagande bara ökat från 25 till 33 procent. Det är inte tillräckligt bra. För lite har gjorts för att stärka kvinnors företagande i Sverige. Förra året backade kvinnors nyföretagande, och det ligger nu på ungefär samma nivå som för nästan ett decennium sedan. Sverige ligger dessutom lågt i internationella jämförelser, trots att vi ska vara ett av världens mest jämställda länder. Detta innebär att Sverige går miste om en enorm potential vad gäller både nya idéer och nya företag.

Det finns många myter om kvinnors företagande, till exempel att kvinnors företag skulle ha lägre tillväxt och lönsamhet än mäns eller att kvinnliga entreprenörer tar mindre risker i sitt företagande än män. Inget av detta stämmer.

Jag har under hösten bjudit in företagande kvinnor till riksdagen för att diskutera vad vi kan göra för att fler kvinnor ska starta och driva företag. Detta arbete kommer nu att fortsätta för att vi ska kunna utveckla en ny och feministisk näringspolitik. Vi kommer att göra det i nära samverkan med de företagande kvinnorna.

Fru talman! En modern näringspolitik är nödvändig för att skapa ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Senast 2045 ska Sverige ha noll nettoutsläpp av växthusgaser för att våren därefter få negativa utsläpp.

Industrin står i dag för en tredjedel av de samlade utsläppen i Sverige. För att stötta svensk industri i omställningen har regeringen skapat Industriklivet, som ger stöd för nödvändiga tekniksprång inom industrin för att minska just processrelaterade utsläpp. Hybrit – stål utan kol – är ett projekt som har fått medel via Industriklivet. Denna klimatsatsning har varit uppskattad i branschen och gett Sverige stor uppmärksamhet internationellt.

Vi föreslår nu ytterligare en förstärkning av Industriklivet jämfört med 2019. Detta innebär en fördubbling av anslaget jämfört med 2018 och sker genom en ökning från 300 miljoner kronor 2018 till 600 miljoner kronor 2020.

Moderaterna har, som vi hört, velat ersätta Industriklivet med klimatavdrag, och Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna tänker skära ned på satsningen. Det är oroväckande för industrin, som entydigt säger att man behöver långsiktighet för att kunna göra denna typ av tekniksprång.

Det finns ett starkt samhällsintresse i att svensk industri kan ställa om och vässa sin långsiktiga konkurrenskraft, både för att säkra svenska jobb och för att minska utsläppen. Under hösten har det högerkonservativa blocket i stället valt att ägna sig åt politiskt spel som skapar oro inom det svenska näringslivet.

Jag är tvärtom övertygad om att om ett litet land ska kunna klara stora utmaningar krävs det att vi arbetar tillsammans och att vi håller de överenskommelser vi träffar i regering och riksdag.

Med detta yrkar jag bifall till propositionen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Patrik Engström, Åsa Eriksson, Monica Haider och Mattias Jonsson (alla S).

Anf. 175 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja väcka en fråga om begränsningar av investeringar.

Med frihandel och öppenhet finns det naturligtvis otroliga möjligheter för svenska företag. Att produkter och tjänster har sålts till kunder i andra delar av världen är egentligen det som har byggt hela vårt välstånd. De fördelarna finns verkligen.

Men det finns också en hel del problem man kan ta upp som jag tycker är allvarliga. Det gäller flera länder, men vi kan ta upp Kina som ett exempel. Det är en repressiv stat som inte respekterar till exempel grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Det som ibland kallas mjuk makt, eller soft power, kan vi se exempel på i Sverige just nu, direkt från den kinesiska ambassaden mot svenska medier. Det tar sig även andra uttryck.

Jag tycker, fru talman, att det var rimligt och riktigt av regeringen att lämna en proposition gällande telekominvesteringar och att utöka Säpos möjligheter. Jag tycker också att det var rimligt av regeringen att komma med en skrivelse om strategin rörande Kina och att ta ett samlat grepp.

Men vi har också, tycker jag, flera andra delar i detta. Vi har diskussionen om Nord Stream nere i Blekinge, där regeringen hade en uppfattning men där regeringens partikollegor helt enkelt – ursäkta uttrycket – sket lite i detta och tecknade ett avtal med aktören i fråga.

Vi har diskussionen om en investering från utlandet i en hamn på västkusten, som inte stoppades på politisk väg utan för att markägaren inte ville släppa till mark. Det prövades alltså aldrig, men det fanns egentligen aldrig några stoppmekanismer i detta.

Vi har försäljningen av ett energibolags elnät för några år sedan, som väckte frågan om huruvida man från statens sida kan stoppa detta om man ser hot mot den svenska rättssäkerheten. Vi kunde konstatera att det inte finns sådana möjligheter.

Jag tror att mer behöver ske. Min fråga till ledamoten är: Hur är Socialdemokraternas syn på detta? Kan vi räkna med att det kommer ytterligare initiativ på detta område utan att man för den skull är rent protektionistisk?

Anf. 176 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Lars Hjälmered, för frågan!

Detta är vår tids stora fråga. Hur ska vi kunna utveckla frihandel samtidigt som vi ser de stora utmaningar som vi har med länder som inte är

fullt utvecklade demokratier och som använder sin makt på flera olika sätt? Hur ska vi kunna garantera saker som nationell säkerhet även i ett väldigt öppet samhällssystem, inte minst när det gäller handel?

Jag vill ändå understryka att denna öppenhet har gagnat Sverige och svenska bolag väldigt mycket. Vi har gått från att vara ett av Europas fattigaste länder till att vara ett av de rikaste, och det hade aldrig varit möjligt om vi inte hade stått upp för öppenheten och frihandeln. Det ska vi göra, men detta behöver utvecklas.

Vi har också ett långtgående kommunalt självstyre, och vi har väldigt självständiga myndigheter. Mycket av detta har som sagt varit väldigt bra. Det finns dock anledning att ha en diskussion om vilket regelverk vi behöver ha på plats, både inom ramen för frihandelssystemet och inom Sverige.

Vi har haft ett väldigt självreglerande system, där vi har litat mycket på varandra och på varandras omdöme. Denna tillit ska vi vara rädda om, men mycket i dag kräver nog att vi får tydligare regelverk. Min och Socialdemokraternas uppfattning är att vi kommer att behöva utveckla våra regelverk utan att på detta sätt gå emot frihandeln.

Anf. 177 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Jag växlar spår och ställer en fråga om Arlanda och Arlandas framtid, som naturligtvis är en viktig fråga för det svenska näringslivet. Det handlar om direktlinjer in till Sverige, eller kanske ska man flyga från andra delar av landet till Bromma eller Arlanda.

Arlandarådet, som jag tror att minister Eneroth själv är ordförande i, har tagit fram en rapport om Arlandas framtid. Det är dock fortfarande skrivet i stjärnorna vad S-MP-regeringen vill med Arlanda framåt.

Givet att detta är helt avgörande för det svenska näringslivet vill jag fråga: Vad är Socialdemokraternas och Miljöpartiets syn på Arlanda och Arlandas framtid? Och när släpps rapporten om planerna framåt?

Anf. 178 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Lars Hjalmered, för denna fråga!

Som Stockholmspolitiker delar jag självklart bilden att Arlanda är en helt avgörande flygplats. Den är inte bara avgörande för denna region och för de norra delarna av Sverige, utan den är faktiskt Sveriges största flygplats och länken ut i världen. Så vill vi att det förblir.

Samtidigt har vi en mycket stor klimatutmaning, där flyget måste ta ansvar för sina egna utsläpp.

Jag vill gärna se en utvecklad Arlandapolitik, och jag vill se en utvecklad flygpolitik. Men i detta mål måste också ingå att minska utsläppen och att nå klimatmålen.

Anf. 179 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! När jag och mina kollegor initierade arbetet med vår motion på detta utgiftsområde valde vi att ta del av de berörda myndigheternas budgetunderlag för åren 2020–2022. I detta arbete uppmärksammade vi särskilt att två myndigheter hade beskrivit behov som de funnit i sin verksamhet, vilka regeringen å sin sida hade valt att inte tillgodose med anslag.

Konkurrensverket beskrev att de allt oftare misstänker korrupktion i samband med sin tillsynsverksamhet och efterfrågade därför 15 miljoner för att på ett mer effektivt sätt kunna motarbeta denna korrupktion.

Samtidigt beskrev Bolagsverket hur de var i behov av 8 miljoner kronor för att stärka sitt arbete mot ekonomisk brottslighet.

Från Sverigedemokraternas sida såg vi ingen anledning att misstro dessa båda myndigheter, varpå vi tillsköt dessa medel om 23 miljoner. I sammanhanget får 23 miljoner ses som en ganska obetydlig summa givet hela utgiftsområdet.

Fru talman! Min fråga till Helene Hellmark Knutsson är: Anser ledamoten Hellmark Knutsson att Konkurrensverket och Bolagsverket har landat fel i sin behovsanalys och därför inte behöver de efterfrågade resurserna för att lyckas med tillsynsverksamheten respektive arbetet mot den ekonomiska brottsligheten?

Om så inte är fallet hamnar det någonstans en följdfråga på bordet: Om ledamoten Hellmark Knutsson inte anser att myndigheterna har landat fel, varför har man då från Socialdemokraternas sida inte tillskjutit de efterfrågade medlen? Det rör sig som sagt om 23 miljoner på det stora hela.

Anf. 180 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik:

Fru talman! Tack, Tobias Andersson, för frågan!

Jag hör till dem som verkligen delar den oro som ledamoten uttrycker i sitt anförande för den kriminalitet som tyvärr är väldigt kopplad till svenskt arbetsliv och som har fått fotfäste på ett sätt som är djupt oroväckande och skapar ett enormt lidande för många människor som är utsatta för arbetslivskriminalitet.

Jag är glad att myndigheterna vill göra mer kring det här. Det som har oroat mig och regeringen är just samverkan mellan myndigheterna för att komma åt den här brottsligheten och kriminaliteten. Detta har inrikesministern nu tagit tag i tillsammans med de berörda ministrar som har myndigheter som verkar för tillsyn i arbetslivet, på arbetsmarknaden och gentemot företagen.

Svaret på ledamotens fråga är att det är myndighetssamverkan som är det första steget för att komma åt den kriminalitet som tyvärr finns inom näringslivet och arbetslivet i dag.

Anf. 181 TOBIAS ANDERSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag uppskattar självklart att vi delar oron över kriminaliteten som sprider ut sig i samhället. Men om Socialdemokraterna inte har tillskjutit de efterfrågade medlen om 23 miljoner till Bolagsverket och Konkurrensverket är det svårt för dem att finta undan frågan och säga att nu ska vi ha lite mer myndighetssamverkan för att lösa detta. Min fråga var om man har landat i slutsatsen att dessa båda myndigheter har landat fel i sin behovsanalys och faktiskt inte behöver de 15 respektive 8 miljonerna och att man därför inte tillskjutit dem.

Om man inte bedömer att de har landat fel borde man ha kunnat hosta upp de här pengarna och gett de här myndigheterna möjligheten att på ett bättre sätt motarbeta korrupktion och ekonomisk brottslighet. Alternativet är att man anser att de har rätt i sin slutsats men att man inte funnit medlen. Då är frågan om dessa medel kanske i stället behövs för skattesänkningarna för höginkomsttagare som vi två, till exempel.

Anf. 182 HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik:

Fru talman! Svaret på frågan är att vi behöver jobba med alla resurser vi har för att motverka denna brottslighet och kriminalitet och att de resurser som redan finns ska användas på absolut bästa och effektivaste sätt. Ett sätt att bli mer effektiv är att samarbeta med varandra och lämna sina stuprör. Det är ett svar på frågan.

Sedan har vi fått investera väldigt mycket i polisen och de rättsvårdande myndigheterna. Att utbilda så många poliser som vi gör nu är också en viktig del i att bekämpa brotten.

För oss socialdemokrater är våra prioriteringar nu att satsa på välfärden och bekämpa brotten.

Anf. 183 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! I januariavtalet lyckades Centerpartiet få igenom en äganderättsutredning när det gäller skogen. För mig och många andra var det otroligt viktigt. Utredningen är igångsatt nu och beräknas vara klar i slutet av kommande sommar. Jag skulle gissa att det kanske blir i slutet av nästa år. Det brukar alltid dra ut på tiden, men det blir nog ändå inom en ganska snar framtid.

Varför är den då så viktig? De senaste åren har både äganderätten och brukanderätten till skog urholkats. Vi har 330 000 skogsägare i landet. När jag första gången skrev om äganderättsfrågan på Facebook blev jag överöst av gensvar. Jag satt hemma på en stubbe i skogen och hade väldigt dålig täckning, och det bara kom in gensvar från hela landet. Eftersom jag inte är skogsägare själv var det egentligen där och då som jag förstod hur enormt viktig den här frågan är.

Som ni vet har människor som har skött sin skog ibland har gjort det i generationer. Då finns det också ett affektionsvärde. Andra har investerat i skog. Man har lånat pengar och gjort sin livsinvestering. Men det har då också hänt att myndigheter har pekat ut skogen som skyddsvärd och inte gett någon ersättning.

Det är klart att det är ett jättestort problem. Det har resulterat i ett flertal juridiska domar, bland annat en om fjällskogen, där Kammarkollegiet och Skogsstyrelsen påstod att det inte var pågående markanvändning när några skogsägare ville avverka. Det skulle alltså inte vara något pågående skogsbruk. Det är nu uppe i Mark- och miljööverdomstolen. Jag tycker att det är tragiskt att Sverige med en så stark äganderätt i grundlagen – den finns även i EU-rätten och i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter – ska behöva tillsätta en utredning om att stärka äganderätten.

Varför säger jag då att det här är så viktigt? Jo, därför att skogen är en av Sveriges viktigaste basindustrier. Det är nämligen så att den uppgår till omkring en femtedel av Sveriges bnp. Värdet är ungefär 900 miljarder kronor. Och inte bara det, utan 10 procent av landets varuexport kommer från skogen. Tiotusentals är också anställda inom skogsbruket, massa- och pappersindustrin och andra näringar som är direkt beroende av skogsråvara. Var femte investerad krona inom svensk industri kommer från skogsindustrin.

Det råder alltså inte några som helst tvivel, mina vänner, om att skogen har en enorm betydelse för befolkningens välbefinnande. Utan skogen skulle vi vara fattigare. Till detta ska läggas klimatnyttan som ett aktivt skogsbruk står för.

Även om det är sorgligt att ett skogsland som Sverige ska behöva ha en utredning som ska se över och värna vår äganderätt är det positivt att Centerpartiet har fått med flera åtgärder som stärker äganderätten i januariavtalet. Det är viktigt för skogsägarna, för jobben på landsbygden men även för skogsindustri och svensk export.

Fru talman! Flera har varit inne på detta med regler och att de är betungande för företagen. Jag läste delar av en rapport som Tillväxtverket publicerade i fjol. Den handlade om de ökande kostnaderna för företagen, bland annat för administration och regler. Visste ni att de senaste åren har de administrativa kostnaderna ökat med i snitt 1 miljard per år för de svenska företagen?

Detta har vår näringsminister Ibrahim Baylan tagit på allvar. Han har åkt runt i Sverige på en företagsresa och diskuterat de här frågorna. När jag och flera med mig här inne var på en session som Svenskt Näringsliv anordnade för några veckor sedan var också näringsministern där. Han lovade att han ska presentera en trestegsraket när det gäller lösningen på de här regelproblemen. En del av den ska presenteras före jul. Det ska bli väldigt spännande. Det är en vecka kvar, och jag ser med tillförsikt och spänning fram emot vad som kommer att presenteras.

Flera har varit inne på detta med en regel in, en regel ut. Det är något som Centerpartiet står bakom men inte bara vi. I dag såg jag på Näringslivets regelnämnds hemsida att man har de tankarna även i Bryssel. Ursula von der Leyen aviserar att kommissionen nu ska tillämpa just en-regel-in-en-regel-ut-principen. I sin kommunikation till kommissionen angav hon att för varje nytt lagförslag som medför nya bördor ska motsvarande börda för medborgare och företag tas bort på EU-nivå inom samma policyområde. Och kan EU-kommissionen göra det borde väl vi också kunna göra det i Sverige – eller hur?

Fru talman! Det finns en annan sak som jag skulle vilja belysa här, och det är infrastrukturens betydelse för näringslivet.

Ofta när vi pratar om infrastruktur och tåg pratar vi om persontrafik och väldigt sällan om godsets betydelse, för det är väl så att gods inte klagar. Gods röstar ju inte heller och blir inte kränkt om det blir lämnat på någon tågcentral, som kanske någon annan skulle bli om tåget var försenat.

Men det duger inte att vi bara sänker hastigheten på en mängd av de industrispår vi har runt Sverige. Vi talar bara om snabbtåg nu för tiden men sällan om industrispåren. Vi behöver lägga lite mer fokus på dem, för de har enormt stor betydelse för svensk konkurrenskraft.

Jag kan inte heller låta bli att beröra hur viktigt Arlanda är, inte bara för Stockholm utan för hela landet. Jag tycker att det är märkligt att man inte lägger fram Arlandarapporten, vilket Lars Hjalmered också var inne på. Den har legat i byrålådan i ungefär ett år, och jag skulle gissa att orsaken är att Socialdemokraterna är positivt inställda men inte Miljöpartiet. Därför ligger den och dammar nånstans, vilket är tråkigt.

Flygtrafiken måste, precis som alla andra transportslag, genomföra en omställning och bli grönare. Jag tror att de flesta här är överens om det. Det råder i princip enighet bland partierna om detta, även om den sakpolitiska vägen kanske varierar något. Samtidigt tar den tekniska utvecklingen ständigt nya steg framåt.

Den gröna omställningen kommer oavsett om Arlanda byggs ut eller inte. Svenskar kommer givetvis att flyga även i framtiden, och att flygan-

det kommer att öka framstår också som uppenbart. Flygkapaciteten till och från Arlanda handlar därför primärt om hur väl uppkopplat Sverige och dess huvudstad ska vara gentemot omvärlden, vilka möjligheter svenska företag och entreprenörer ska ha och hur attraktivt vårt land ska vara för framtidens investerare, utländsk nyckelkompetens och turister till landets landsbygds-län.

Ytterst gäller det om Sverige ska vara en integrerad del av vår omvärld och ha goda möjligheter till direktförbindelser med strategiskt viktiga städer eller om ambitionen i stället är att nöja sig med att vara en perifer plats som kräver en del omvägar för att resa till och från. Det handlar i slutändan om vilken funktion huvudstadens samlade flygkapacitet ska nyttjas för.

För mig är det uppenbart att det mest strategiska är att försäkra sig om att hela landets näringsliv ska ha möjlighet att vara attraktivt och konkurrenskraftigt och ha snabba förbindelser till andra kontinenter. Det kräver kapacitet nog att hantera såväl företagens och turisternas resor mellan en regional flygplats och Arlanda som ett större utbud av flyglinjer direkt från Arlanda ut till vår omvärld. Utan tillräcklig kapacitet riskerar vi att bli ett bihang som främst förmedlar resenärer till större flygplatser som Oslo, Köpenhamn, Helsingfors eller någon annan flyghubb i vår omedelbara närhet – ja, något ställe som kan uppbåda den kapacitet som inte finns i Sverige.

Detta, mina vänner, kan vara väl värt att tänka på över jul.

Anf. 184 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Centerpartiet är i budgetsammanhang ett stödparti åt regeringen och har i det avseendet förhandlat fram vissa skatteförändringar och grön skatteväxling. Mot ett antal av dessa förslag har det väckts en hel del kritik från experter och olika branscher.

Ett exempel är förändringen av skatterna på kraftvärme från lokal elproduktion, som var tänkt att ge vissa skatteintäkter. Men lokal elproduktion stängde ned, det blev elkris i Skåne och skatteintäkterna i den mängd det var tänkt uteblev.

Ett annat exempel är skatten på plastbärkassar, som ska ge stora intäkter men som har fått mycket kritik för att det kanske inte kommer att ge de pengar det är tänkt. Kritiken handlar också om att man inte gör en uppdelning mellan fossil plast och fossilfri plast.

Ett tredje exempel är kemikalieskatten. Den infördes för några år sedan, och vid en utvärdering visade det sig att den inte hade gett de förväntade intäkterna utan tvärtom inneburit ett minus för statskassan om man tar intäkter kontra förlorad moms och jobbskatter.

Sammantaget finns det en kritik om att en del av dessa miljöskatter har varit ineffektiva och försämrar svenska företags konkurrenskraft jämfört med konkurrenter i andra länder.

Hur ser Helena Lindahl på den kritik som experter och branscher överlag har mot regeringens, Liberalernas och Centerpartiets förslag för grön skatteväxling?

Anf. 185 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Lars Hjälmered för frågan.

Jag tror att Lars Hjälmered vet att när man samarbetar i ett lag får man inte alltid välja vad man ska äta till middag. Ibland måste man tugga i sig

de andras blodpudding oavsett om man vill eller inte. Så var det även på Alliansens tid.

När det gäller förslaget om skatt på plastkassar från årsskiftet har jag fått en massa frågor om det, inte minst hemma i byn. Jag tror att man får se det symboliskt. Vi behöver ju fundera och ställa om. Vi köper ändå massor av varor som är paketerade i plast, som vi stoppar i dessa kassar. Man kan inte se det så svart och vitt, utan man får se det som en symbol och ett steg i rätt riktning för att få folk att tänka rätt.

Jag har också funderat på kemikalieskatten. Allt sådant måste utvärderas. Ibland inför man sådant som är mer eller mindre bra, och sedan får man utvärdera det. Blev det inte bra får man backa och kanske göra något annat i stället. Jag behöver egentligen inte stå och försvara kemikalieskatten, för jag vet att det finns mycket kritik. Man får nog göra en utvärdering och sedan återkomma med vad man kan göra bättre.

Anf. 186 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Jag är sommarboende i Bohuslän, och i mellersta Bohuslän för havsströmmarna in mycket plast från andra delar av världen som skräpar ned ordentligt. Varje sommar brukar jag frivilligt plocka upp en hel del som kommer in den vägen. Jag tar detta exempel för att det visar att det behövs internationella svar på detta.

Fru talman! Jag betvivlar inte Centerpartiets och Helena Lindahls ambition med dessa skatteförslag, men jag ifrågasätter effektiviteten i en ensidig beskattning som kemikaliskatten som försämrar för svenska företag. Man kan också väcka frågor om effektiviteten i plastskatten där man inte tittar på de fossilfria möjligheterna.

Det är lite allvarligt, och vi måste hela tiden se hur detta påverkar svenskt näringsliv i den öppna och globala värld vi lever i.

Anf. 187 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Det är ingen hemlighet att vi har lite olika ingång vad gäller just grön skatteväxling.

När det gäller Moderaternas förslag om att sänka bensinskatten med 1 krona har jag fått mycket skäll därhemma för att vi inte har gått med på det. Det är ju inte så konstigt eftersom vi har väldigt långa avstånd.

Jag tycker dock att det mest är ett frieri och en hjälp till stadsbor, som ju redan har kollektivtrafik. Jag kan inte för mitt liv förstå varför vi ska vara med och subventionera bilåkande i städer när ni redan har allt serverat. Sådan lyx finns inte där jag bor. Man borde i stället titta på ett landsbygdsreseavdrag som kommer dem till gagn som faktiskt behöver det, inte stadsbor som kan ta tunnelbanan till jobbet.

Anf. 188 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! Jag är själv gammal företagare. Det känns märkligt att så här snart 20 år efter att jag själv tog steget att bli självanställd fortfarande behöva lyfta upp vikten av företagande och vad företagande innebär för svensk välfärd.

Låt mig börja med min lilla hissreplik. Om hela Sverige ska växa behövs det fler jobb. Fler jobb i växande företag innebär ökade skatteintäkter som i sin tur finansierar vår gemensamma välfärd. Sverige behöver därför en företagsvänlig politik, och det uppnås inte genom höjda skatter på jobb

eller företagande. I stället behövs regelförenklingar och ett företagsvänligt klimat.

Fru talman! I den lite längre versionen vill jag börja med att säga att Liberalerna menar att det behövs riktade åtgärder, men också generella insatser för att fler företag ska kunna växa och anställa i hela Sverige. Ett generellt förbättrat företagsklimat med sänkta skatter och mindre byråkrati gynnar alla företag, inte minst företagen i glesbygden.

Enligt en rykande färsk rapport från Företagarna står småföretagen för 99,4 procent av svenskt näringsliv – 99,4 procent! Det är i de små företagen som tillväxten sker. Det är där jobben skapas och framtidens stora bolag och börsjättar växer fram. Rapporten visar också att det lokala företagsklimatet är viktigt. För att skapa ett gott företagsklimat krävs det en god dialog mellan kommunen och näringslivet.

Men det hela börjar med att det måste vara lika självklart att vara självanställd som att vara anställd. I dag är det inte lika självklart att starta eget som att ta anställning. Det handlar mycket om vilken erfarenhet individen har av företagande från nära och kära, men också om vilken kunskap individen fått om företagande via skolan. Entreprenörskap måste därför löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet.

Jag vet inte om fru talmannen brukar spela bordsspel. Jag gör det ibland, och en fredagskväll kanske man spelar ett parti monopol. Det blir ofta glest mellan spelomgångarna, och när man väl börjar spela blir det lätt så att det kommer till nya regler, hittepåregler som ingen kände till sedan tidigare men som kommer till i spelet och gör spelet mycket svårare och krångligare och kanske till ett inte ens sjyst spel.

Ett dåligt parti monopol en fredagskväll är ungefär som det ser ut dagligdags för våra företagare.

Vi behöver få till sjysta spelregler för landets företagare. För att förhindra en ökad regelbörda och ökade administrativa kostnader anser Liberalerna att man bör pröva principen en regel in, en regel ut när det gäller lagstiftning som påverkar företagande.

Principen innebär att för varje ny betungande administrativ börda som införs måste en motsvarande börda tas bort och syftar till att garantera att den samlade regelbördan för den som berörs av en ny regel i vart fall inte ökar. Det är vad jag kallar för ett sjyst spel.

Men det slutar inte vid reglerna. I dag tvingas företagen vända sig till många olika nationella myndigheter i sitt företagande. Uppgiftslämnande sker till SCB, Skatteverket och Bolagsverket. Uppgifter om företagets ledning ska lämnas till Bolagsverket och Skatteverket. Tillsyn sker av länsstyrelserna och av olika specialistmyndigheter. Att föra samtal med var och en av dessa är en orimlig regelbörda. I stället bör en en-dörr-in-funktion skapas för landets företag.

En översyn bör också göras av regleringsbrev för förvaltningsmyndigheterna för att tydliggöra det ansvar de har för att värna näringsklimatet i Sverige. Det är inte mer än rimligt.

Fru talman! Svårigheten att finna finansiering är ett av de största hindren för expansion och nyanställning. Över hälften av alla Sveriges småföretagare anser att det är ganska eller mycket svårt att få extern finansiering till löpande verksamhet och investeringar.

Ett fungerande finansieringssystem för små och medelstora företag som står inför expansion skapar både jobb, tillväxt och ökade intäkter till vår gemensamma välfärd.

Privat kapital är helt avgörande för att kunna starta, driva och utveckla företag. Men statligt riskkapital måste vara tillgängligt i hela landet så att alla företag i landet ges lika goda förutsättningar.

Finansiering är också en jämställdhetsfråga. Kapital finns ofta i branscher där det finns relativt få kvinnor som driver företag. Det behövs ett nytänk, både när det gäller privat kapital och när det gäller statligt kapital – inte minst när vi ser att knappt var femte företagsledare är kvinna.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis lyfta fram det som kanske är det viktigaste för att få ett jämställt samhälle mellan företagare och anställda och ett samhälle där vi tar hand om varandra.

Välfärdssystemet kan inte basera sig på att man delar in medborgarna i ett A- och ett B-lag, där löntagare erbjuds bättre skydd än den som väljer att skapa ett välfärdsskapande företag. Systemen för sjukpenning, arbetslöshetsförsäkring, föräldrapenning och friskvård måste i större utsträckning likställas mellan företagare och anställda.

För den som driver ett företag är det svårt och dyrt att vara sjuk. Risk för minskad omsättning, en tung regelbörda och en bristande möjlighet till ekonomisk ersättning straffar den som tagit steget att bli företagare. Ofta drabbas företagaren dubbelt när denna tvingas betala både sjuklön för den sjuka personalen och jobba i kapp det arbete som måste göras, kanske när man själv är sjuk. Om vi vill att fler människor ska känna det som ett tryggt, givet och utvecklande steg att gå från att ha en anställning till att starta företag måste reglerna anpassas efter våra välfärdsskapares förutsättningar.

Fru talman! Om hela Sverige ska växa behövs det fler jobb. Fler jobb i växande företag innebär ökade skatteintäkter som i sin tur kan finansiera vår gemensamma välfärd.

Med det skulle jag vilja tacka mina kollegor i näringsutskottet för arbetet i år, och även kanslipersonalen och presidiet. Jag önskar er en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 189 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! I dessa jultider är det väldigt mycket handel, i synnerhet e-handel. För egen del brukar det emellanåt bli prisjämförelsesajter som Prisjakt och motsvarande. Jag är nog inte ensam om detta. Man kan sitta hemma i soffan med en telefon eller en Ipad och titta vad ett spel, en ask lego eller någonting kostar på lite olika ställen. Det är väldigt tuff konkurrens.

Särskilt tydligt tycker jag att detta blir med alla som håller på med hemelektronik av olika slag. Det jag far efter i detta är kemikalieskatten.

Den första skatten infördes för några år sedan och har sedan utvärderats. Då har man tittat på hur mycket skatten har gett i ökade intäkter, och sedan har man dragit bort vad staten och samhället har förlorat på tappade momsintäkter, bolagsskatter i övrigt och de jobbskatter som kommer från arbetsgivaravgifter och inkomstskatter och konstaterat att det är ett klart minus.

Nu är det på förslag att höja denna skatt. För en elhandlare i Årjäng eller Torsby blir det förstås tuffare när man höjer kemikalieskatten. Det blir dyrare att köpa ett kylskåp eller en spelkonsol i Värmland, och så finns det andra leverantörer en knapptryckning bort som med snabb leverans kan ordna detta, till och med före jul, från Danmark eller Tyskland.

Denna typ av ensidig beskattning kan faktiskt hota jobb i nämnda orter – Årjäng, Torsby och andra ställen i Värmland.

Då undrar jag, fru talman: Varför gör ni på det här sättet, Arman Teimouri?

Anf. 190 ARMAN TEIMOURI (L) replik:

Fru talman! Tack, Lars Hjalmered, för frågan!

Frågan om kemikalieskatt är ganska svår. Först och främst tycker jag att det är bra att man får bort farliga kemikalier från marknaden, exempelvis i kläder och barnens leksaker. Sedan skulle man kanske också titta på hur en kemikalieskatt skulle kunna tas ut från andra länder och inte bara i Sverige.

Det man måste kika på när det gäller näringslivsklimatet i stort är egentligen vad vi har gjort i det stora hela för att sänka skattetrycket på företagande. I och med januariavtalet har vi förbättrat kommunikationerna och den digitala infrastrukturen och gjort förändringar i företagsbeskattningen med mera. Jag tycker alltså att man ska titta på det totala skattetrycket på företagen.

Anf. 191 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Det växer ut flera viktiga frågor ur kemikaliepolitiken – enskilda kemikalier som är farliga och blandningar av dem, europeisk lagstiftning som man kan jobba ihop med, vad svenska myndigheter gör och så vidare. Men detta sätter ändå fingret, tycker jag, på den moderna handel som finns och där vi ganska lätt kan fatta beslut i denna kammare som påverkar svenska företag. Sedan finns det kunder, återigen, som med en knapptryckning kan beställa kattmaten från Tyskland och supersnabbt, kanske på någon eller ett par dagar, få den hemskickad. Det gör att vi alltid måste bära av olika styrmedel och förslag.

Jag tycker, fru talman, att allt detta med kemikalieskatten och dess höjning sätter fingret på detta. Det kan påverka hela stadsmiljöer att svenska handelsföretag får sämre förutsättningar, vilket vi kan se på stängda butiker i gallerior och så vidare. Jag tycker inte att det är önskvärt.

Anf. 192 ARMAN TEIMOURI (L) replik:

Fru talman! I den globaliserade värld vi ser vet vi också att handeln med våra grannländer och även övriga Europa är mycket lättare. När det gäller kemikalieskatten tänker jag att själva huvudsyftet ändå är att få bort de farliga kemikalierna i leksaker och kläder. Det tror jag att även ledamoten Hjalmered håller med om i grunden.

Sedan tror jag att man ska titta på vad vi har gjort i det stora hela för företagare, med förbättrade kommunikationer, förändringar i företagsbeskattningen etcetera som gör det mycket bättre för företagare i dag i Sverige. Det tycker jag är positivt.

Anf. 193 AMANDA PALMSTIERNAN (MP):

Fru talman! Som miljöpartist ser jag på människan som en kreativ varsel som både vill och kan ta ansvar. Mångfalden i synsätt och idéer är det som driver utvecklingen framåt. Friheten att söka kunskap och lycka och att förverkliga sin egen potential är någonting som alla människor måste få.

Fru talman! 96 procent av Sveriges företag är småföretag. Små och medelstora företag är basen i vårt svenska näringsliv. Miljöpartiet och regeringen, och även många andra partier, vill att det ska bli lättare för människor att starta och driva företag. Det handlar om trygghet och om regel-förenklingar.

Sedan vi bildade regering har vi gjort det billigare för småföretag att anställa sin första medarbetare. Vi har också infört ett högkostnadsskydd för småföretagares sjuklönekostnader. Inom ramen för januarisamarbetet tar vi detta flera steg vidare. Vi jobbar till exempel med en kraftig förenkling av beskattning och regelverk för mikroföretag, alltså de allra minsta företagen.

Fru talman! Ett jämställt näringsliv är en oerhört viktig fråga. Här tror jag att nästan alla är överens om att det behövs många förbättringar. Kvinnors vilja att bli företagare har ökat över tid. Men vi ser mycket tråkig statistik på området. Det är färre anställda i näringslivet som är kvinnor. Och när kvinnor vill bli företagsledare finns det fortfarande ett ordentligt glastak. Detta måste vi därför jobba mycket aktivt med.

Almi har i uppdrag att utveckla och finansiera små och medelstora företag. Regeringen kommer att se över Almis uppdragsmål. Här har vi möjlighet att förtydliga uppdraget om kvinnors företagande. I samband med det kommer vi också att titta på behovet av marknadskompletterande finansiering för företag som leds av kvinnor eller som ägs av kvinnor.

Fru talman! Lika viktigt är det med mångfald i näringslivet. Almi har ett särskilt uppdrag att också nå företagare med utländsk bakgrund med sina insatser. Under 2017 var nästan hälften av kunderna inom affärsutveckling personer med utländsk bakgrund. Det är alltså ett gott betyg. Förra året gav regeringen också Tillväxtverket i uppdrag att främja utrikes födda kvinnors företagande. Det är ett väldigt viktigt uppdrag.

Fru talman! Det är nu det händer. Det är nu som vi ser konsekvenser av klimatförändringarna med skogsbränder både utomlands och i Sverige, med översvämningar och med allt större flyktingströmmar.

Men det är också nu det händer i själva klimatarbetet. Vi ser flera språng som görs. Till exempel minskade Sveriges koldioxidutsläpp med 2 procent 2017–2018. Det var alltså mitt i en högkonjunktur.

Svenskt Näringsliv har nu äntligen ställt sig helt bakom Sveriges klimatlag och ambitiösa klimatmål.

SSAB:s utvecklingsarbete med stål utan kol, alltså klimatneutral stålproduktion, har uppmärksammats i FN-sammanhang. Och Ikea har uppmärksammats av WTO för bra arbete med cirkulär ekonomi. Och människor väljer att inte flyga, inte på grund av flygskam utan på grund av kunskap.

Vi lever i ett speciellt land. Folk vänder sina blickar mot Sverige när det gäller klimatomställningen. Detta är någonting som inte minst jag själv fick uppleva när jag var på en EU-konferens nyligen i Helsingfors. Då kom

folk fram och frågade och pratade. När det gäller till exempel höghastighetståg som har tagits upp i dag, sa de: Har inte Sverige redan det?

Näringslivet är väldigt centralt i klimatomställningen. Här skapas nya gröna jobb. Att vara tidig med klimatinsatser i näringslivet är mycket viktigt för konkurrenskraften.

Regeringen satsar på Industriklivet och på Klimatklivet. Man satsar också mycket på innovation. Detta är insatser som Moderaterna och Kristdemokraterna skär ned på.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag ta upp handelspolitiken. I fredags presenterade regeringen en stor satsning – en investering i framtiden. Från och med 2022 blir det stopp för exportkrediter som går till utvinning och prospektering av fossila bränslen. Detta behövs verkligen om vi ska nå Parisavtalet. Det är inga småsmulor, utan det är ordentligt minskade koldioxidutsläpp som vi talar om.

Jag yrkar bifall till förslaget i näringsutskottets betänkande.
(Applåder)

Anf. 194 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Den miljöpartistiska riksdagsledamoten och kollegan till oss Lorentz Tovatt har tidigare välkomnat att ett av de stora flygbolagen kom med beskedet att man skulle lägga ned flyglinjer från Stockholm och Arlanda. Han har också önskat att ett av Sveriges största företag, Hedin Bil, ska gå i konkurs. Vi har fri företagsamhet, och vi har äganderätt. Jag förstår verkligen att både Hedin Bil och flygbolaget Norwegian bidrar till utsläpp av växthusgaser. Men Norwegian kan också på sikt vara möjliggörare i fråga om till exempel nya flygplan och nya bränslen. Och Hedin Bil med sina nästan 3 000 anställda och stationer överallt kan bidra till att få ut alla nya elbilar och så vidare.

Fru talman! Därför undrar jag varför Miljöpartiet gläds över förlorade flyglinjer och önskar att stora svenska arbetsgivare ska gå i konkurs.

Anf. 195 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar Lars Hjälmered för frågan. Jag skulle vilja säga att vi gläds över att vilja satsa på järnväg och höghastighetståg snarare än att sörja förlorade flyglinjer.

När en industri omvandlas förlorar man jobb, men det kommer också många nya jobb i nya industrier och branscher. Det är sällan dessa exempel som tas upp.

När det gäller just Lorentz Tovatts uttalande om detta företag vill jag minnas att han sedan mildrade sitt skarpa uttalande.

Men det handlar om att vi måste investera i framtiden. Då är det minskade klimatutsläpp kombinerat med företagande som måste gå hand i hand. Då vill vi satsa på tåg, höghastighetståg, och nya tekniker. Här har vi Industriklivet för att underlätta denna omställning. Vi har också Klimatklivet. Nu har vi även den gröna skatteväxlingen.

Anf. 196 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Då skulle jag vilja ställa samma fråga till Amanda Palmstierna som jag ställde till Helene Hellmark Knutsson, nämligen om Arlandarådet och rapporten om Arlanda och framtiden. Det är en sådan fråga som påverkar större delen av Sverige. Det handlar om utrikeslinjer –

direktlinjer – som är viktiga för näringslivet. Företagare och anställda från olika delar av landet ska kunna åka till Stockholm för till exempel ett kund- eller säljmöte inte bara med tåg utan emellanåt även med flyg. Där har ett arbete skett under lång tid då man har diskuterat vad regeringen och staten vill med Arlanda och Arlandas framtid. Enligt uppgift har denna rapport legat klar under en mycket lång tid. Min enkla fråga är: Vad tycker Miljöpartiet och Socialdemokraterna om detta, och när tänker man släppa sekretessen för denna Arlandarapport?

Anf. 197 AMANDA PALMSTIERNNA (MP) replik:

Fru talman! Det finns flera flygsträckor där det faktiskt går fortare att åka tåg. Jag tänker då på storstadsregionerna Stockholm–Göteborg och Stockholm–Malmö och så vidare. Jag har mycket svårt att se behovet av att flyga. Det har också gjorts undersökningar av dagstidningar om att man får mer arbetstid och så vidare genom att åka tåg i stället. Det är därför där som vi behöver göra satsningar och investeringar.

Om man tittar sammantaget på industrins konkurrenskraft ser man att vi gör olika former av investeringar i tåg men också i innovationsarbete och så vidare.

När det gäller när denna rapport kommer att släppas är det en fråga som ligger på regeringens bord. Därför kan jag som riksdagsledamot inte uttala mig om detta här.

Anf. 198 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Fru talman! Ledamoten Amanda Palmstierna berörde den nya exportstrategin och var ganska glad över det som vi kunde läsa i fredags. Detta är en strategi som regeringen skulle ha presenterat i september. Den har dragit ut på tiden. Nu utropar man gladeligen att man har fått igenom ett stopp för exportgarantier för företag med fossil verksamhet till 2022.

Jag tänker då på alla de företag som i dag jobbar hårt med att faktiskt få till detta. Amanda Palmstierna nämnde själv Hybritprojektet och stål utan kol. År 2022 kommer SSAB troligtvis inte att vara där än, även om vi självklart skulle önska det.

Min fråga är: Kan SSAB och annan liknande verksamhet över huvud taget se en framtid i Sverige?

Anf. 199 AMANDA PALMSTIERNNA (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan, Camilla Brodin.

I fråga om klimatomställningen i näringslivet kan man generellt se att det behövs långsiktiga spelregler. Det här är något som ligger bakom att vi tog fram klimatlagen. Det är en lag som många andra länder följer efter och där Sverige är ett gott exempel.

Nu har vi satt 2022 för att det ska finnas utrymme att ställa om. Man har lite tid på sig att arbeta med detta. Sedan har regeringen givetvis haft en dialog med företagen. Det är inte så att man sitter i en glaskupa och plötsligt släpper ut något. Självklart finns en dialog med företagen.

Det har varit flera andra reformer genom åren där man har varit orolig. När reformerna väl har landat har de bidragit till en enorm innovationskraft att styra om. Många gånger är näringslivet före politiken när det gäller klimatsatsningar och klimatambitioner.

Anf. 200 CAMILLA BRODIN (KD) replik:

Fru talman! Ledamoten nämner här att företagen ofta går före, och det är jättebra. Det gör de i många olika delar, inte bara inom klimatomställningen.

Min fråga är fortfarande om företag som bedriver en viss typ av verksamhet över huvud taget kan se en framtid även efter 2022 eller om de måste se sig om efter en annan plats i Europa eller världen.

Anf. 201 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik:

Fru talman! Jag skulle säga att svaret är ja på frågan. Jag tror inte att det är ett självändamål för företagen att använda fossila bränslen. De vill tillverka sina produkter och tjänster, och sedan finns olika tekniker, medel och former för att göra detta. Det finns absolut en framtid för företagen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 17 december.)

§ 10 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2019/20:64 Hemlig dataavläsning

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående proposition skulle förlängas till och med *fredagen den 17 januari 2020*.

Motion

med anledning av skr. 2019/20:41 Riksrevisionens rapport om Sidas humanitära bistånd och långsiktiga utvecklingsarbete
2019/20:3450 av Hans Wallmark m.fl. (M)

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 13 december

2019/20:208 Förbud mot pälsdjursuppfödning

av *Elin Segerlind* (V)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2019/20:209 Inrättande av ett testamentsregister

av *Larry Söder* (KD)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:210 Utnyttjandet av samordningsnummer

av *Fredrik Schulte* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:211 Barn som förs utomlands och utsätts för hedersbrott
av *Sara Gille* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2019/20:212 Bortförda barn som utsätts för hedersbrott
av *Angelica Lundberg* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2019/20:52
16 december
-----

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 december

2019/20:624 Införande av produktionsincitament för film- och tv-produktion

av *Pyry Niemi* (S)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2019/20:625 Sekretesslagstiftningen

av *Lina Nordquist* (L)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2019/20:626 Samhalls uppdrag

av *Magnus Persson* (SD)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:627 Nationella riktlinjer för förlossningsvård

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:628 Kunskap om sepsis

av *Acko Ankarberg Johansson* (KD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:629 Stämpelskatt på fartygsinteckningar

av *Hampus Hagman* (KD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:630 Införande av skattereduktion i stödområde A och B

av *Niklas Wykman* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:631 Jordbävningen i Albanien

av *Adnan Dibrani* (S)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:632 Kommunal konsumentvägledning

av *Angelica Lundberg* (SD)
till statsrådet Lena Micko (S)

2019/20:633 Förhållningssätt till skuldsatta företag

av *Mikael Eskilander* (SD)
till statsrådet Lena Micko (S)

2019/20:634 Konsumentskydd vid köp av programpaket

av *Lars Beckman* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2019/20:52
16 december
-----

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 19.02.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 7 anf. 59 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 8 anf. 100 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 8 anf. 145 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om ersättare	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4 Anmälan om vice ordförande i EU-nämnden.....	2
§ 5 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
§ 6 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 7 Utbildning och universitetsforskning	3
Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU1	3
Anf. 1 KRISTINA AXÉN OLIN (M).....	3
Anf. 2 GUNILLA SVANTORP (S) replik	4
Anf. 3 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	5
Anf. 4 GUNILLA SVANTORP (S) replik	5
Anf. 5 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	5
Anf. 6 ROGER HADDAD (L) replik.....	6
Anf. 7 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	6
Anf. 8 ROGER HADDAD (L) replik.....	6
Anf. 9 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	7
Anf. 10 TALMANNEN.....	7
Anf. 11 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	7
Anf. 12 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	8
Anf. 13 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	8
Anf. 14 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	8
Anf. 15 DANIEL RIAZAT (V) replik.....	9
Anf. 16 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	9
Anf. 17 DANIEL RIAZAT (V) replik.....	9
Anf. 18 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	10
Anf. 19 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik.....	10
Anf. 20 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	10
Anf. 21 FREDRIK CHRISTENSSON (C) replik.....	11
Anf. 22 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	11
Anf. 23 PATRICK RESLOW (SD).....	11
Anf. 24 ROGER HADDAD (L) replik.....	13
Anf. 25 PATRICK RESLOW (SD) replik	14
Anf. 26 ROGER HADDAD (L) replik.....	14
Anf. 27 PATRICK RESLOW (SD) replik	14
Anf. 28 GUNILLA SVANTORP (S) replik	15
Anf. 29 PATRICK RESLOW (SD) replik	15
Anf. 30 GUNILLA SVANTORP (S) replik	16
Anf. 31 PATRICK RESLOW (SD) replik	16
Anf. 32 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	16
Anf. 33 PATRICK RESLOW (SD) replik	17
Anf. 34 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	17
Anf. 35 PATRICK RESLOW (SD) replik	18
Anf. 36 DANIEL RIAZAT (V) replik.....	18
Anf. 37 PATRICK RESLOW (SD) replik	18
Anf. 38 DANIEL RIAZAT (V) replik.....	19
Anf. 39 PATRICK RESLOW (SD) replik	19

Anf. 40 DANIEL RIAZAT (V).....	19
Anf. 41 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	21
Anf. 42 DANIEL RIAZAT (V) replik	22
Anf. 43 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	22
Anf. 44 DANIEL RIAZAT (V) replik	23
Anf. 45 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	23
Anf. 46 GUNILLA SVANTORP (S).....	25
Anf. 47 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik.....	27
Anf. 48 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	28
Anf. 49 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik.....	28
Anf. 50 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	29
Anf. 51 DANIEL RIAZAT (V) replik	29
Anf. 52 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	29
Anf. 53 DANIEL RIAZAT (V) replik	30
Anf. 54 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	30
Anf. 55 PATRICK RESLOW (SD) replik	30
Anf. 56 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	31
Anf. 57 PATRICK RESLOW (SD) replik	31
Anf. 58 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	32
Anf. 59 FREDRIK CHRISTENSSON (C).....	32
Anf. 60 ROGER HADDAD (L).....	34
Anf. 61 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	36
Anf. 62 ROGER HADDAD (L) replik	36
Anf. 63 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	37
Anf. 64 ROGER HADDAD (L) replik	37
Anf. 65 PATRICK RESLOW (SD) replik	38
Anf. 66 ROGER HADDAD (L) replik	38
Anf. 67 PATRICK RESLOW (SD) replik	38
Anf. 68 ROGER HADDAD (L) replik	39
Anf. 69 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP)	39
Anf. 70 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	40
Anf. 71 ROBERT STENKVIST (SD)	42
Anf. 72 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	43
Anf. 73 ROBERT STENKVIST (SD) replik	43
Anf. 74 GUNILLA SVANTORP (S) replik.....	44
Anf. 75 ROBERT STENKVIST (SD) replik	44
Anf. 76 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	45
Anf. 77 MARIA NILSSON (L)	46
Anf. 78 MATS BERGLUND (MP)	48
Anf. 79 ROBERT STENKVIST (SD) replik	50
Anf. 80 MATS BERGLUND (MP) replik	50
Anf. 81 ROBERT STENKVIST (SD) replik	51
Anf. 82 MATS BERGLUND (MP) replik	51
Anf. 83 NORIA MANOUCHI (M).....	52
Anf. 84 JÖRGEN GRUBB (SD).....	52
(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	53
§ 8 Allmän miljö- och naturvård.....	54
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2019/20:MJU1	54
Anf. 85 LOUISE MEIJER (M)	54
Anf. 86 MARLENE BURWICK (S) replik	56
Anf. 87 LOUISE MEIJER (M) replik.....	56

Anf. 88	MARLENE BURWICK (S) replik.....	56	Prot. 2019/20:52
Anf. 89	LOUISE MEIJER (M) replik	57	16 december
Anf. 90	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	57	-----
Anf. 91	LOUISE MEIJER (M) replik	57	
Anf. 92	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	58	
Anf. 93	LOUISE MEIJER (M) replik	58	
Anf. 94	MARTIN KINNUNEN (SD)	59	
Anf. 95	MARLENE BURWICK (S) replik.....	61	
Anf. 96	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	61	
Anf. 97	MARLENE BURWICK (S) replik.....	62	
Anf. 98	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	62	
Anf. 99	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	62	
Anf. 100	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	63	
Anf. 101	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	63	
Anf. 102	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	63	
Anf. 103	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	63	
Anf. 104	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	66	
Anf. 105	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	66	
Anf. 106	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	66	
Anf. 107	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	67	
Anf. 108	MARLENE BURWICK (S).....	67	
Anf. 109	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	69	
Anf. 110	MARLENE BURWICK (S) replik.....	69	
Anf. 111	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	69	
Anf. 112	MARLENE BURWICK (S) replik.....	70	
Anf. 113	LOUISE MEIJER (M) replik	70	
Anf. 114	MARLENE BURWICK (S) replik.....	71	
Anf. 115	LOUISE MEIJER (M) replik	71	
Anf. 116	MARLENE BURWICK (S) replik.....	71	
Anf. 117	MAGNUS EK (C).....	72	
Anf. 118	NINA LUNDSTRÖM (L)	74	
Anf. 119	MARIA GARDFJELL (MP).....	76	
Anf. 120	LOUISE MEIJER (M) replik	78	
Anf. 121	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	78	
Anf. 122	LOUISE MEIJER (M) replik	78	
Anf. 123	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	79	
Anf. 124	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	79	
Anf. 125	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	80	
Anf. 126	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	80	
Anf. 127	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	80	
Anf. 128	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	80	
Anf. 129	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	81	
Anf. 130	MARTIN KINNUNEN (SD) replik	81	
Anf. 131	MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	82	
Anf. 132	BETTY MALMBERG (M).....	82	
Anf. 133	MATS NORDBERG (SD)	83	
Anf. 134	ISAK FROM (S)	84	
Anf. 135	TALMANNEN.....	87	
Anf. 136	LOUISE MEIJER (M) replik	87	
Anf. 137	ISAK FROM (S) replik	87	
Anf. 138	LOUISE MEIJER (M) replik	88	

Anf. 139	ISAK FROM (S) replik.....	88
Anf. 140	REBECKA LE MOINE (MP).....	88
Anf. 141	MAGNUS EK (C) replik	90
Anf. 142	REBECKA LE MOINE (MP) replik	90
Anf. 143	MAGNUS EK (C) replik	91
Anf. 144	REBECKA LE MOINE (MP) replik	91
Anf. 145	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	92
Anf. 146	REBECKA LE MOINE (MP) replik	92
Anf. 147	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	93
Anf. 148	REBECKA LE MOINE (MP) replik	93
Anf. 149	LORENTZ TOVATT (MP)	93
Anf. 150	LOUISE MEIJER (M) replik	94
Anf. 151	LORENTZ TOVATT (MP) replik.....	95
Anf. 152	LOUISE MEIJER (M) replik	95
Anf. 153	LORENTZ TOVATT (MP) replik.....	96
	(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	96
§ 9	Näringsliv	96
	Näringsutskottets betänkande 2019/20:NU1	96
Anf. 154	LARS HJÄLMERED (M).....	96
Anf. 155	HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik.....	98
Anf. 156	LARS HJÄLMERED (M) replik	98
Anf. 157	HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik.....	99
Anf. 158	LARS HJÄLMERED (M) replik	99
Anf. 159	TOBIAS ANDERSSON (SD).....	99
Anf. 160	LARS HJÄLMERED (M) replik	101
Anf. 161	TOBIAS ANDERSSON (SD) replik	102
Anf. 162	LARS HJÄLMERED (M) replik	102
Anf. 163	TOBIAS ANDERSSON (SD) replik	103
Anf. 164	LORENA DELGADO VARAS (V)	103
Anf. 165	LARS HJÄLMERED (M) replik	104
Anf. 166	LORENA DELGADO VARAS (V) replik.....	105
Anf. 167	LARS HJÄLMERED (M) replik	105
Anf. 168	LORENA DELGADO VARAS (V) replik.....	105
Anf. 169	CAMILLA BRODIN (KD).....	105
Anf. 170	HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik.....	108
Anf. 171	CAMILLA BRODIN (KD) replik.....	108
Anf. 172	HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik.....	108
Anf. 173	CAMILLA BRODIN (KD) replik.....	108
Anf. 174	HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	109
Anf. 175	LARS HJÄLMERED (M) replik	111
Anf. 176	HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik.....	111
Anf. 177	LARS HJÄLMERED (M) replik	112
Anf. 178	HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik.....	112
Anf. 179	TOBIAS ANDERSSON (SD) replik	112
Anf. 180	HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik.....	113
Anf. 181	TOBIAS ANDERSSON (SD) replik	113
Anf. 182	HELENE HELLMARK KNUTSSON (S) replik.....	114
Anf. 183	HELENA LINDAHL (C).....	114
Anf. 184	LARS HJÄLMERED (M) replik	116
Anf. 185	HELENA LINDAHL (C) replik	116
Anf. 186	LARS HJÄLMERED (M) replik	117

Anf. 187 HELENA LINDAHL (C) replik.....	117	Prot. 2019/20:52
Anf. 188 ARMAN TEIMOURI (L)	117	16 december
Anf. 189 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	119	-----
Anf. 190 ARMAN TEIMOURI (L) replik	120	
Anf. 191 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	120	
Anf. 192 ARMAN TEIMOURI (L) replik	120	
Anf. 193 AMANDA PALMSTIERNA (MP).....	121	
Anf. 194 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	122	
Anf. 195 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	122	
Anf. 196 LARS HJÄLMERED (M) replik.....	122	
Anf. 197 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	123	
Anf. 198 CAMILLA BRODIN (KD) replik.....	123	
Anf. 199 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	123	
Anf. 200 CAMILLA BRODIN (KD) replik.....	124	
Anf. 201 AMANDA PALMSTIERNA (MP) replik	124	
(Beslut skulle fattas den 17 december.).....	124	
§ 10 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	124	
§ 11 Anmälan om interpellationer.....	124	
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	125	
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 19.02.....	126	